

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

Časopis je zapsán do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

IV/2017
9. ročník

BILANČNÍ ROZHOVORY
S PŘEDSTAVITELI
EXEKUTORSKÉ KOMORY ČR

ODBORNÉ ČLÁNKY

JUDIKATURA

STANOVISKA

ZPRÁVY Z KOMORY

ZPRÁVY ZE ZAHRANIČÍ

vydává Exekutorská komora
České republiky

EDITORIAL

Mgr. Petr Polanský

člen prezidia
Exekutorské komory ČR

Stejně jako mnozí další snažím se i já, abych na přelomu roku dal trochu stranou běžné všední povinnosti a alespoň na krátkou chvíli navštívil své osobní i pracovní přátele a známé. Při té příležitosti probereme, co zajímavého jsme v uplynulém období prožili, pobavíme se o rodinných i pracovních událostech, nezapomeneme ani na politickou situaci. Bohužel také přitom často zjistíme, že jsme se s mnohými opravdu viděli právě před rokem, a tak si po krátké rekapitulaci popřejeme do roku příštího vše nejlepší, pevné zdraví všem blízkým a dáme i předsevzetí, že se budeme vídat častěji... – no a kdybychom ho nesplnili – tak „... zase za rok na shledanou“.

Ano, rok uplynul velmi rychle, s ním odešlo i volební období poslanecké sněmovny. Velmi si cením zákonodárců – jsou to právě oni, kteří stvrzují svým odpovědným hlasováním pravidla, kterými se má řídit náš každodenní život. Ne, že by život bez nich neběžel a že by jinak žádná pravidla neexistovala, ale pokud má být společnost, v níž žijeme, organizována, a nemá-li vládnout anarchie a právo silnějšího, pravidla a práva, i ta přirozená, musí být petrifikována. A v moderní společnosti organizované v demokratický stát ta nejdůležitější pravidla schvalují volbami stvrzení zákonodárci. Aby se jimi stali a mohli prosazovat zájmy skupiny, kterou reprezentují, musí voličům slíbit, jak budou společnost spravovat a čeho chtějí dosáhnout. Protože společnost je rozmanitá, slibují i rozmanité věci. Jedni otevřenou společnost pro všechny či příchod celoevropské měny, druzí uzavření hranic pro nepozvané, pevnou korunu a k tomu referenda na běžícím pásu, další vládu osvícené oligarchie, o níž se veřejně ví, že vlastní většinu atributů potřebných pro pohodlnou recyklaci životů voličů – od insemináčnických center (možná i čapích hnízd) k jeho zrození, přes produkci potravin a k pěstování potřebných hnojiv, přes zdravotnická zařízení, jimiž se životy udržují, až po média nezbytná k šíření informací nutných pro recyklaci oné oligarchie. Někteří tak tendují k úplné privatizaci významné části veřejné moci (byť spíše zastřené), jiní hrozí postátněním či alespoň osekáním toho, co z moci státu bylo kvůli efektivitě svěřeno do rukou soukromých. Vše pak navenek ve jménu veřejného zájmu, ve skutečnosti však řídí se často zájmem skupinovým, či dokonce osobním. I v relativně stabilní společnosti takový přístup často vede k účelovým či nechtěným změnám právní úpravy „ode zdi ke zdi“ – viz „omylem“ přestřelená podpora solární energie, na které se snažila a přes nastrčené zahraniční firmy se dodnes, navzdory následně „nápravě“ dodatečným zdaněním, snaží zbohatnout na úkor běžných odběratelů řada podnikavých osob či korporací, či „obraty“ v procesním právu u postihu mzdy manžela či zřizování exekutorského zastavního práva. Zpravidla ale zákonodárci nakonec najdou řešení, které je skutečně v souladu s veřejným zájmem – jen to někdy trvá...

Je notorií, že ve státě, jenž se nazývá demokratický, stojí státní moc, tedy schopnost vydávat (a též realizovat) rozhodnutí o právech a povinnostech

obyvatel a jejich skupin ve veřejném zájmu na třech pilířích – na moci zákonodárné, výkonné a soudní. Tyto pilíře ke zdárnému fungování státu mají být na sobě nezávislé a vyvážené. Součástí výkonu soudní moci, jehož hlavní úkol spočívá v ochraně subjektivních práv, je i civilní proces. Ten podle ústavních zásad vykonávají a v řízení rozhodují nezávislé soudy – avšak nikoliv výlučně – část moci náleží i jiným orgánům – specificky například Českému telekomunikačnímu úřadu v rozhodování dle zákona o elektronických komunikacích, či privátním osobám, kterým ve veřejném zájmu plnění úkolů státu suverén svěřil – notářům v řízení pozůstalostním, rozhodcům dle rozhodčích smluv, exekutorům v řízení vykonávacím. Jistě se shodneme na tom, že všem orgánům, které se na rozhodovacím řízení podílejí, by v demokratickém státě mělo být společné, že účastníci musí mít před nimi rovné postavení a tyto orgány by měly být na účastnících nezávislé. Jinak hrozí vážné deformace procesu – nadřzování, zvýhodňování či naopak poškozování některé z procesních stran – a tyto může dále potencovat i korupce.

V odůvodnění jednoho ze svých nedávných rozhodnutí (28 Co263/2017) vyjádřil senát Krajského soudu v Praze potřebu nezávislosti rozhodujícího orgánu velmi trefně, když rozhodčí smlouvu prohlásil za absolutně neplatnou pro rozpor s dobrými mravy z důvodu ekonomické závislosti smlouvou předpokládaných rozhodců, které oprávněná volila pro rozhodování v tisících svých sporů. Stalo se tak i přesto, že povinná v rozhodčím řízení námítkou podjatosti rozhodce neuplatnila, že rozhodčí smlouva obstála po formální stránce a navzdory tomu, že v zákoně o rozhodčím řízení výslovný požadavek nezávislosti rozhodce nenajdeme. Zdá se tedy, že pro české soudy je již nepřijatelná ekonomická závislost rozhodce na účastníku řízení, o jehož právech a povinnostech rozhoduje.

Vážím si soudců. Po často převratných změnách právních postojů se nakonec z valné části doberou řešení, které je ústavně konformní, a tedy v souladu s veřejným zájmem. Obvykle taková rozhodnutí vyžadují i náležitou odvahu. Z poslední doby to je třeba vyřešení „konfliktu“ exekuce a insolvence ústavním soudem, který seznal, že exekuční řád je třeba dodržovat a v exekuci vy-možené plnění insolvenčnímu správci odevzdat po odpočtu nákladů exekuce, jak exekuční řád výslovně stanoví, či shora uvedený příklad požadované nezávislosti rozhodce.

Vážím si všech těch, kteří se nebojí prosazovat veřejný zájem navzdory parciálním zájmům skupin či jednotlivců bez ohledu na to, jak silné tyto skupiny jsou. Samo Ministerstvo spravedlnosti v jednom materiálu vzletně nazvaném Analýza exekučního řízení s akcentem na problematiku teritoriality vidí exekutora jako nositele privatizované státní moci a uvádí: „Provádí-li soudní exekutor pro jediného oprávněného tisíce exekučních řízení, dává svobodná volba soudního exekutora vznik přílišné ekonomické závislosti soudního exekutora na tomto oprávněném, může tak dojít k deformaci jeho nezávislosti, popř. nepodjatosti.“ Stejně jako v aktivitách ministerstva v posledním volebním období, tak i ve jmenované, již trochu letité analýze zjevně převládá nad veřejným skupinový zájem oprávněných. Speciálně jde o zájmy tzv. institucionálních či korporátních subjektů, o jejich motivaci a výhody dalších služeb, které pro ně má „jimi svobodně zvolený“ exekutor (mimořádně aniž je k tomu zákonem zmocněn, o rovnosti účastníků jím vedených řízení ani nemluvě) poskytovat. Na jiném místě pak analýza vyjadřuje obavu o osud „velkých úřadů“. Výše nákladů zadluženého povinného nuceného objíždět několik často stovky kilometrů vzdálených exekutorských úřadů, či „zastropované“ výdaje vynakládané vůči němu více úřady podle vyznění doporučení analýzy nikoho moc netrápí – je to chyba povinného, neměl si půjčovat. Řešení? Posílili jsme státní dohled...

K prosazení veřejného zájmu v exekucích chybí ale relativně málo:

Za 16 let existence soudních exekutorů se v úřadech soudních exekutorů nahromadilo 4,5 milionu z valné části již nevyzpytatelných exekucí, rozhodující většinou vedených pro institucionální oprávněné (tedy pro ty, jejichž skupinový zájem je zjevně protěžován). Jde o exekuce, které směřují do stále stejné skupiny obyvatelstva jako tzv. opakované exekuce, multiexekuce. Valnou většinu z těchto exekucí, které prakticky přinášejí jen náklady s jejich udržováním a opakovanými lustracemi či ministerstvem pod sankcí průtahů vyžadovanými úkony, je třeba ukončit – pokud budou oprávnění mít zájem je i po letech nechat v běhu, nechť nahradí nezbytné náklady s tím spojené.

Na soudní exekutory byla oproti původnímu znění exekučního řádu postupně převedena řada rozhodovacích pravomocí (rozhodování o rozvrhovém řízení, o předražku, o odkladu exekuce či o jejím zastavení, včetně nápravy usnesení v autoremeduře...). Je proto nezbytné konečně vyřešit dnes tím více nesmiřitelný konflikt § 2 odst. 1 exekučního řádu, který v souladu s ústavními požadavky na výkon soudní moci stanoví, že soudní exekutor musí vykovávat svoji činnost nezávisle, a § 28 věty první téhož předpisu, která soudního exekutora prostřednictvím kdysi v dobrém snad úmyslu zavedeného institutu jeho „svobodného“ výběru oprávněným činí ekonomicky závislým na jedné ze stran řízení – na zadavateli exekucí – a to tím více, čím více exekucí mu oprávněný k vymáhání předá.

Je tu malá naděje, že se aktivity chopí samotné Ministerstvo spravedlnosti. Bohužel ale například teze k novému občanskému soudnímu řádu, které Ministerstvo spravedlnosti nedávno představilo, vůbec část týkající se výkonu rozhodnutí, respektive exekucí neobsahují. Exekutorům by místní příslušnost s rovnoměrně přidělovanými řízeními (výjimkou z rovnoměrně přidělovacího rozvrhu by byl pouze případ, kdy znova napadne exekuce na téhož povinného – tu by vždy vykonával ten samý exekutor, který vede předchozí řízení), jak byla nedávno po 20 letech obdobných zkušeností s exekucemi, jaké máme u nás, zavedena na Slovensku, přinesla s potřebnou nezávislostí i stabilitu. Stabilitu, kterou potřebují všechny úřady – i ty, které dnes vedou nadprůměrné množství řízení a jsou dány na milost a nemilost zadavatelům exekucí. Když tito z jakéhokoliv důvodu uzavřou kohoutky přísunu nového nápadu, hrozí závislému úřadu ekonomické zhroucení. Desítky tisíc starých řízení totiž negenerují na udržení nezbytného administrativního provozu k jejich vlastnímu zaopatření dostatečné příjmy a exekutorskému letadlu tak dříve či později dojde palivo. Exekutoři v daných územních celcích by se konečně mohli stát důstojnými reprezentanty vážené právnické profese, což se za léta existence našeho stavu i vlivem nejrůznějších příběhů a excesů nepodařilo. Získali by snadno jasný obraz o povinných ve svém regionu. Soudům by místní příslušnost přinesla jednoduchý dohled nad činností exekutorů, povinným blízkost exekutora a možnost řešit veškeré dluhy na jednom místě a všem zúčastněným osobám opravdu významnou úsporu dnes často opakovaně a marně vynakládaných nákladů. Věřím, že je to jen otázkou času, zda tento vážný konflikt svou judikaturou vyřeší dříve justice sama podobně, jako se postavila k nepřípustnosti závislosti rozhodců, nebo zda se aktivity chopí a zavedení místní příslušnosti exekutorů obdobně jako na Slovensku prosadí nově zvolení poslanci – polovina stran poslanecké sněmovny tento systém ve svých programech podporuje. To mne v čase bilancování uplynulého roku a plánů na období příští naplňuje optimismem a vírou v pokrok. Byť to bude pokrok mírný a v mezích zákona.

OBSAH

ROZHOVOR	8	Bilanční rozhovory s představiteli Exekutorské komory ČR Rozhovor s prezidentkou Exekutorské komory ČR Mgr. Pavlou Fučíkovou Rozhovor s viceprezidentem Exekutorské komory ČR JUDr. Vladimírem Plášílem, LL.M.
ČLÁNKY	12	Zpeněžování majetkové podstaty soudním exekutorem v rámci insolvenčního řízení Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.
	28	Povinnosti správců a zpracovatelů ve světle Obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) JUDr. Jan Diblík, JUDr. Ján Jaroš
JUDIKATURA	34	Z judikatury Ústavního soudu rubriku připravila Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
	37	Judikatura v exekučních věcech rubriku připravil Mgr. David Hozman
STANOVISKA	42	Stanoviska Komory rubriku připravila Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR
ZPRÁVY Z KOMORY	43	Profesní profily nových soudních exekutorů
ZPRÁVY ZE ZAHRANIČÍ	48	Zpráva o účasti členů Mezinárodní komise Exekutorské komory ČR na konferencích

ABSTRAKTY

Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M. **Zpeněžování majetkové podstaty soudním exekutorem v rámci insolvenčního řízení**

Autor článku analyzuje specifika dobrovolné dražby v rámci insolvenčního řízení prováděné soudním exekutorem. Snaží se analyzovat specifika takové dražby jak z pohledu teoretického, tak z pohledu praktického. První část je věnována obecným podmínkám poskytování této služby a procesu uzavírání smlouvy o dobrovolné dražbě, včetně nutnosti souhlasů pro její účinnost. Následně je rozpracována část věnující se dražbě nemovitých věcí s důrazem na odlišení postupu od exekuční dražby, dražby v rámci likvidace dědictví a obecné dobrovolné dražby. Zároveň se snaží nalézt logicky, teologicky a praxi správné řešení problémů, které poněkud kusá a prozatím neprojudikovaná úprava přináší.

**JUDr. Jan Diblík,
JUDr. Ján Jaroš** **Povinnosti správců a zpracovatelů ve světle Obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR)**

Článek Povinnosti správců a zpracovatelů ve světle Obecného nařízení o ochraně osobních údajů seznamuje čtenáře s právními novinkami, které s sebou toto nařízení přináší. Cílem článku je informovat čtenáře o základních ustanoveních nového nařízení, přičemž pozornost je věnována především skupině primárně odpovědné za zpracování údajů, tedy správcům a zpracovatelům osobních údajů. Klíčové instituty jsou porovnávány se současnou právní úpravou a posuzovány s ohledem na možné dopady na činnost správců a zpracovatelů. Článek má zejména informativní charakter, poukazuje však také na souvislost s činností exekutorů i jejich pochybeními v oblasti nakládání s osobními údaji.

Rozhovor s prezidentkou Exekutorské komory ČR Mgr. Pavlou Fučíkovou

Myslím, že se nám přesto, že jsme byli vystaveni nátlaku ze strany vedení Ministerstva spravedlnosti, podařilo zlepšit pověst exekutorů v očích většiny společnosti a politiků. Je to možné dokladovat například na předvolební diskuzi.

připravila

Marie Novotná

Jedním z vašich cílů, který jste uvedla v rozhovoru pro Komorní listy krátce po svém zvolení, bylo scelit exekutorský stav. Podařilo se vám a prezidiu naplnit svá předsevzetí?

Myslím, že se nám to alespoň částečně podařilo. Nechci hodnotit, jak moc je to zásluhou mojí a prezidia, nebo jak je to vlivem vnějšího ohrožení v podobě boje proti drastickému snížení exekutorského tarifu. My jsme každopádně ke všem svým rozhodnutím přistupovali poté, co jsme vyslechli názory většiny názorových skupin v exekutorském stavu. A snažili jsme se hledat taková řešení, která by obsahovala maximální možnou míru konsensu. Přitom je však třeba vnímat, že obě hlavní názorové skupiny vnímají především otázku místní příslušnosti jako zásadní a bohužel ani jedna z nich není zatím ochotná akceptovat myšlenku nějakého kompromisního řešení v podobě částečné místní příslušnosti. Ale ani k té bohužel v minulém volebním období Poslanecké sněmovny nebyla mezi politiky vůle.

Většina našeho volebního období byla zásadně ovlivněna dvěma skutečnostmi. První z nich byl bezprecedentní atak na naši samotnou existenci v podobě drastického snížení tarifu. Podařilo se nám alespoň odvrátit tu primární hrozbu v podobě dvoutřetinového snížení, která by nás skutečně zničila. Ale i to, co ministr spravedlnosti prosadil, navzdory opačnému názoru téměř celé odborné právnické veřejnosti a větší části politického spektra, má fatální důsledky, které se ovšem teprve ukážou. A boj s touto hrozbou nás v ostatních oblastech bohužel téměř paralyzoval.

Druhou skutečností byly útoky na moji osobu. Nemůžu bohužel odmítnout svůj díl viny, pohybujeme se přeci často v otázce výkladu zákona a ne vše je jasně dané, ale tyto útoky byly jednoznačně způsobeny aktivitou ve prospěch exekutorů, a to jak mojí osobní, tak i celého prezidia. Do práce pro Komoru jsme se vrhli s takovou vervou, že jsme si ani nepřipustili, kolik nepřátel si tím můžeme udělat. Musím sebekriticky přiznat, že k obrazu celého stavu moje problémy, byť nesmyslná obvinění, neprospěly.

Co se vám osobně a prezidiu a exekutorům jako celku za tuto dobu, podle vašeho názoru, nejvíce povedlo?

Myslím, že se nám přesto, že jsme byli vystaveni nátlaku ze strany vedení Ministerstva spravedlnosti, podařilo zlepšit pověst exekutorů v očích většiny politiků. Je to možné dokladovat například na předvolební diskuzi v České televizi o exekucích. V zásadě se nás zastávala většina odborníků z tradičních politických stran, samozřejmě s výjimkou ministra spravedlnosti, který si nás vzal na mušku již od začátku svého působení na ministerstvu. Podařilo se nám prosadit také několik, byť dílčích změn v legislativě v průběhu legislativního procesu. A jakkoliv je výsledek projednávání exekučního tarifu strašidelný, nezapomeňme, že první návrhy byly v podstatě likvidační a že i v této věci se nám podařilo dosáhnout několika ústupků.

A naopak, co vnímáte v současnosti jako největší problém ve vaší činnosti?

No, tak především já teď mám osobně největší starosti se svým úřadem (smích). Věnovala jsem se Komoře tak intenzivně, až mi nezbyl čas na vlastní činnost. Mám pocit, jako bych znovu začínala.

Z pohledu Komory vidím stále trvalý tlak na naše odměny a další sešňorování naší činnosti nadbytečnou regulací. Důsledky snížení tarifu se teprve budou projevovat, ale už nyní vidíme při výběrových řízeních a zvyšujícím se počtu rezignací snižující se zájem o funkci soudního exekutora.

Jakým tématům by se měla Exekutorská komora v budoucím období věnovat?

Myslím, že jsou jednoznačně daná. Pokračování v prosazování místní příslušnosti, která by podle našeho názoru vedla k odstranění některých vad systému. Snaha o úpravu tarifu směrem k reálně spravedlivějšímu odměňování. Úsilí o lepší pověst exekutorů v očích veřejnosti, pokračování ve zlepšování dobrého jména mezi politiky – nezapomeňme, že se vyměnily dvě třetiny poslanců. Snaha prosadit zásadní změnu a modernizaci exekučního zákona.

A mám za to, že v budoucnu budeme čelit dalšímu ohrožení. Jsme stále více sešňorováni v naší činnosti a kvůli vícečetným exekucím se snižuje a možná i bude snižovat naše úspěšnost. To může vést k tomu, a ty signály vidíme již nyní, že si mnoho státních institucí bude vymáhat pohledávky vlastními silami. A to přesto, že jejich efektivita je stále ještě násobně nižší než naše. Měli bychom se více než dříve věnovat vysvětlování toho, proč jsme a budeme efektivnější než třeba Celní správa.

Co by dodalo exekutorům větší sebedůvěry a přijetí u společnosti?

Největší úskalí vidím v definici našeho postavení. Dokud nedostaneme jasnou odpověď na to, co od nás stát očekává, pak se naše situace nezmění. Bohužel tomu neprospívá ani nálada v naší společnosti, ze které se vytrácí elementární pravidla společného občanského soužití a hodnoty právního státu. Neočekávám, že dosáhneme větší oblíbenosti, to z principu u naší profese není možné. Ale úplně by stačilo, kdyby nám nebyly házeny klacky pod nohy.

Sebevědomí exekutorů by prospělo, kdyby měli v Ministerstvu spravedlnosti partnera, který si jich váží, a nikoliv nepřítele, což se bohužel stalo našemu prezidiu.

Jak by měla podle vašeho názoru exekutorská obec vypadat třeba za pět či deset let?

Tato otázka má dvě roviny. Jedna se týká „kondice“ exekutorského stavu – jací budou jednotliví exekutoři, jak budou kompetentní, úspěšní, odměňovaní a motivovaní. To je věc, kterou jako prezidentka, respektive prezidium můžeme ovlivnit jen částečně, protože je to do značné míry determinováno vnějšími vlivy. Jaké bude obecně nastaveno legislativní prostředí vymáhání dluhů, jak budou exekutoři odměňováni, a podle toho i jací lidé budou mít zájem tuto profesi vykonávat. Úloha vedení komory je v oblasti působení na toto vnější prostředí, ale možnosti máme omezené. Klíčovou oblastí, ve které máme plnou kompetenci, je vzdělávání ať už exekutorů, kandidátů, nebo dalších pracovníků a v tom jsme byli velmi aktivní.

Druhá rovina té otázky je, jaký bude mediální obraz exekutorské obce. A zde jsem po zkušenostech ze svého volebního období bohužel značně skeptická. Vyvinuli jsme nesmírné úsilí, spolupracovali jsme postupně se dvěma renomovanými PR agenturami, ale výsledek není dobrý. A bojím se toho, že ani za pět či deset let nemůže být o moc lepší. Naše profese je už bohužel taková. Umím si ale představit, že naše prestiž bude větší u politiků. Musíme vystupovat aktivně, strážlivě a uměřeně a může se to povést.

Mohla byste se vyjádřit také k budoucnosti časopisu Komorní listy?

Komorní listy se staly nedílnou součástí nejen našeho stavovského života a je příjemné vědět, že je o ně zájem i u jiných právnických profesí. Ale tak jak se naše jednotlivé profese prolínají, měli bychom více reagovat i na dění mimo exekuční řízení a případně zvážít příspěvky, které nejsou zaměřeny jen na exekuční řízení a jejich účastníky.

Rozhovor s viceprezidentem Exekutorské komory ČR JUDr. Vladimírem Plášilem, LL.M.

připravila
Marie Novotná

Mým předsevzetím bylo především aktivní hájení našich profesních zájmů tak, aby odborná i laická veřejnost chápaly existenci Exekutorské komory jako pevně ukotvenou součást právního státu.

Podářilo se vám naplnit svá předsevzetí, se kterými jste přicházel do prezidia Exekutorské komory?

Mým předsevzetím bylo především aktivní hájení našich profesních zájmů tak, aby odborná i laická veřejnost chápaly existenci Exekutorské komory jako pevně ukotvenou součást právního státu. Domnívám se, že její odborná pověst a aktivní zapojení do řešení právnických otázek rezonujících celou společností je od roku 2015 na kvalitativně vyšší úrovni.

Co se vám osobně a prezidiu a exekutorům jako celku za tuto dobu, podle vašeho názoru, nejvíce povedlo?

Podle mého názoru je práce v prezidiu a dalších samosprávných orgánech Exekutorské komory, ať volených, či jmenovaných, především službou, která je poskytována našim kolegům, jejich zaměstnancům a spolupracovníkům. Proto jsme se v tomto volebním období zaměřili hlavně na činnost aktivně bránící nejruznějším snahám o naši ekonomickou likvidaci a omezování zákonných pravomocí soudního exekutora. Typickým příkladem je boj o novelizaci tarifní vyhlášky, která nám podstatně snižuje od dubna letošního roku příjmy, jakož i aktivní odpor proti neúčelné politicky motivované novelizaci exekučního řádu. Zde jsme šli do přímého konfliktu s Ministerstvem spravedlnosti a při řešení obou citovaných problémů zaujali pozice, s nadsázkou řečeno, obdobné zákopové válce, kdy každý úspěch nebo neúspěch v našich jednáních s exekutivou i zákonodárci byl někdy vyjádřitelný téměř v centimetrových mírách. Pozitivním výsledkem našich aktivních jednání se zástupci Parlamentu ČR, odborné veřejnosti i orgánů moci výkonné je celkem dvojí odvrácení tzv. „komplexní novely“ exekučního řádu, předkládané a zpracované Ministerstvem

spravedlnosti. Za nesporný úspěch považuji, že se ve spolupráci s ostatními kolegyněmi a kolegy podařilo prezidiu přesvědčit konkrétní subjekty k odpovědnému posouzení účelnosti a zákonnosti ministerské vyhlášky o snížení našich tarifních odměn. Výsledkem tohoto posouzení je podaná ústavní stížnost skupiny senátorů proti ministrem spravedlnosti vydané tarifní vyhlášce.

A naopak, co vnímáte v současnosti jako největší problém ve vaší činnosti?

Tímto problémem je bohužel pokračující dehonestace naší profese z důvodu získání tzv. „politických bodů“ jednotlivými politickými stranami, která, jako již tradičně, kulminovala v čase těsně před parlamentními volbami. Zde je opakovaně následek, tedy nucené vymáhání pohledávek, účelově zaměňován za příčinu, nejčastěji pojmem „státem posvěcená lichva“, ačkoliv příčinou každého exekučního řízení je nesplnění závazku dlužníka v soudem nebo jiným orgánem určené parčíční lhůtě.

Jakým tématům by se měla Exekutorská komora v budoucím období věnovat?

Prioritně je potřeba se zaměřit na dovršení právní definice místní příslušnosti soudních exekutorů, její prosazování a zhodnocení dopadů jejího zavedení podle konkrétní uvažované formy, to je tedy okresní nebo krajské. Protože jde především o otázku politickou a až v druhém sledu otázku profesní samosprávy, je naprosto nezbytné pokračovat v této otázce v aktivní komunikaci se zákonodárci, kteří budou nyní v dalších čtyřech letech pracovat jako nově zvolení zástupci našich občanů v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, a to napříč celým politickým spektrem.

Dalším problémem je aktuálně snaha ministra spravedlnosti regulovat podzákonným předpisem obsah jednotlivých rozhodnutí, respektive dalších písemných sdělení u tzv. „šablon“, tedy závazných vzorů u soudních exekutorů. Zde podotýkám, že Exekutorská komora má trvalý odborný zájem na přijetí odpovídajících vzorů ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti. Má však zájem, aby tyto vzory byly, alespoň rámcově, stejné se vzory u obecných soudů i v daňových exekucích tak, aby jim účastníci exekučního řízení, tedy věřitelé i dlužníci, rozuměli. To

ve stručnosti znamená, že soudní exekutoři kvalitní vzory chtějí, ale v souladu s exekučním řádem takové, ve kterých se lidé takzvaně „neutopí“, když je začnou číst.

Co by dodalo exekutorům větší sebedůvěry a přijetí u společnosti?

Byla by to především státem garantovaná jistota jejich právního statutu ve společnosti. To však zcela logicky předpokládá i potřebu revize právních názorů, nejlépe samotným Ústavním soudem, který soudního exekutora, ač je podle zákona i podle konkrétních rozhodnutí některých obecných soudů nesporně orgánem veřejné moci, považují za podnikatele. Pokud ustanovení § 127 odst. 1 písm. f) trestního zákoníku definuje soudního exekutora jako úřední osobu při výkonu exekuční činnosti nebo při výkonu činnosti z pověření státního zástupce a soudu, nemůže být logicky podnikatelem. Status úřední osoby vztáhl ostatně i Nejvyšší soud též na postavení vykonavatele soudního exekutora.

Jak by měla podle vašeho exekutorská obec vypadat třeba za pět či deset let?

Přál bych si, aby byla sebevědomou, vnitřně semknutou profesní komorou, která by při výkonu své profese upřednostňovala zájmy kolektivní samosprávy před zájmy individuálními.

Mohli byste se vyjádřit také k budoucnosti časopisu Komorní listy?

Komorní listy jsou recenzovaným a perspektivním periodikem Exekutorské komory. Bylo vhodné jejich obsah v nejbližší budoucnosti zaměřit nejenom na problémy související s vymahatelností práva a exekučním řízením. Zřejmě velmi důležitým podnětem pro další zaměření časopisu je možnost publikace odborných názorů i z jiných oblastí platného práva, které nám mohou předestřít nejenom tzv. „aktivní praktici“ z oblasti práva exekučního a insolvenčního, stejně jako odborníci působící zejména jako pedagogové, advokáti, notáři či insolvenční správci, respektive soudci či státní zástupci. Odpovídající podíl na obsahu časopisu by měl být ponechán i segmentu interních otázek organizačních a vzdělávacích.

ZPENĚŽOVÁNÍ MAJETKOVÉ PODSTATY SOUDNÍM EXEKUTOREM V RÁMCI INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ

Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.

člen Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR
soudní exekutor
Exekutorský úřad Frýdek-Místek

Úvod

Na základě z. č. 64/2017 Sb. ze dne 19. ledna 2017, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, byly mimo jiné s konečnou platností odstraněny pochybnosti v otázce, zda a dle jakého odstavce § 286 insolvenčního zákona (dále jen „InsZ“) může soudní exekutor zpeněžovat majetkové hodnoty pro insolvenční správce.

Tuto nejistotu do mnohaleté bezproblémové praxe vneslo rozhodnutí Krajského soudu v Brně¹, které bylo potvrzeno rozhodnutím Vrchního soudu v Olomouci. Zároveň se danou otázkou zabýval i Ústavní soud², avšak nikoliv s příznivým výsledkem pro insolvenční praxi a soudní exekutory.

Proto lze zakotvení nového písmene d) v odst. 1 § 286 InsZ účinného od 1. 7. 2017 ve znění majetkovou podstatu lze zpeněžit „v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu“ z pohledu soudního exekutora, ale především z pohledu praxe, zájmů věřitelů i dlužníků velice přivítat.

Na následujících řádcích se budu snažit přiblížit výhody i zákoutí zpeněžování skrze soudního exekutora v insolvenčním řízení.

¹ KSBR 29 INS 33609/2013-3, VSOL 1227/2015-B-192, úpadce Roman Čechmánek.

² II. ÚS 2450/16 ze dne 11. 10. 2016 – zde pouze zmínka *obiter dictum* o nutnosti zohlednění v mezidobí vzniklé judikatury; I. ÚS 28/16 ze dne 8. 11. 2016 ve věci odmítnutí ústavní stížnosti Jaroslava Kocince – právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost dle čl. 26 odst. 1 Listiny.

I. Obecná východiska

Soudní exekutor jako dražebník a insolvenční správce jako osoba s dispozičním oprávněním

Od 1. 7. 2017 může bez jakýchkoli pochybností insolvenční správce využít dražbu pořádanou soudním exekutorem jako další formu zpeněžení dle zvláštního předpisu. Z § 76 odst. 2 exekučního řádu (dále jen e. ř.) vyplývá, že exekutor může provést dražbu movité či nemovité věci (tzn. veškerých hodnot, které nový občanský zákoník označuje za věci, například nově i pohledávka) na návrh osoby oprávněné disponovat s věcí.

Teoretický spor mezi odbornou veřejností je v otázce, jakou povahu má dražba prováděná prostřednictvím soudního exekutora. První názor zastávaný především ze strany soudců tvrdí, že se jedná výlučně o smluvní dobrovolnou dražbu, kde soudní exekutor vystupuje jako čistý podnikatel, dražebník, a proto není nadán jakoukoli vrchnostenskou pravomocí nebo postavením. Druhý názor zastávaný především z exekutorské obce se kloní k názoru, že rozhodování soudního exekutora je dle § 28 o. s. ř.³ rozhodnutí soudu, a proto se jedná stejně jako v případě, kdy insolvenční správce zpeněžuje prostřednictvím soudu v souladu s § 186 odst. 1 písm. b) InsZ, o vrchnostenské rozhodování soudu zastoupeného soudním exekutorem bez dalšího.

Dle mého názoru se, jak je obvyklé, nejedná o ani jednu z výše nastíněných extrémních pozic. Jedná se o specifickou formu zpeněžování *sui generis*, kde na straně prodávajícího – tzn. insolvenčního správce, se nejedná o vlastnictví k prodávaným věcem, ale pouze o dispoziční oprávnění na základě zákona a soudního zmocnění, kdy insolvenční správce musí mít přenesenu možnost vrchnostenského donucení vlastníka k respektování kroků insolvenčního správce při zpeněžování. To znamená, že již na straně prodávajícího se nejedná o osobu vlastníka nebo osobu se smluvně zajištěným dispozičním právem. Proto i zprostředkovatel prodeje, jako je v tomto případě soudní exekutor, by měl být nadán takovou částí vrchnostenského donucení, která garantuje vůči všem zúčastněným spravedlivé, rychlé, levné a co nejvyšší zpeněžení majetku dlužníka. Obdobně jako je tomu při prodeji soudním exekutorem při likvidaci dědictví. To vede k závěru, že by se mělo jednat u všech rozhodnutí soudního exekutora při prodeji majetku o akty aplikace práva⁴. Měřítka toho, jakou část vrchnostenského

donucení bude možno v daném řízení použít, jsou stanovena insolvenčním zákonem jako zákonem speciálním a jeho účelem. V jednotlivostech samozřejmě bude na judikatuře, aby konkrétní mantinely citlivě stanovila.

Insolvenční správce je v případě řešení úpadku dlužníka konkurzem a oddlužením formou zpeněžení majetkové podstaty k věcem, které jsou sepsány do majetkové podstaty, osobou s dispozičním oprávněním. V rámci majetkové podstaty dlužníka je možné rozdělit jeho majetek na věci nezajištěné a věci zajištěné ve prospěch přihlášených věřitelů. Insolvenční správce je osobou provádějící správu a zpeněžení obou typů majetku dlužníka. Každý typ majetku však vyžaduje jiný typ souhlasů dalších orgánů.

Souhlasy a pokyny

Insolvenční správce je osobou, která dle § 286 odst. 2 InsZ se souhlasem věřitelského výboru rozhoduje o způsobu zpeněžení majetkové podstaty – věci nezajištěných. Pod pojmem souhlasu věřitelského výboru je nutno v dané souvislosti chápat jak souhlas zástupce věřitelů (to například v případech nepatrných konkurzů a oddlužení), tak souhlas věřitelského výboru nebo souhlas soudu v případě, že vykonává funkci věřitelského výboru⁵, nebo souhlas schůze věřitelů, není-li ustanoven věřitelský výbor ani zástupce věřitelů.

Souhlas je udělován na základě konkrétního návrhu formy zpeněžení ze strany insolvenčního správce. Souhlas by měl být zachycen písemně. Soudní exekutor by vždy měl souhlas ze strany insolvenčního správce požadovat, velice vhodné by bylo, kdyby tvořil přílohu smlouvy o provedení dražby.

Poněkud jiná situace je v případě, má-li být zpeněžována věc, která je předmětem zajištění řádně přihlášených zajištěných věřitelů. Zde se aplikuje ustanovení § 293 InsZ zdůrazňující právo zajištěného věřitele ovlivnit rozsah uspokojení jeho zajištěné pohledávky. Zajištěný věřitel může dávat insolvenčnímu správci pokyny směřující ke zpeněžení. Toto oprávnění navazuje na § 230 odst. 2 InsZ umožňující zajištěnému věřiteli vydávat insolvenčnímu správci závazné pokyny směřující ke správě předmětu zajištění. Základním principem je přenesení rozhodovací pravomoci ve věci volby způsobu prodeje na zajištěného věřitele.

V případě, že je zajištěných věřitelů více, uděluje tyto pokyny zajištěný věřitel, jehož pohledávka se uspokojuje ze zajištění jako první v pořadí. Jestliže zajištěný věřitel neudělí příslušné pokyny ani ve lhůtě určené insolvenčním soudem, má právo je udělit zajištěný věřitel, jehož pohledávka se uspokojuje ze zajištění jako další v pořadí.

³ Tato konstrukce ale opomíjí fakt, že toto ustanovení je systematicky zakotveno v části exekuční činnosti soudního exekutora, nikoliv další činnosti.

⁴ Srovnej obdobné závěry v případě prodeje v rámci likvidace dědictví HOZMAN, D. Dražba na návrh soudního komisaře. Komorní listy. 04/2014. Praha: Exekutorská komora ČR, 2014, s. 15. MK ČR E 19153.

⁵ § 61 odst. 2 věty první InsZ.

V případě, že se zajištění věřitelé nemohou dohodnout, nařizuje insolvenční soud jednání, kde rozhodne.

O způsobu prodeje předmětu zajištění tedy nebude rozhodovat věřitelský orgán a insolvenční soud, ale výlučně zajištění věřitelé⁶. Kontrolním prvkem proti zneužití postavení zajištěných věřitelů zde je primárně a výlučně insolvenční správce, který může pokyn zajištěného věřitele odmítnout. To však pouze tehdy, předpokládá-li důvodně na základě vlastních informací možnost zpeněžit předmět zajištění výhodněji než postupem stanoveným pokynem zajištěného věřitele nebo společným pokynem zajištěných věřitelů. Toto oprávnění souvisí s ochranou práv dlužníka, který je oprávněn očekávat od insolvenčního správce rozhodnutí maximalizující výtěžek zpeněžení majetkové podstaty, a tím případné snížení jeho zůstatkové výše dluhu. V případě odmítnutí pokynů zajištěného věřitele se musí insolvenční správce obrátit na insolvenční soud, aby je přezkoumal a udělil případně jiné pokyny, přičemž tento mechanismus nikterak nepočítá se zapojením věřitelského výboru, popřípadě zastupce věřitelů⁷.

Shrnu-li výše uvedené, v případě nezajištěného majetku rozhoduje insolvenční správce se souhlasem věřitelského výboru, u zajištěného majetku je silnější role zajištěného věřitele, ten nedává souhlas, ale udílí pokyn. Výhodnost pokynu kontroluje insolvenční správce. Převeden do praxe, u nezajištěného majetku požaduje soudní exekutor předložení souhlasu věřitelského výboru, u zajištěného majetku pokyn zajištěného věřitele. Oba tyto dokumenty by měly být písemné.

Dle nově zařazeného § 289a odst. 2 věta druhá InsZ smlouva o provedení dražby mezi soudním exekutorem a insolvenčním správcem se stane účinnou dnem, kdy ji schválí věřitelský výbor. Souhlas insolvenčního soudu se v tomto případě nevyžaduje, neboť jde o velice transparentní postup zpeněžení, a tak je zachován pouze vliv věřitelů⁸.

Z výše uvedeného textu § 289a odst. 2 InsZ však plyne několik otázek. První, zda lze schválit smlouvu již schválením formy zpeněžení před jejím podpisem smluvními stranami, nebo pouze schválením po podpisu, popřípadě zda lze schválit smlouvu *ex ante* nebo pouze *ex post*. Co se týče platnosti schválení smlouvy *ex ante*, mám za to, že z textu zákona nelze dovodit, že by to nebylo možné. Taktéž z teologického hlediska, tzn. zajištění kontroly

procesu zpeněžení věřitelskému orgánu nebo zajištěným věřitelům, nebrání vydat souhlas předem. Co se týče pokynu, ten již svým gramatickým a logickým výkladem předpokládá, že bude udělen před činností, kterou žádá učinit. Pro porovnání v případě, že pro zákonodárce byl důležitý moment schválení, výslovně to v textu zákona zakotvil, jako například při zpeněžování majetku likvidační podstaty v rámci likvidace dědictví dle § 231 odst. 1 z. z. ř. s.⁹

Z praktického hlediska doporučuji vždy nechat si schválit již finální podepsanou smlouvu. To proto, že v případě předchozího souhlasu vždy budou vyvstávat pochybnosti, zda pokyn nebo souhlas byl přesně přenesen do následně uzavřené smlouvy.

Druhá otázka zní, zda i v případě majetku pro zajištěného věřitele je nutné schvalovat smlouvu o provedení dražby věřitelským výborem, když výslovná výluka souhlasu není v § 293 odst. 2 InsZ zakotvena. Zde bych s ohledem na účel institutu zajištěného věřitele v insolvenčním řízení a jeho dominantního postavení¹⁰ vycházel z výkladu, že schválení věřitelským výborem není potřeba a je nadbytečné. Zároveň mám za to, že lze použít judikaturu a komentářovou literaturu, která se prozatím vytvořila k obdobné úpravě schvalování smluv o dobrovolných dražbách dle zákona o veřejných dražbách dle § 287 odst. 2 InsZ¹¹ a zároveň vedla i k výslovnému zakotvení § 293 odst. 2 InsZ¹², který zakotvuje *expressis verbis* výjimku z užití § 287 odst. 2 InsZ, tzn. schválení smlouvy věřitelským výborem v případě zpeněžení majetku pro zajištěného věřitele. Z pohledu *de lege ferenda* by bylo vhodné doplnit § 293 odst. 2 InsZ o výlučku z § 289a odst. 2 InsZ.

Mám za to, že lze dražit soubory zkombinované jak z věcí zatížených právy zajištěných věřitelů, tak věcí pro nezajištěného věřitele. Je třeba však zajistit zvlášť souhlasy zajištěných věřitelů u věcí zatížených zajištěním a věřitelského orgánu u ostatních věcí. Zároveň je potřeba předem stanovit poměr, podle kterého bude výtěžek následně rozdělen mezi obecnou majetkovou podstatu a zajištěného věřitele.

Nakonec je třeba uvést, že insolvenční správce není zákonem ani jiným právním předpisem vázán, kterého

⁶ Srovnej například NS 29 Cdo 49/2014 ze dne 28. 7. 2016, k předchozímu různému výkladu viz SIGMUND, A. Zpeněžení závazky v insolvenční – více otázek než odpovědí. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 6, s. 27.

⁷ Srovnej 29 NS 47/2015 ze dne 31. 5. 2017.

⁸ Srovnej obdobná úprava v § 287 odst. 2 InsZ. HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 964.

⁹ § 231 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních. Zpeněžení majetku patřícího do likvidační podstaty uskutečňuje s předchozím souhlasem soudu likvidační správce nebo notář.

¹⁰ Srovnej 29 NSCR 47/2015 ze dne 31. 5. 2017.

¹¹ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 964.

¹² Srovnej RICHTER, T. *Insolvenční právo*. 2. doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 431; a zejména pozn. pod čarou č. 1250, která osvětluje, proč bylo revizní novelou insolvenčního zákona k 1. 1. 2014 přijato pravidlo v § 293 odst. 2 InsZ.

soudního exekutora by měl oslovit, je případně vázán pouze vůlí věřitelských orgánů nebo pokyny zajištěných věřitelů. To znamená, že většinou bude při výběru rozhodovat nikoliv teritoriální blízkost soudního exekutora, ale cena nabízené služby, její kvalita a rozsah. V případě zpeněžení spoluvlastnického podílu v rámci insolvence může hrát rozhodující roli i fakt, že soudní exekutor draží další spoluvlastnické podíly třetích osob na věci v rámci exekuce a spojením takové dražby by mohlo dojít k dosažení vyšší prodejní ceny.

Volná soutěž soudních exekutorů

Přestože nabídka dražeb soudními exekutory pro insolvenční správce není insolvenčním zákonem nikterak konkrétně omezena a vládne zde volná soutěž mezi soudními exekutory, je nutné na tomto místě připomenout, že soudní exekutor samotný je vázán určitými pravidly. Dle čl. 14 Pravidel profesionální etiky a pravidla soutěže soudních exekutorů postupuje exekutor v soutěži s ostatními exekutory poctivě. K soutěžním účelům zejména nepoužívá údaje vědomě nepravdivé, klamavé nebo snižující jiného exekutora. Dle čl. 20 těchto pravidel smí soudní exekutor v periodickém tisku, neperiodických publikacích, rozhlasu, televizi a v audiovizuálních prostředcích v přiměřeném rozsahu informovat veřejnost o své činnosti s tím, že každá taková reklama musí být slušná, čestná a pravdivá. Reklama musí dále respektovat zásady čestného soutěžení mezi exekutory.

Zakázanou reklamou je dle demonstrativního výkladu v čl. 20 odst. 6 zejména reklama na reklamních plochách, dopravních prostředcích, plakátech, letácích a podobných komunikačních prostředcích umožňujících přenos informací. Exekutor rovněž nesmí ke své reklamě používat neadresný způsob rozesílání elektronické pošty (spam) nebo direkt marketingové postupy spočívající v oslovování předem nestanoveného okruhu osob nebo využívající telefonních služeb call center. Při prezentaci doplňkové činnosti soudního exekutora by tento neměl zapomenout také na další dva veřejnoprávní předpisy. Jde především o regulaci nevyžádané reklamy prostřednictvím e-mailu, tzv. spammingu, zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti¹³.

A nakonec závažnější regulaci používání datových schránek v zákoně o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů č. 300/2008 Sb., který stanoví dle

§ 26b výše uvedeného zákona, že podnikající fyzická osoba, tzn. i soudní exekutor, se dopustí přestupku tím, že užije datovou schránku k šíření nevyžádaných obchodních či jiných obtěžujících sdělení, a za přestupek lze uložit pokutu do 10 000 000 Kč. K projednání takto drakonické pokuty je příslušné dle § 26c citovaného zákona Ministerstvo vnitra.

Shrnu-li výše uvedené, soudní exekutor je v prezentaci svých služeb mnohem volnější než například notář nebo advokát, avšak taková prezentace musí být slušná, čestná a pravdivá. K jejímu šíření nesmí docházet rozesíláním nevyžádaných obchodních sdělení e-mailem nebo ještě hůře používáním datových schránek.

Návrh a jeho obsah

Insolvenční správce v případě, že má na základě prezentace služeb soudního exekutora nebo z jiných zdrojů zájem o konkrétní provedení dražby konkrétním exekutorem, podá dle § 76 odst. 2 InsZ návrh na provedení dražby. Stejně jako v dražbě v rámci likvidace dědictví¹⁴ je potřeba upřesnit otázku, jakou podobu má mít návrh na provedení dražby a jakým způsobem reagovat na návrh učiněný vůči soudnímu exekutorovi.

Je nutné potvrdit, že návrh na provedení dražby ze strany insolvenčního správce by měl splňovat minimálně obecné náležitosti podání (kdo jej činí a čeho se dožaduje) a obsahovat vymezení předmětu dražby. Návrh tedy může fakticky obsahovat poptávku po konkrétní nabídce provedení dražby soudním exekutorem, kdy insolvenční správce bude zjišťovat nabídky jednotlivých subjektů provádějících dražby, tzn. především výši úplaty při zpeněžení již jednoznačně specifikované majetkové hodnoty. Z toho vyplývá, že návrh v případě, že sám neobsahuje již parametry smlouvy včetně způsobu stanovení úplaty, není pro insolvenční správce jakkoli závazný a samozřejmě je zde pojistka ve formě odložené účinnosti na schválení smlouvy ze strany věřitelského výboru, popřípadě pokynu zajištěného věřitele. Z výše uvedeného plyne otázka, zda takový návrh, který by obsahoval všechny náležitosti, by byl závazný pro soudního exekutora. Na takovou otázku se pokoušela odpovídat v analogické situaci v případě likvidace dědictví autorka Martina Kasíková se závěrem, že i když samotný exekuční řád výslovně nebrání soudnímu exekutorovi v možnosti odmítnout provedení dražby (na rozdíl od provedení exekuce), jedná se o výkon veřejné moci přímo na základě ustanovení § 175u o. s. ř., který exekutor nemůže bez

¹³ Uvedeným zákonem byla do právního řádu České republiky transponována směrnice č. 2000/31/ES o elektronickém obchodu a s ohledem na nezbytnost zabezpečení patřičné úrovně soukromí a důvěrného charakteru sdělení také směrnice č. 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích).

¹⁴ V dané tématice srovnej HOZMAN. D. Dražba na návrh soudního komisaře. Komorní listy. 04/2014. Praha: Exekutorská komora ČR, 2014, s. 10. MK ČR E 19153.

vážného důvodu odmítnout¹⁵. Odlišnost v úpravě zpeněžení v rámci likvidace dědictví a v insolvenčním řízení je však v tom, že při likvidaci je předem známa výše odměny soudního exekutora na rozdíl od úpravy insolvenční, která pouze zakotvuje nejvyšší hranici nákladů zpeněžení, které je možné u nezajištěných majetkových hodnot odečíst od výtěžku. Proto se domnívám, že soudní exekutor, nebyla-li by ze strany insolvenčního správce nabídnuta maximální hranice odměny, tzn. 5 %, mohl by s odůvodněním, že nedošlo ke konsensu ohledně odměny, službu odmítnout. Tyto úvahy však považuji za pouhou teorii.

K návrhu by měly být připojeny přílohy. Nezbytnou přílohou návrhu by mělo být rozhodnutí o prohlášení konkurzu dle § 148 odst. 1 nebo § 149 odst. 1 InsZ anebo rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře s pokynem zajištěných věřitelů o zpeněžení předmětu zajištění, případně rozhodnutí o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Tento dokument soudnímu exekutorovi osvědčuje, že na insolvenčního správce přešlo dispoziční oprávnění, a proto jedná s oprávněnou osobou. Dále by měl být přiložen soupis majetkové podstaty nebo výtah z něj obsahující i majetkovou hodnotu, které se návrh insolvenčního správce týká. Ten konkretizuje a dokládá právo osoby s dispozičním oprávněním – insolvenčního správce, prodat danou majetkovou hodnotu. V případě, že majetková hodnota není sepsána, ač by sepsána být mohla nebo měla, není možné ji do provedení sepisu zpeněžit¹⁶.

Smlouva a její náležitosti

Po návrhu ze strany insolvenčního správce bude v praxi nutně následovat jednání k uzavření písemné smlouvy o provedení dražby. Je pravdou, že z exekučního řádu ani z insolvenčního zákona výslovně nevyplývá povinnost uzavřít smlouvu písemně, ale z dalších požadavků ze strany insolvenčního zákona nepřímou vyplývá faktická nutnost mít písemnou smlouvu mezi insolvenčním správcem a soudním exekutorem. Jde především o fakt, že smlouva bude muset být schválena v rámci insolvenčního řízení, a to buď věřitelským orgánem, nebo zajištěnými věřiteli ve formě pokynu. Tyto orgány a insolvenční soud budou následně podepsanou smlouvu požadovat k evidenci a ke kontrole.

Nezbytnými částmi smlouvy bude řádné označení obou smluvních stran, když soudní exekutor bude používat označení své funkce a insolvenční správce bude

identifikován v souladu s § 40 InsZ takovým způsobem, z něhož je patrné, že tak činí při výkonu funkce insolvenčního správce; součástí jeho označení je i nezaměnitelné označení dlužníka, s jehož majetkovou podstatou nakládá. Dále by měl být řádně označen předmět dražby, a to co nejkonkrétněji, u nemovitostí v souladu s předpisy katastrálními, u ostatních věcí tak, aby byla umožněna jejich jednoznačná identifikace. V neposlední řadě musí být uvedeno, že se jedná o smlouvu úplatnou nebo neúplatnou; zde je však soudní exekutor limitován čl. 15 Pravidel profesionální etiky a pravidla soutěže soudních exekutorů, která neúplatnost vylučuje. Naproti tomu dražebník dle § 18 odst. 2 VeřDr bezúplatnou dražbu provést může.

Co se týče výše úplaty, ta dle mého názoru je sice jednostranně kogentně¹⁷ (relativně kogentně či subjektivně polokogentně) stanovena právním normou, a to § 298 odst. 4 InsZ ve výši maximálně 5 %, avšak s ohledem na její možnou modifikaci směrem dolů (ba dokonce v případě zajištěných věřitelů i nahoru) doporučuji výši odměny a hrazených nákladů do smlouvy zakotvit vždy. V případě absence ujednání o odměně by smlouva nebyla neplatná. Výše odměny by vycházela buď ze souhlasu věřitelského výboru, nebo pokynu zajištěného věřitele. Nežádá však zní pokyn, popřípadě souhlas, tak, že odměna má být sjednána maximálně ve výši zákonného limitu 5 %. Pak by pravděpodobně platila úplata v čase a místě obvyklá, tzn. v daném čase obvyklá, ve smlouvách mezi insolvenčními správci a dražebníky obecně (jak exekutory, tak dražebníky dle zákona o veřejných dražbách).

Pro úplnost je třeba zmínit úpravu odměny za dražbu v exekučním tarifu v § 23 (dále jen „ET“). Ten odkazuje na zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách (dále jen „VeřDr“). Konkrétně na § 18 odst. 3 VeřDr, který stanoví, že výše odměny dražebníka v případě, že je návrhovátelem insolvenčního správce, nesmí překročit 10 % z ceny dosažené vydražením, nejvýše však 1 000 000 Kč zvýšených o 1 % z ceny dosažené vydražením přesahující 10 000 000 Kč. Zákon o veřejných dražbách neupravuje jakoukoli výjimku z omezení odměny do 10 % z ceny dosažené vydražením.

Nakonec v otázce odměny je potřeba vyřešit a ve smlouvě zakotvit i výši nákladů a odměny exekutora v případě, že nedojde prostřednictvím dražby ke zpeněžení.

S ohledem na shora uvedenou úpravu výše odečitatelných nákladů na zpeněžení dle § 298 odst. 4 InsZ však případnou odměnu vyšší než 5 % lze sjednat pouze tehdy, jedná-li se o zajištěný majetek, a s odměnou vyšší než 5 %, avšak nejvýše 10 %, dal výslovný souhlas zajištěný

¹⁵ KASÍKOVÁ, M. Jak skutečně zpeněžit majetek při likvidaci dědictví? *Ad Notam*. 2011, č. 5, s. 7 a násl.

¹⁶ Obdobné požadavky v případě zpeněžení prostřednictvím soudu srovnaj například MARŠÍKOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011, s. 449.

¹⁷ Srovnaj například MELZER, F., TĚGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář*. Svazek I. § 1–117. Praha: Leges, 2013, s. 63.

věřitel. Lze si samozřejmě představit i situaci, že insolvenční správce se zaváže zaplatit odměnu vyšší než 5 % tak, že část přesahující hranici 5 % uhradí ze své vlastní odměny (a proto v této části nebude potřebovat jakéhokoli souhlasu nebo pokynu), ale takový postup je spíše řekněme netypický a osobně jsem se s ním nikdy nesetkal.

Mimoto lze samozřejmě ve smlouvě dohodnout další podmínky, na kterých mají účastníci zájem, respektive je bude požadovat zajištěný věřitel nebo věřitelský výbor. Nejedná se už ovšem o esenciální náležitosti.

Co se týče termínu dražby, ten bude rozebrán dále a dle mého názoru není také esenciální náležitostí smlouvy a při jeho sjednávání je potřeba dbát dodržování lhůt dle o. s. ř.

Co se týče vyvolávací ceny a nejnižšího podání, dražební jistoty a výše příklepu, tyto lze s omezeními stanovenými v o. s. ř. sjednat, avšak budou-li ve smlouvě absentovat, soudní exekutor postupuje dle o. s. ř. bez dalšího.

Co se týče volby druhu dražby mezi klasickou nebo elektronickou, zde je vhodné, aby si zvolil insolvenční správce, nebude-li tak, je na úvaze soudního exekutora, jakou formu zvolí. V současné době si však osobně u nemovitostí neumím představit jinou dražbu než elektronickou a u drobných movitých věcí zase s ohledem na pracnost zadávání elektronických dražeb jinou než klasickou kamennou dražbu.

Dále smlouva může detailně upravovat rozsah publikování s tím, že minimální rozsah zveřejňování dle o. s. ř. a e. ř. je dle mého názoru opět jednostranně kogentní. Více však níže.

V případě, že to věřitelé a insolvenční správce považují za vhodné, lze majetkové hodnoty dražit jako soubor nebo samostatně, což by mělo být ve smlouvě zakotveno. Je třeba však dbát na limity možností dražit soubory, když dle ustálené judikatury¹⁸ soubor věcí tvoří věci, které mají podobný nebo stejný charakter nebo jsou určeny ke stejnému účelu. Takovým předmětem občanskoprávních vztahů může být například jídelní servis nebo sbírka poštovních známek či obrazů apod. Podmínkou toho, aby něco bylo možno považovat za soubor věcí, je, že musí jít o souhrn několika jednotlivých věcí, a nikoliv o úhrn pouhých součástí (§ 120 obč. zák.); druhou podmínkou je, aby ony věci byly považovány všeobecně (nikoliv jednotlivcem) za věc jedinou; u těchto jednotlivých věcí půjde o vztah souřadnosti, a nikoliv podřadnosti (příslušnosti k věci hlavní), jako je tomu u příslušenství věci (§ 121 odst. 1 obč. zák.). Za soubor věcí lze považovat

jednotlivé kusy nábytku v takovém počtu, provedení a uspořádání, pokud tvoří účelový, stylový nebo architektonicky jednotný celek, určený k vybavení zvlášť určené místnosti nebo sloužící zvláštnímu účelu; jednotlivé kusy tohoto souboru nejsou odstranitelné bez toho, že by se nenarušil tento jednotný celek. Z výše uvedeného vyplývá, že nelze tvořit soubory bezbřeze a soudní exekutor je povinen vždy kontrolovat kritéria stejného charakteru nebo stejného účelu věcí zahrnutých do navržených souborů.

Existují však i otázky, které ve smlouvě zakotvit bez dalšího nelze, především jde o nutnost zachování principů dražby dle o. s. ř. Z toho vyplývá nemožnost sjednat pořádání dražby dle zákona o veřejných dražbách nebo jiné typy prodeje, které se pouze tváří jako dražba a jsou různé nazývány, jako například aukce, výběrová řízení apod.

Vhodné je zakotvit také, jaké jsou možnosti výpovědi smlouvy, odstoupení, platební údaje. U movitých věcí je vhodné sjednat, zda budou u soudního exekutora uskládněny a za jakou úplatu, popřípadě zda budou draženy na jiném místě. Z toho vyplývá požadavek specifikace takového místa a jeho nutnost zpřístupnění soudnímu exekutorovi a také veřejnosti a účastníkům dražby.

Prohlídky

U movitých věcí většinou prohlídky před dražbou pro zájemce nebudou činit problém. Jinak je tomu však u nemovitých věcí. S ohledem na fakt, že z úpravy e. ř. a o. s. ř. nevyplývá povinnost, ba dokonce ani právo činit u nemovitých věcí prohlídky, je nutné tuto možnost ve smlouvě výslovně sjednat, včetně frekvence, s tím, že právo vstoupit do nemovitosti dlužníka se zájemci nebude soudní exekutor odvozovat z exekučního řádu (to neplatí pro obhlídku se soudním znalcem za účelem případného znaleckého posudku, zde se pravděpodobně uplatní § 336 o. s. ř. viz níže), ale výlučně ze smlouvy s osobou s dispozičním oprávněním, tzn. se správcem, který disponuje prostředky i pro případ, kdy dlužník nebude s takovým postupem srozuměn, nebo bude klást aktivní odpor. Poté může insolvenční správce dle § 212 odst. 2 InsZ podat odůvodněný návrh podaný k insolvenčnímu soudu, ve kterém popíše situaci a požádá soud, aby byla nařízena prohlídka. V takovém případě, vyhoví-li soud, nařídí prohlídku usnesením, jehož písemné vyhotovení nemusí být odůvodněno a proti kterému není odvolání přípustné. Uvedené rozhodnutí doručuje soud pouze insolvenčnímu správci a dlužníkovi. Dlužníkovi se doručuje bezprostředně při zahájení prohlídky. Soud doručením pravidelně pověřuje přímo insolvenčního správce jako soudního doručovatele dle § 76 InsZ. Zde by bylo vhodné pověřit v případě prohlídek se zájemci u dražeb organizovaných soudním exekutorem přímo soudního exekutora doručením, a to dle § 76 odst. 1, který je obdobou § 76 InsZ, ba dokonce dává soudnímu exekutorovi

¹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 447/2004, ze dne 28. února 2006 a nejnověji například rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 3051/2014, ze dne 28. 6. 2016.

pravomoci soudního vykonavatele, je-li mimo exekuční činnost pověřen soudem dalšími úkoly. Toto ustanovení není v praxi široce aplikováno také z důvodu otázek úplaty za takovou činnost. Proto je vhodné takovou případnou činnost upravit právě ve smlouvě a podřadit případnou úplatu pod odměnu v rámci zpeněžování.

Znalecké posudky

Z přiměřeného použití o. s. ř. se v dobrovolné dražbě soudním exekutorem vyvozuje závěr, že znalecký posudek ze strany soudního exekutora není požadován s ohledem na fakt, že dražba je dobrovolná a vlastníkem nebo osoba s dispozičním oprávněním si sama určuje, jakou částkou se bude snažit majetkové hodnoty dobrovolně zpeněžit. Nutnost opatření si znaleckého posudku však může vyplývat pro insolvenčního správce z insolvenčního zákona například z § 398a odst. 2 u oddlužení nebo u reorganizace, která však v tomto článku není probírána. Nebo může vyplývat z pokynu insolvenčního soudu, věřitelských orgánů nebo pokynu zajištěných věřitelů. Většinou však bude znalecký posudek vyhotovován před uzavřením smlouvy se soudním exekutorem. V případě, že by to tak nebylo, je vhodné povinnost zajištění znaleckého posudku soudním exekutorem zakotvit ve smlouvě, a to včetně vypořádání nákladů s tím spojených.

Formální náležitosti smlouvy

Z žádného předpisu nevyplývá, že by smlouva měla mít úředně ověřené podpisy účastníků na rozdíl od takového požadavku v zákoně o veřejných dražbách. Taktéž není nikde zakotveno, že by smlouva musela být na jedné listině.

Vzájemné vztahy procesních předpisů

Ustálená judikatura insolvenčních soudů¹⁹, která jako ve všech specializovaných oborech typu směnečné právo, pracovní právo a podobně usilovala o vymezení insolvenčního práva jako komplexní specializované úpravy bez subsidiárního použití dalších předpisů, vedla k zakotvení novelizovaného § 7 InsZ, a to k 1. 1. 2014 změnou provedenou zákonem č. 294/2013 Sb. Tento paragraf mimo jiné stanoví, že právní úprava týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se použije přiměřeně jen tehdy, jestliže insolvenční zákon na ni obsahuje výslovný odkaz. Dále je v tomto ustanovení zakotvena povinnost postupovat při aplikaci v souladu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení. Při aplikaci o. s. ř. a e. ř. je tedy vždy potřeba mít zmocňující ustanovení InsZ a zároveň při přiměřené aplikaci ctít zásady, na kterých spočívá insolvenční řízení. V případě dražby soudním exekutorem je výslovné zmocnění od 1. 7. 2017 obsaženo

v § 286 odst. 1 písmena d) InsZ, který zní lakonicky: „v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu“. Tento odkaz vede k odst. 2 § 76 e. ř. stanovícím, že exekutor může též provést dražbu movité či nemovité věci na návrh vlastníka či osoby oprávněné disponovat s věcí. Přitom postupuje přiměřeně podle ustanovení tohoto zákona. Exekuční řád neobsahuje komplexní úpravu zpeněžení u všech druhů majetkových hodnot. Úprava prodeje movitých věcí, nemovitostí a podniku chybí a ustanovení § 52 odst. 1 e. ř. odkazuje na opět přiměřeně použití o. s. ř. Naopak v případě průmyslových práv e. ř. obsahuje jedinou komplexní speciální úpravu v § 64, která v o. s. ř. chybí²⁰. Proto v případě výkonu rozhodnutí postižením průmyslových práv zůstává otázkou, zda se jako speciální úprava použije e. ř., či nikoliv, což však není otázkou v rámci tohoto článku.

Soudní exekutor při dobrovolné dražbě pro insolvenčního správce postupuje „přiměřeně“ podle ustanovení e. ř., jak mu ukládá jak InsZ, tak „přiměřeně“, jak mu to ukládá sám e. ř., a nakonec u výše uvedených hodnot (movité věci, nemovitosti, podnik, pohledávky) přiměřeně dle o. s. ř. Naopak u zpeněžení průmyslových práv obsahuje speciální úpravu e. ř., kterou neobsahuje o. s. ř.

Legislativní pravidla vlády²¹ ve svém čl. 41 odst. 2 stanoví, že slova „přiměřeně“ ve spojení s odkazem na jiné ustanovení téhož nebo jiného právního předpisu lze použít výjimečně; vyjadřuje volnější vztah mezi tímto ustanovením a vymezenými právními vztahy. Z toho vyplývá, že slovo přiměřeně umožňuje větší odchýlení se od úpravy, na kterou je odkazováno, tzn. na e. ř., a zprostředkovaně odkazem e. ř. na o. s. ř. i větší odchýlení se od úpravy o. s. ř. Takové odchýlení však musí být striktně logické, odůvodněné a nesmí mít prvky libovůle. Proto, jak bude dále rozvedeno, každé odchýlení musí být odůvodněno buď nadbytečností úpravy ve vztahu k insolvenčnímu zákonu, nebo splněním účelu právě insolvenčního řízení, kterému má zpeněžení soudním exekutorem sloužit ku prospěchu. Je nutné souhlasit s myšlenkou

²⁰ Kasíková, M., Šimka, K. § 64 [Exekuce patentů, průmyslových vzorů a ochranných známek]. In: KASÍKOVÁ, M., JIRMANOVÁ, M., HUBÁČEK, J., PLÁŠIL, V., ŠIMKA, K., KUČERA, Z., NEKOLA, V. *Exekuční řád*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 461.

²¹ LEGISLATIVNÍ PRAVIDLA VLÁDY schválená usnesením vlády ze dne 19. března 1998 č. 188 a změněná usnesením vlády ze dne 21. srpna 1998 č. 534, usnesením vlády ze dne 28. června 1999 č. 660, usnesením vlády ze dne 14. června 2000 č. 596, usnesením vlády ze dne 18. prosince 2000 č. 1298, usnesením vlády ze dne 19. června 2002 č. 640, usnesením vlády ze dne 26. května 2004 č. 506, usnesením vlády ze dne 3. listopadu 2004 č. 1072, usnesením vlády ze dne 12. října 2005 č. 1304, usnesením vlády ze dne 18. července 2007 č. 816, usnesením vlády ze dne 11. ledna 2010 č. 36, usnesením vlády ze dne 14. prosince 2011 č. 922, usnesením vlády ze dne 14. listopadu 2012 č. 820, usnesením vlády ze dne 15. prosince 2014 č. 1050 a usnesením vlády ze dne 3. února 2016 č. 75, úplné znění on line přístupné například na <https://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/dokumenty/legislativni-pravidla-vlady-91209/>

¹⁹ Například 29 ICdo 37/2012 ze dne 22. 1. 2014.

Tomáše Richtera²², který uvádí... „že ustanovení zákona o veřejných dražbách by se měla řídit pouze ‚mechanická‘ část dražby, zatímco substantivní právo ke zpeněžování majetku by mělo být uplatňováno postupem podle insolvenčního zákona“. Obdobně v případě likvidace dědictví dochází také Nejvyšší soud k závěru, že z e. ř. se aplikují ta ustanovení, která upravují „technologii“²³ prodeje nemovitostí v dražbě a která vypořádávají případně některá věcná a nájemní práva, jež (případně) na nemovitostech vážnou.

Z toho vyvozují a zastávám názor, že výlučně skrze prismata insolvenčního zákona a jeho zásad lze vykládat přiměřenost odchylek od o. s. ř. a e. ř., a to už ať se jedná o zjednodušení, nebo naopak striktnější požadavky nebo důsledky. Proto je zajímavé ještě v tomto oddíle porovnat a vyložit účinky zpeněžení při dražbě soudním exekutorem v kombinaci s insolvenčním zákonem.

Zajištění a zpeněžení

Z § 167 InsZ, který stanoví v odst. 4, že zpeněžením věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty v insolvenčním řízení zaniká zajištění pohledávky zajištěného věřitele, a to i v případě, že nepodal přihlášku své pohledávky, vyplývá, že soudní exekutor nemusí provádět v kterémkoli typu zpeněžení (movité, nemovité věci) jakýkoli způsob rozvrhu, výzvy k přihlášení dalších věřitelů, zveřejňování seznamů přihlášených věřitelů apod. Zůstává pouze otázkou, zda dle § 167 odst. 5 InsZ u zaniklých zajišťovacích práv, která zanikla zpeněžením prostřednictvím soudního exekutora a jsou zapsána ve veřejném nebo neveřejném seznamu, který podle zvláštního právního předpisu osvědčoval vlastnictví nebo jiná věcná práva ke zpeněžené věci, pohledávce, právu nebo jiné majetkové hodnotě, vydá potvrzení o zániku zajišťovacích práv nabyvateli věci výlučně a pouze insolvenční správce nebo tak může učinit i soudní exekutor pověřený zpeněžením.

II. Omezení zpeněžování plynoucí z insolvenčního zákona

Omezení časové

První omezení, a to omezení časové, stanoví § 283 odst. 2 InsZ, který uvádí, že ke zpeněžení majetkové podstaty lze přikročit teprve po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu (zároveň rozuměj i po právní moci rozhodnutí o způsobu oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty), nejdříve však po první schůzi věřitelů,

pokud nejde o věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením anebo pokud insolvenční soud nepovolí výjimku.

Věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením jsou věci jako například potraviny, léky, léčiva, zboží s blížící se expirací, typicky barvy a laky apod. podléhající rychle zkáze²⁴.

Co se týče výjimek, dle judikatury²⁵ povolil insolvenční soud například výjimku v případě starých zanedbaných vozů, nikoliv veteránů, když se blížilo zimní období. Další výjimka z judikatury byl případ, kdy byl jasný úpadek dlužnice, ta neuspěla s návrhem na oddlužení a bránila se odvoláním proti rozhodnutí o prohlášení konkursu a jednalo se opět o automobil, který byl zajištěn ve prospěch zajištěného a řádně přihlášeného věřitele²⁶. Poslední příklad povolené výjimky byla dražba spoluvlastnických podílů dlužníka v rámci další dražby, aby bylo dosaženo dražbou celku vyššího výnosu²⁷.

Zajištění v trestním řízení

Další omezení vyplývá z institutu zajištění dle trestního práva. V § 283 odst. 4 InsZ je zakotvena povinnost zajistit si předchozí souhlas příslušného orgánu činného v trestním řízení se zpeněžením majetku, který byl dotčen rozhodnutím o zajištění v rámci trestního řízení. Souhlas obstarává insolvenční správce a soudní exekutor nemůže dražit, nepředloží-li mu insolvenční správce takovýto předchozí souhlas. Jen pro pořádek zde zdůrazňuji, že se jedná o souhlas *ex ante*, nikoliv *ex post*. Následným souhlasem by nebylo možné dražbu zhojit.

Předkupní právo

Dalším omezením jsou předkupní práva. Zde je možné rozdělit předkupní práva na několik skupin.

První jsou ta, která insolvenční správce nemusí respektovat. Těmi jsou dle § 284 odst. 2 poslední věta InsZ veškerá smluvní předkupní práva.

Další skupina jsou zákonná předkupní práva obecně, kterými je insolvenční správce vázán, avšak není insolvenčním zákonem stanovený přesný postup jejich uplatnění. Lze je tedy uplatňovat například prostřednictvím dražby, kdy e. ř. a subsidiárně o. s. ř. ponechává aktivitu při realizaci předkupního práva výlučně na osobě z něj oprávněné, která se musí přihlásit do dražby, a jedinou

²⁴ Srovnej například MARŠÍKOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2011, s. 444.

²⁵ MSPH 94 INS 18988/2016-B-10.

²⁶ MSPH 94 INS 13116/2015-B-20.

²⁷ MSPH 94 INS 13116/2015-B-18.

²² Srovnej RICHTER, T. *Insolvenční právo*. 2. doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 434.

²³ Srovnej například NS sp. zn. 21 Cdo 559/2014 ze dne 4. 12. 2014.

výhodou z předkupního práva je, že může dorovnávat, nikoliv přehazovat.

Dále však existuje skupina předkupních práv, která musí insolvenční správce respektovat, a zároveň je mu v InsZ uložen způsob realizace takovýchto předkupních práv. Jedná se například dle § 284 odst.1 InsZ o pozemní část přístavu, kterou musí nabídnout státu. Nebo zde patří dle § 284 odst. 3 a 4 InsZ zákonné předkupní právo nájemce bytu, kterým je fyzická osoba, k jednotce zahrnuté do majetkové podstaty při jejím prvním převodu podle § 1187²⁸ obč. zák., dále zákonné předkupní právo tvořené právy nájemců podle zákona o vlastnictví bytů a nakonec povinnost nabídnout převod jednotky zahrnuté do majetkové podstaty oprávněným osobám v souladu s § 1188²⁹ obč. zák.

U předkupních práv dle předchozího souvětí musí insolvenční správce zajistit provedení všech úkonů, které jsou k převodu dle předkupních práv potřebné, a to před tím, než zvolí jiné formy zpeněžení. Teprve když nevyužijí výše uvedené oprávněné osoby práva na převedení jednotky do 3 měsíců ode dne doručení nabídky insolvenčního správce, může insolvenční správce zpeněžit jednotku prostřednictvím soudního exekutora.

S ohledem na výše uvedené musí soudní exekutor při zpeněžení dbát na řádné oslovení osob, kterým svědčí zákonné předkupní právo, a umožnění jim účastnit se dražby s právem dorovnávat. U osob, kterým svědčí zákonné předkupní právo dle odst. 3 s 4 § 284 InsZ, musí mít od insolvenčního správce doloženo, že tyto osoby byly řádně obeslány nabídkami a v tříměsíční lhůtě toho nevyužily.

III. Proces zpeněžování

Účastníci, doručování a opravné prostředky

Účastníkem dražby prováděné v insolvenčním řízení při zpeněžování majetkové podstaty soudním exekutorem

²⁸ § 1187 InsZ.

(1) Vznikla-li jednotka rozdělením práva k domu nebo pozemku na vlastnické právo k jednotkám, má nájemce bytu předkupní právo k jednotce při jejím prvním převodu. To platí i v případě nájmu nebytového prostoru, pokud byl pronajat v souvislosti s bytem v tomtéž domě. Předkupní právo zanikne, nepřijme-li nájemce nabídku do šesti měsíců od její účinnosti.

(2) Je-li nájemcem právnická osoba, ustanovení odstavce 1 se nepoužije.

²⁹ § 1188 InsZ.

(1) Vznikne-li jednotka v domě ve vlastnictví nebo ve spoluvlastnictví právnické osoby a je-li nájemcem člen nebo společník této právnické osoby, který se podílel prací nebo majetkovou účastí na pořízení nemovité věci, lze vlastnické právo k jednotce převést jen na něho. To platí i v případě, že se na pořízení nemovité věci podílel právní předchůdce společníka nebo člena.

podle ustanovení § 76 odst. 2 e. ř. je nepochybně insolvenční správce. Je to osoba, která byla soudem v souladu s § 25 InsZ a § 4 vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení, zmocněna, aby dle způsobu řešení úpadku jako osoba s dispozičním oprávněním k majetkové podstatě podala u soudního exekutora návrh na provedení dražby. Insolvenční správce jako žadatel sjednal se soudním exekutorem v rámci jeho další činnosti smlouvu o provedení dražby. Proto má v dražbě postavení oprávněného. Z povahy dražby prováděné soudním exekutorem podle ustanovení § 76 odst. 2 e. ř., kdy nejde o vymáhání splnění jakékoli vymahatelné povinnosti, vyplývá logický závěr, že zde nemůže jako účastník vystupovat jakýkoli povinný. Povinný v insolvenčním řízení nemá dispoziční oprávnění k majetkové podstatě v případě, že je zpeněžován majetek. V takových případech jej má výlučně insolvenční správce. Nadto osoba s dispozičním oprávněním vystupuje jako oprávněný, nikoliv povinný. Postavení povinného v dražbě neexistuje. Ustanovení § 288 odst. 3 InsZ, které stanoví, že rozhodnutí vydaná soudem při zpeněžování za pomoci soudu se doručují pouze insolvenčnímu správci, který proti nim může podat odvolání, se analogicky uplatní i při zpeněžování soudním exekutorem, kdy logicky nelze dojít k jinému výsledku, když zde figuruje pouze insolvenční správce jako oprávněný, postavení povinného, jak bylo rozvedeno výše, v dražbě dobrovolné neexistuje. Z toho plyne také závěr, že dlužníkovi, jehož majetek se zpeněžuje a nemá postavení povinného, nesvědčí právo odvolání. Tomu nasvědčují i rozhodnutí³⁰, která v této otázce byla vydána odvolacími soudy, avšak ještě před novelizací k 1. 7. 2017, a také obdobné rozhodnutí Nejvyššího soudu v otázce zpeněžení soudním exekutorem při likvidaci dědictví³¹.

Prodej nemovitosti

Proces exekuce prodejem nemovitostí soudním exekutorem je rozdělen do několika relativně samostatných fází, v nichž se řeší vymezený (ucelený) okruh otázek. Jedná se o fázi nařízení exekuce, určení ceny nemovitosti a jejího příslušenství, ceny závad a práv s nemovitostí spojených, určení závad, které prodejem v dražbě nezaniknou, a určení výsledné ceny, vydání dražební vyhlášky, provedení vlastní dražby a rozvrh rozdělované podstaty. Jednotlivé fáze jsou zpravidla završeny usnesením, jehož účinky vylučují možnost v další fázi znovu řešit otázky, o kterých již bylo pravomocně rozhodnuto. V rámci dobrovolné dražby však zcela odpadá fáze nařízení a fáze

³⁰ 20Co 113/2016-45 Krajský soud v Praze a 24Co 1487/2016-116 Krajský soud v Českých Budějovicích, které se přiklání k analogickému použití judikátu při zpeněžení při likvidaci dědictví NS 21 Cdo 559/2014 ze dne 4. 12. 2014.

³¹ NS 21 Cdo 559/2014 ze dne 4. 12. 2014.

rozvrhu rozdělované podstaty. Ostatní fáze jsou rozsáhle modifikovány účelem zpeněžení v rámci insolvence.

Okruh účastníků dražby

Jako dražitelé nemohou při dražbě vystupovat (mimo jiné) povinný a manžel povinného (srov. § 336h odst. 4 o. s. ř.). Jak již však bylo řečeno výše, v dobrovolné dražbě nemáme roli povinného, tím více manžela povinného. Zároveň dle § 66 odst. 3 e. ř. nesmí v dražbě jako dražitel vystupovat jakýkoli soudní exekutor nebo jeho zaměstnanec. Insolvenční zákon zároveň stanoví speciální úpravu vyloučení „insideru³²“. Dle § 295 InsZ se dražby nesmí účastnit dlužník, osoby mu blízké a osoby, které s ním tvoří koncern, vedoucí zaměstnanci dlužníka, podle § 33 odst. 3 a § 73 odst. 3 zákoníku práce, a osoby jim blízké, dále osoby, které vykonávaly v posledních 3 letech před zahájením insolvenčního řízení nebo po jeho zahájení rozhodující vliv na provoz dlužníkovy podniku nebo podstatnou měrou ovlivňovaly jeho jinou majetkovou činnost, dále společníci dlužníka, je-li jím jiná obchodní společnost než akciová, v neposlední řadě akcionáři dlužníka, kterým je akciová společnost, pokud jim patří akcie odpovídající více než desetině základního kapitálu, a nakonec prokuristi dlužníka.

Avšak výše uvedené osoby mohou po vyjádření věřitelského výboru požádat insolvenční soud v odůvodněných případech o výjimku ze zákazu nabývání majetku z majetkové podstaty.

Další skupinou vyloučených osob dle § 295 InsZ jsou osoby odlišné od dlužníka, které by však mohly svého postavení taktéž využít, a proto se zákaz vztahuje taktéž na členy a náhradníky věřitelského výboru, kterým schůze věřitelů neudělila souhlas s nabytím majetku z majetkové podstaty, a dále osoby tvořící s členy a náhradníky věřitelského výboru podle písmene f) koncern a osoby členům a náhradníkům věřitelského výboru blízké.

Z výše uvedeného by mohlo vyplývat, že již nemohou existovat další osoby, které by byly z dražby vyloučeny. To je však omyl, z obecného požadavku na nezávislost a nepodjatost justice i v širším smyslu insolvenčních správců ve spojení s ustanovením § 336h odst. 4 o. s. ř. vyplývá jednoznačný zákaz účasti na dražbě také insolvenčním soudcům, zaměstnancům soudu, insolvenčním správcům a jejich zaměstnancům.

Na základě výše uvedeného musí soudní exekutor od účastníků dražby vždy požadovat prohlášení, že nejsou osobami, na něž se vztahuje zákaz dle § 295 InsZ, popřípadě žádat o předložení souhlasu schůze věřitelů

s nabýváním majetku z majetkové podstaty nebo rozhodnutí soudu o výjimce ze zákazu.

Zahájení zpeněžení

Dražbu nemovitosti provedenou na návrh insolvenčního správce jako osoby s dispozičním oprávněním soudní exekutor může po podepsání a schválení smlouvy zahájit několika způsoby.

Soudní exekutor může dle § 336 odst. 4 o. s. ř. upustit od vyhotovení znaleckého posudku, jestliže nemovitá věc a její příslušenství byly dříve oceněny způsobem uvedeným v odstavcích 1 a 2 § 336 o. s. ř. a jestliže se nezměnily okolnosti rozhodující pro ocenění. Možnost upuštění od vyhotovení znaleckého posudku lze u dobrovolných dražeb obecně vyvodit ze samotné její dobrovolnosti a smluvní volnosti vlastníka nebo osoby s dispozičním oprávněním.

V případě, kdy se však jedná o zpeněžení v rámci formalizovaného řízení, kdy osoba s dispozičním oprávněním nedisponuje plnou smluvní volností a dražit lze pouze díky tomu, že insolvenční zákon k tomu speciálně soudního exekutora povolává, je nutné pravděpodobně postupovat v souladu s o. s. ř. a vždy konkrétně zkoumat, zda znalecký posudek splňuje požadované náležitosti a zároveň zda se nezměnily okolnosti rozhodující pro ocenění. Porovnáme-li úpravu dle zákona o veřejných dražbách, který mechanicky požaduje znalecký posudek nikoliv starší 6 měsíců, je podmínka *rebus sic stantibus* v exekuční dražbě rozumným a ekonomii řízení podporujícím požadavkem.

Je potřeba však zmínit, že Nejvyšší soud v případě zpeněžení v rámci likvidace dědictví judikoval³³, že „od ocenění a ohledání nemovitosti a od vydání usnesení o ceně soudní exekutor upustí tehdy, nevyšlo-li najevo, že by na nemovitosti vázla práva a závady uvedené v ustanoveních § 336a odst. 1 písm. b) a c) a § 336a odst. 2 o. s. ř. (znění ustanovení před novelizací zákonem č. 396/2012 Sb.; pozn. autora), a byla-li cena nemovitostí (jako podklad pro určení nejnižšího podání) sjednána ve smlouvě uzavřené mezi notářem a soudním exekutorem“. Z toho lze vyvozovat na obdobný možný výklad i při zpeněžení v rámci insolvenčního řízení. Ten by mohl být modifikován tím, že insolvenční řízení má speciální úpravu ohledně práv a závad váznoucích na věcech. To by umožnilo nepožadovat vyhotovování znaleckých posudků v rámci zpeněžení bez dalšího. V případě, že nebude možné upustit od vyhotovení znaleckého posudku, bude muset soudní exekutor začít nejprve s oceněním a ohledáním nemovitosti (provedeným podle ustanovení § 66 odst. 5 e. ř. a § 336 o. s. ř.).

³² Porovnej RICHTER, T. *Insolvenční právo*, 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 437 s.

³³ Srovnej NS sp. zn. 21 Cdo 559/2014 ze dne 4. 12. 2014.

Je otázkou, zda si může soudní exekutor při ohledání zjednat do nemovitosti v souladu s § 336 odst. 3 o. s. ř. přístup. S ohledem na výše již zmiňovanou skutečnost, že se jedná sice o smluvní dražbu, ale v rámci insolvenčního řízení, které výslovně odkazuje na speciální předpis, který s tímto postupem počítá, a insolvenční zákon nemá ustanovení, které by výslovně upravovalo opak, kloním se k závěru, že to bez problémů lze. I v případě, že by nebylo možné použít ustanovení § 336 odst. 3 o. s. ř., pak lze o součinnost požádat insolvenční soud dle § 212 odst. 2 InsZ. Tento pak může nařídít prohlídku bytu, sídla a jiných místností dlužníka, jakož i jeho skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde má dlužník svůj majetek; za tím účelem je insolvenční správce oprávněn zjednat si do bytu nebo do jiné místnosti dlužníka přístup, popřípadě uzavřené skříně nebo jiné schránky otevřít. Je již následnou technikou, zda při tomto bude asistovat soudní exekutor přímo za přítomnosti znalce, nebo znalec vstoupí do obydlí pouze s insolvenčním správcem. Dokonce je právní úprava v rámci exekučního řádu připravena i na možnost, že by insolvenční soud pověřil dle § 76 e. ř. soudního exekutora jinou činností, a to prohlídkou³⁴, s tím, že odměna za tuto činnost je již zahrnuta ve sjednané odměně, nebo by se stanovovala zvlášť dle úvahy soudu. Po vyhotovení znaleckého posudku ze strany znalce a jeho kontroly ze strany soudního exekutora bude podle výsledků ocenění vydáno usnesení o ceně (§ 336a odst. 1 až 3 o. s. ř.). Usnesení o ceně soudní exekutor doručí insolvenčnímu správci a osobám, o nichž je mu známo, že pro ně vážnou na nemovitosti práva a závady s nemovitostí spojená (§ 336a odst. 4 o. s. ř.). Po právní moci usnesení o ceně soudní exekutor usnesením nařídí dražbu. V případě, že byla cena dražené nemovitosti sjednána ve smlouvě a není potřeba vyhotovovat znalecký posudek, je s ohledem na speciální úpravu zániku práv a závad na nemovitosti v insolvenčním řízení vydání usnesení o ceně nadbytečné a lze přistoupit ihned k vydání dražební vyhlášky. K potvrzení tohoto postupu musíme však ještě vyčkat na judikaturu.

Dražební vyhláška

Usnesení o dražební vyhlášce musí obsahovat údaje uvedené v ustanovení § 336b o. s. ř. s následujícími výjimkami.

Nepoužije se výzva podle ustanovení § 336b odst. 3 písm. a) o. s. ř., tj. osobám, které tvrdí, že mají právo, které nepřipouští dražbu (§ 267 o. s. ř.), aby je uplatnil u soudu a aby takové uplatnění práva prokázal nejpozději před zahájením dražebního jednání. To proto, že

v rámci insolvenčního řízení je zakotvena speciální úprava v § 224 odst. 2 InsZ, kdy insolvenční správce, zahrnuje-li do majetkové podstaty hodnoty, které nenáleží dlužníku nebo jejichž zahrnutí do majetkové podstaty je sporné zejména proto, že k nim třetí osoba uplatňuje práva, která to vylučují, tuto osobu písemně vyrozumí o zahrnutí majetku do soupisu a poučí ji o možnosti podat vylučovací žalobu a o následcích zmeškání lhůty k podání vylučovací žaloby. Taková výzva by pouze dublovala speciální úpravu v insolvenčním zákoně, a je proto přiměřené od její aplikace upustit.

V dražební vyhlášce je možné zcela vypustit upozornění dle § 336b odst. 4 písm. a) o. s. ř. pro oprávněného, další oprávnění a další věřitele povinného, že se mohou domáhat uspokojení jiných vymahatelných pohledávek nebo pohledávek zajištěných zástavním právem, než pro které byl nařízen výkon rozhodnutí, jestliže je přihlásí nejpozději do zahájení dražebního jednání. To proto, že v insolventci jsou nastavena jiná distribuční pravidla pro uspokojení věřitelů.

Taktéž upozornění dle § 336b odst. 4 písm. b) o. s. ř. o možnosti popření přihlášených pohledávek je s ohledem na speciální úpravy popírání pohledávek v rámci přezkumných jednání v insolventci zcela irelevantní.

Upozornění dle písm. c) § 336 b o. s. ř. pro dražitele, zda se připouští, aby nejvyšší podání bylo doplaceno úvěrem se zřízením zástavního práva na vydražené nemovité věci, se uvede vždy. Připuštění takové možnosti však musí být insolvenčním správcem ve smlouvě vždy výslovně zakotveno a schváleno příslušnými věřitelskými orgány, když taková možnost obecně není insolvenčním zákonem zakázána.

Upozornění dle písm. d) § 336b o. s. ř. pro osoby, které mají k nemovité věci předkupní právo nebo výhradu zpětné koupě, že ho mohou uplatnit jen v dražbě jako dražitelé a že udělením příklepu předkupní právo nebo výhrada zpětné koupě zanikají, nejde-li o předkupní právo stavebníka k pozemku nebo vlastníka pozemku k právu stavby, předkupní právo vlastníka stavby k pozemku a vlastníka pozemku ke stavbě nebo zákonné předkupní právo, která udělením příklepu nezanikají, se musí vždy vykládat spolu se speciální úpravou v insolvenčním zákoně, která byla zmíněná v obecné části.

Dražební vyhlášku soudní exekutor doručí příslušnému katastrálnímu úřadu a do vlastních rukou insolvenčnímu správci a osobám, o nichž je mu známo, že mají k nemovitostem předkupní právo, věcné právo nebo nájemní právo.

Současně postupuje podle ustanovení § 336c odst. 3 (zveřejnění na úředních deskách) a 4 (reklama) o. s. ř. a § 124 odst. 1 e. ř. s tím, že rozsah publicity nad povinný rozsah stanovený odst. 3 je vhodné ošetřit ve smlouvě

³⁴ Tento závěr lze vyvodit již i prostým logickým výkladem § 76 e. ř., když zákonodárce používá k definici jiné činnosti ve prospěch soudu demonstrativní výčet pomocí použití slova „zejména“ v textu normy.

s insolvenčním správcem. Od minimálního standardu zveřejnění na úředních deskách se nelze smluvně odchýlit. To z důvodu zachování esenciální podmínky dražby jako veřejné, jejíž součástí je i zveřejnění informace o jejím konání, a to v nejširší možné míře.

Soudní exekutor zároveň musí bezpodmínečně dodržet minimální 30denní lhůtu k nařízení dražebního jednání po vydání dražební vyhlášky, jak to stanoví § 336d o. s. ř. To opět souvisí s nutností dodržet podmínku veřejnosti dražby, jejíž další složkou je vymezení dostatečného časového úseku zájemcům, aby se mohli o dražbě informovat, zjistit si veškeré údaje, ověřit si své finanční možnosti a následně se v nejhojnějším počtu zúčastnit dražby. Maximální lhůta není stanovena, avšak v případě extrémně dlouhých lhůt v řádu například roku by se dalo dojít k závěru, že takto stanovená lhůta není v souladu s právem. Proti dražební vyhlášce není v souladu s § 336c odst. 5 o. s. ř. odvolání přípustné.

Po právní moci usnesení o dražební vyhlášce soudní exekutor přistoupí k vlastní dražbě nemovitosti. Při dražbě lze uplatnit předkupní právo (způsobem uvedeným v ustanovení § 336e odst. 3 o. s. ř.) a požadavek na odrocení dražby podle ustanovení § 336i odst. 1 o. s. ř. (bude-li zjištěno, že byl u insolvenčního soudu, u něhož je vedeno příslušné insolvenční řízení, podán návrh s požadavkem na rozhodnutí, že prodávaná nemovitost nepatří do majetkové podstaty, který není zjevně bezdůvodný). Dražba se koná, dokud dražitelé činí podání; dražitelé jsou vázáni svými podáními, dokud soud neudělí příklep.

Při udělení příklepu soudní exekutor postupuje podle ustanovení § 336j a § 336k o. s. ř.; usnesení o příklepu se ovšem doručuje pouze insolvenčnímu správci a vydražiteli. Dlužník tedy není osobou, které by se usnesení o příklepu doručovalo. Anonymizované usnesení o příklepu však musí být po dobu 15 dnů vyvěšeno na úřední desce soudního exekutora, avšak bez výzvy pro přihlášené věřitele, kteří v této formě dražby neexistují. Vyvěšení má v tomto případě plnit informační funkci, a to pro potenciální zájemce o provedení předražku a zároveň pro osoby, které též mohou do 15 dnů ode dne dražebního jednání podat odvolání. V případě dobrovolné dražby se jedná o dražitele, kteří se zúčastnili dražebního jednání, jestliže mají za to, že průběhem dražby byli zkráceni na svých právech. Odvolání proti usnesení o příklepu mohou podat kromě nich také osoby, které mají k nemovitostem předkupní právo, věcné právo (s výjimkou práv zajišťujících pohledávky) nebo nájemní právo, kterým nebyla doručena dražební vyhláška, jestliže se z tohoto důvodu nezúčastnily dražby.

Předražek

Institut předražku měl, jak již ve své historické formě³⁵, tak ve své současné od 1. 1. 2013 znovuzavedené podobě, kterou upravil zákon č. 396/2012 Sb. ze dne 19. září 2012, kterým se mění o. s. ř., vždy za funkci snahu dosáhnout co nejvyššího výtěžku z dražby nemovitých věcí, za účelem co nejvyššího uspokojení věřitelů³⁶. Zároveň neopomenutelnou, avšak někdy opomíjenou funkcí předražku je i určitá kontrola příliš levně vydražených nemovitostí, když se dává zveřejněním konkrétní výše příklepu s poučením o předražku ještě jedna šance zájemcům z řad veřejnosti – tzn. volnému trhu, aby korigoval dosaženou cenu směrem nahoru – zvýšením.

Co nejvyšší výtěžnost zpeněžení majetku dlužníka v úpadku je také jedním z hlavních principů insolvenčního práva. Již v prvním paragrafu písmene a) InsZ je stanoveno, že má mezi jiným docházet k „co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužnickových věřitelů“. S ohledem na to, že jak „mechanika“ zpeněžení v e. ř., tak insolvenční zákon jsou v tomto bodě v souladu, nelze předražek dohodou mezi insolvenčním správcem a soudním exekutorem vynechat, případně modifikovat. To proto, že chrání nikoliv pouze věřitele, případně zajištěné věřitele, ale všechny subjekty s případnými reziduálními nároky, včetně samotného dlužníka, a to i vůči partikulárním zájmům insolvenčního správce nebo soudního exekutora³⁷.

Proto soudní exekutor postupuje standardně a uveřejní informace o provedení dražby s anonymizovaným vydražitelem a s uvedením dosaženého nejvyššího podání společně s výzvou, že namísto vydražitele se může stát konečným vydražitelem třetí osoba. Taková osoba tak musí učinit ve lhůtě 15 dnů od uveřejnění usnesení o příklepu a musí nabídnout nejméně o čtvrtinu vyšší částku, než bylo dosaženo dražbou, která musí být také ve stejné lhůtě složena na účet soudního exekutora. Třetí osobou se rozumí kdokoli, kdo není vyloučen z účasti na dražbě, jak bylo rozvedeno výše. Může se tedy jednat i o původní neúspěšné dražitele, spoluvlastníky apod. Podpis navrhovatele musí být úředně ověřen. Do uplynutí patnáctidenní lhůty nejsou tyto návrhy veřejně přístupné a dle mého názoru by neměla být jména vydražitele ani předražitelů ani nabídnutých a složených částek předražitelů sdělována ani insolvenčnímu správci. To proto, že za

³⁵ § 195–199 zákona č. 79/1896 ř. z., o řízení exekucním a zajišťovacím (rakouský exekucní řád), který na českém území platil až do roku 1951.

³⁶ Srovnej např. KRBCOVÁ, V. Institut předražku v právní praxi. Kormorní listy. 03/2015, Praha: Exekutorská komora ČR, 2014, s. 35–37. MK ČR E 19153; nebo BERÁNEK, P., ZEJDA, D. Předražek. EPRAVO. CZ[online]. Publikováno 31. 7. 2013. [cit. 30. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/predrazek-91739.html>

³⁷ I v těchto vztazích lze nalézt tzv. principal-agent problém.

objektivnost dražby odpovídá primárně soudní exekutor, nikoliv insolvenční správce. Obdobně jako v případě zpeněžení soudem podle o. s. ř. v insolvenčním řízení by insolvenční správce ani jiná třetí osoba neměli k daným informacím přístup.

Byl-li učiněn alespoň jeden předražek, původní vydražitel, jemuž byl udělen příklep, je vyzván soudním exekutorem, aby mu do tří dnů oznámil, zda zvýší své nejvyšší podání na částku nejvyššího předražku. Na základě odpovědi původního vydražitele soudní exekutor vydá usnesení o předražku. Tímto usnesením zruší původní usnesení o příklepu jako celek a nahradí je novým rozhodnutím o tom, kdo je předražitelem a za jaký předražek nemovitou věc nabude. Za situace mnohosti předražků konkuruje původnímu vydražiteli pouze nejvyšší z nich. Pokud je konkurujících stejně vysokých předražků na straně navrhujících předražitelů více, je nejvyšším předražkem ten, který byl podán jako první. Nelze-li takto nejvyšší předražek určit, soudní exekutor musí naříditi zvláštní jednání k určení nejvyššího předražku losem; o způsobu a provedení losu platí stejná pravidla jako pro los při dražebním jednání (§ 336j odst. 1 poslední věta)³⁸. Usnesení o předražku se doručuje insolvenčnímu správci, vydražiteli a všem navrhovatelům předražku. Po právní moci usnesení o předražku soudní exekutor vrátí navržený a zaplacený předražek všem neúspěšným navrhovatelům předražku. Bylo-li proti usnesení o příklepu podle § 336j podáno odvolání a bylo-li následně v důsledku podání předražku a jeho zaplacení toto usnesení zrušeno a nahrazeno usnesením o předražku, pokládá se toto původní odvolání za odvolání proti usnesení o předražku.

Zpětvzetí návrhu na provedení dražby, další dražba

Návrh na provedení dražby může insolvenční správce vzít zpět do právní moci usnesením o příklepu, respektive usnesením o předražku³⁹. Exekutor pak vydá a insolvenčnímu správci doručí usnesení, kterým zastaví prodej nemovitostí v dražbě a rozhodne o svých nákladech podle dohody uzavřené s insolvenčním správcem⁴⁰.

Naopak, nebylo-li při dražbě učiněno ani nejnižší podání, soudní exekutor dražbu skončí. Další dražbu (ve smyslu ustanovení § 336m o. s. ř.) provede, jen jestliže to bylo ve smlouvě uzavřené s insolvenčním správcem sjednáno. Není potřeba dbát lhůty 3 měsíců dle o. s. ř.

Institut obmeškalého vydražitele

Nezaplatil-li vydražitel nejvyšší podání ani v dodatečné lhůtě, kterou mu soudní exekutor usnesením určil a která nesmí být delší než jeden měsíc, usnesení o příklepu se marným uplynutím dodatečné lhůty zrušuje a soudní exekutor nařídí další dražební jednání. To však pouze v případě, že je takový postup dohodnut ve smlouvě s insolvenčním správcem, nebo takový postup bude dodatečně sjednán. V opačném případě dobrovolná dražba ve prospěch insolvenční podstaty končí usnesením soudního exekutora o nákladech zmařené dražby.

Vydražitel, který nezaplatil, se stává obmeškalým vydražitelem. Ten je obecně povinen nahradit náklady, které soudnímu exekutorovi a účastníkům vznikly v souvislosti s dalším dražebním jednáním, škodu, která vznikla tím, že nezaplatil nejvyšší podání, a bylo-li při dalším dražebním jednání dosaženo nižší nejvyšší podání, rozdíl na nejvyšším podání. Na tyto dluhy se započítá jistota složená vydražitelem; převyšuje-li jistota tyto dluhy, zbývající část se vrátí vydražiteli. O dlužích obmeškalého vydražitele rozhodne soudní exekutor po jednání usnesením. Otázka, zda může soudní exekutor v dobrovolné dražbě rozhodovat usnesením a zároveň zda se i u dobrovolné dražby uplatní institut obmeškalého vydražitele, byl podroben zkoumání v případě likvidace dědictví a tento postup byl jako řádný shledán i Nejvyšším soudem⁴¹. Proti takovému usnesení je přípustné odvolání, a to i v rámci dobrovolné dražby v rámci insolvenčního řízení, když obdobně rozhodují odvolací soudy v rámci likvidace dědictví⁴². V případě, že soudní exekutor nemá sjednáno konání dalšího dražebního jednání, nemůže účinně rozhodnout o nákladech soudního exekutora a účastníků, které vznikly v souvislosti s dalším dražebním jednáním, a nemůže také rozhodnout o rozdílu na nejvyšším podání. Může tedy rozhodnout pouze o škodě, která vznikla tím, že obmeškalý vydražitel nezaplatil nejvyšší podání. Ať již soudní exekutor rozhoduje o všech nárocích proti obmeškalému vydražiteli, nebo pouze o škodě, takový příjem bude součástí buď obecné majetkové podstaty, nebo součástí částky ve prospěch zajištěných věřitelů. To podle toho, zda zpeněžovaná nemovitost byla zpeněžována ve prospěch zajištěných nebo nezajištěných věřitelů.

³⁸ Smolík, P. § 336ja [Předražek]. In: SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R., BÍLÝ, M., HAMULÁKOVÁ, K., HRNČIŘÍK, V., HROMADA, M., KŘIVÁČKOVÁ, J., PŘIDAL, O., ŠÍMA, A. *Občanský soudní řád*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1177.

³⁹ Srovnej stanovisko NS sp. zn. Cjpn 201/2009 publikované pod Rc 48/2010.

⁴⁰ KAŠÍKOVÁ, M., Jak skutečně zpeněžit majetek při likvidaci dědictví? *Ad Notam*. 2011, č. 5, s. 7 a násl.

⁴¹ NS sp. zn. 21 Cdo 559/2014 ze dne 4. 12. 2014 „Uskuteční-li se další dražba, použije se také ustanovení § 336n OSŘ; o závazcích tzv. obmeškalého vydražitele rozhodne soudní exekutor a rozdíl na nejvyšším podání se zaplatí soudu (notáři jako soudnímu komisaři)“.

⁴² Případ „Blue flame“, usnesení Krajského soudu v Ostravě č. j. 10 Co 540/2016 -066 ze dne 30. 5. 2017, není veřejně přístupno, z archivu autora. Krajský soud v něm neodmítá odvolání obmeškalého vydražitele, ale instruuje soudního exekutora k dalšímu doplnění usnesení o obmeškalém věřiteli.

Elektronická dražba

Vlastní dražbu nemovitosti lze uskutečnit i elektronicky. Soudní exekutor v takovém případě postupuje podle § 336o o. s. ř. Ustanovení § 336o odst. 2 písm. f) o. s. ř. (termín přihlášení pohledávek) se nepoužije s ohledem, že věřitelé se přihlašují do insolvenčního řízení, jak bylo výše zmíněno, a nikoliv později v rámci zpeněžení, tam jim již lhůta k přihlášení do insolvenčního řízení většínou uběhla.

Výtěžek u nemovitosti

O tom, jak naložit s výtěžkem dražby náležejícím do majetkové podstaty v insolvenčním řízení, sporu není, neboť ustanovení § 18 odst. 2 vyhlášky č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, jej přikazuje vyplatit navrhovateli. Proto nejvyšší podání soudní exekutor odevzdá insolvenčnímu správci ihned poté, co bylo zaplacen. Z toho důvodu také soudní exekutor již dále nepostupuje například dle § 336p o. s. ř. a nezveřejňuje oznámení o přihlášených pohledávkách a podobně. Rozvrh částky získané zpeněžením již je zcela v režii insolvenčního zákona a insolvenčního správce. To platí taktéž o případném odvedení daně z přidané hodnoty, když insolvenční správce je v takovém případě pravidelně dle § 20 odst. 3 daňového řádu osobou, která plní povinnosti stanovené daňovému subjektu – dlužníkovi v insolventi.

Přechod dluhů

Podobně jako u exekuční dražby i u zpeněžení soudním exekutorem v rámci insolvenčního řízení lze zaznamenat snahy, především ze strany společenství vlastníků jednotek, poukazovat na nový občanský zákoník a ustanovení § 1186 odst. 2 obč. zák. a tvrdit vydražitelům, že nabyli předmět dražby, včetně dluhů vůči SVJ, jako dluhu „souvisejícího se správou domu a pozemku“. Je nutné konstatovat, že dle § 283 odst. 5 InsZ, není-li dále stanoveno v InsZ jinak, nepřecházejí zpeněžením majetkové podstaty na nabyvatele závazky váznoucí na věci⁴³.

Usnesení o příklepu jako exekuční titul k vyklizení

Zde je nutné dojít k závěru, že insolvenční zákon má speciální úpravu a nemá jakýkoli odkaz a možnost aplikace jiného právního předpisu. Již důvodová zpráva k insolvenčnímu zákonu uváděla, že „Nové ustanovení § 285 odst. 2 a 3 umožňuje, aby dlužníku byla (v omezeném rozsahu) poskytnuta bytová náhrada v případě, že je zpeněžen jeho byt nebo jiná nemovitost, kterou užívá

k bydlení. Vzhledem k rozmanitosti těchto případů přechází zákon určení náhrady na rozhodnutí soudu s tím, že se postupuje stejně jako při výpovědi z nájmu bytu podle § 711 odst. 1 písm. d) obč. zák. Na dlužníka se tedy pro tyto účely hledí jako na osobu, které coby bytová náhrada náleží toliko přístřeší, které však lze (v případném sporu o vyklizení podle § 285 odst. 2) přiznat právo na náhradní ubytování nebo dokonce na náhradní byt, jestliže má rodinu s nezletilými dětmi a zároveň jsou pro takový postup dány důvody zvláštního zřetele hodné (§ 712 odst. 5 obč. zák.). Tím se současně odstraňuje nejistota v právním postavení nabyvatelů takového majetku.“⁴⁴ Z výše uvedených důvodů vyvozují, že usnesení o příklepu není v případě dobrovolné dražby ve prospěch insolvenčního správce *de lege lata* exekučním titulem k vyklizení.

Osobně tento stav *de lege ferenda* považují za kontraproduktivní, když mám za to, že úpravy by se měly sjednotit tak, že by insolvenční právo převzalo úpravu stanovenou v o. s. ř., která je zároveň úpravou *lex posterior*, když zakotvení usnesení o příklepu jako exekučního titulu došlo až novelou účinnou od 1. 1. 2013⁴⁵. Mám za to, že veškeré rozdíly právní úpravy mezi o. s. ř. a InsZ, které pouze mohou stimulovat subjekty k účelovému procesnímu „lex shoppingu“, jsou nežádoucí. Nadto racionálně uvažující vydražitel musí oproti výkonu rozhodnutí a exekuci obecně při insolvenčním prodeji počítat s vyššími transakčními náklady a mnohem delším časem, než se ujme držby, což snižuje cenu, kterou je ochoten za nemovitost nabídnout, a tím se snižuje i výše uspokojení věřitelů.

Věcná břemena

Podle § 285 odst. 4 InsZ, nestanoví-li zvláštní předpis jinak, při zpeněžení nepřejdou na nabyvatele pouze ta věcná břemena, která zatěžovala zpeněžovaný majetek a byla podle § 248 odst. 3 InsZ v insolvenčním řízení neúčinná. Podle § 248 odst. 3 InsZ jsou v insolvenčním řízení neúčinná věcná břemena pouze ta, která vznikla za nápadně nevýhodných podmínek poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.

Z výše uvedeného vyplývá, že všechna ostatní věcná břemena, tj. i ta, která vznikla za nápadně nevýhodných podmínek předtím, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, na vydražitele přecházejí, nestanoví-li zvláštní předpis jinak nebo není-li dosaženo rozhodnutím soudu jejich neúčinnosti. Otázkou je, jaký zvláštní předpis měl zákonodárce na mysli. K dané

⁴³ Srovnej KRHUT R. *Konkurzní noviny*, č. 8, 2014, insolvenční poradna, dostupné z: <http://www.kn.cz/clanek/insolvennci-poradna-58>

⁴⁴ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), č. 182/2006 Dz.

⁴⁵ Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění občanský soudní řád a další související předpisy.

zákoně formulaci není připojena poznámka pod čarou, která by mohla být případným vodítkem a pomůckou. Co se týče důvodové zprávy k insolvenčnímu zákonu, ta také není příliš návodná. Odstavec 4 § 285 InsZ v platném znění se však do textu zákona dostal až přímou novelou provedenou zákonem č. 294/2013 Sb., kterým se mění insolvenční zákon, která nabyla účinnosti od 1. 1. 2014. Tato novela reagovala na připomínky z insolvenční praxe, avšak reflektovala také plánované změny o. s. ř. a obč. zák. To by mohlo naznačovat možnost použití o. s. ř. Avšak s ohledem, že není citován v textu normy konkrétní zvláštní předpis, kterého se zákonodárce dovolává, jedná se dle teorie práva o tzv. nenormativní odkaz, který má pouze informativní charakter⁴⁶. Nešťastná zcela obecná formulace bez poznámky pod čarou tedy nechává zcela otevřené, zda se může jednat o předpis hmotného či procesního práva a který konkrétní předpis.

Nový občanský zákoník zná zánik služebnosti a reálného břemene⁴⁷ (dle nové terminologie obč. zák. pro věcná břemena) pouze při trvalé změně vyvolávající hrubý nepoměr mezi zatížením věci a výhodou panujícího pozemku nebo oprávněné osoby a za přiměřenou náhradu. Byli zde nepoměr mezi zatížením věci a výhodou panujícího pozemku od počátku, je to věcí smluvních stran, a nelze ustanovení o. z. o zániku služebností a reálných břemen využít.

Občanský soudní řád zná úpravu zániku tzv. excesivních závad prodejem v dražbě v § 336a odst. 4. Dokonce již bylo v dané věci i judikováno Nejvyšším soudem⁴⁸. Mezi tzv. excesivní závady patří nájemní a pachtovní práva, výměnek nebo právo odpovídající věcnému břemenu, když kumulativně splňují tyto podmínky: zaprvé nájemné nebo pachtovné, respektive poměrná část výnosu z postižené nemovité věci, jsou zcela nepřiměřené výši takového plnění z nemovité věci v místě a čase obvyklé nebo věcné břemeno nebo výměnek jsou zcela nepřiměřené výhodě oprávněného a zadruhé takovéto právo výrazně omezuje možnost prodat nemovitou věc v dražbě. Zákonodárce tedy požaduje vyšší intenzitu omezení, nikoliv pouhé holé omezení, které vyplývá ze samotné podstaty závad. Na druhou stranu není požadováno, aby došlo k znemožnění například tím, že by soudní exekutor musel provést dražební jednání a rozhodovat o zániku takového práva až v případě jeho neúspěchu na základě konkrétních námitek účastníků řízení. Otázka, která však není v žádném komentáři zodpovězena, je, zda se o excesivní závadu jedná pouze a jedině v případě, kdy ji

nelze odstranit jiným procesním úkonem (neúčinnost – pauliánská žaloba), nebo je zcela irelevantní, zda věřitelům je nebo není k dispozici jiný procesní prostředek obrany. Osobně bych se totiž klonil v případě použití ustanovení o. s. ř. o excesivních závadách v insolvenční a likvidaci dědictví k výkladu, že tento institut lze použít pouze v případech, kdy insolvenční správce nebo likvidační správce nebudou mít žádný jiný procesní institut k dispozici. To znamená v případě, kdy jim uplynou lhůty k napadení neúčinných úkonů dlužníka, insolvenčnímu správci ve lhůtách dle InsZ a likvidačnímu správci v obecných lhůtách dle obč. zák.

Je otázkou, co by přinesl judikaturní zákaz použití institutu odstranění excesivních závad v případě zpeněžování v rámci insolvenčního řízení. Pravděpodobně by to vedlo k situacím, kdy by nemovitosti byly buď prodávány za zlomek tržní hodnoty (pravděpodobně právě oprávněným z těchto závad), nebo by nebyly zpeněžovány v rámci insolvence a zajištění věřitelé by čekali do skončení insolvenčního řízení, aby následně podali výkon rozhodnutí prodejem zástavy nebo exekuci, aby mohli požívat beneficia institutu zrušení excesivních závad. Je otázka, zda takový stav je obecně spravedlivý a chtěný.

Kolega Hozman⁴⁹ v případě dražby soudním exekutorem v rámci likvidace dědictví dochází k závěru, že ustanovení o zániku excesivních závad nelze v likvidaci dědictví použít s ohledem na to, že takové řízení postrádá roli povinného, který by měl možnost se proti takovému rozhodnutí kvalifikovaně bránit. Tento argument však považuji za lichý. To proto, že při rozhodování o excesivních závadách není důležitá osoba povinného, ale osoba oprávněná z takové závady. Té se musí doručovat a má možnost se bránit. Povinný byl tou osobou, která ve svůj neprospěch, účelově, aby ztížila prodej až mu zabránila, zřídí závadu. Osobou oprávněnou je třetí osoba, které by se v případě, že takovou úpravu připustíme v insolvenčním nebo likvidačním řízení, muselo doručovat a svědčilo by jí vůči takovému výroku právo odvolání. Také je na tomto místě třeba zdůraznit, že tato úprava nikterak nepoškozuje věřitele či samotného dlužníka, ba naopak zvyšuje jejich uspokojení, a tím i zvyšuje úhradu dluhů dlužníka.

Závěr

Výše jsem se pokusil nastínit nejpálčivější otázky týkající se dobrovolné dražby ve prospěch insolvenčního správce obecně a následně v případě prodeje nemovitostí. Nedělám si iluzi o tom, že praxe nenastolí řadu dalších otázek a bude potřeba na ně hledat adekvátní právní odpovědi. S ohledem na velice kusou právní úpravu je nutné pro

⁴⁶ Viz FILIP, J. Poznámky pod čarou jako problém legislativy a judikatury. *Právní zpravodaj – Časopis pro právo a podnikání*, říjen 1999, s. 7–8.

⁴⁷ § 1299 obč. zák. pro služebnosti a ve spojení s § 1308 obč. zák. pro reálná břemena.

⁴⁸ NS sp. zn. 21 Cdo 3178/2016 ze dne 3. 11. 2016; Podmínka uvedení přesného výroku viz NS sp. zn. 20 Cdo 316/2016 ze dne 13. 4. 2016.

⁴⁹ HOZMAN, D. Zpeněžení likvidační podstaty exekutorem. *Ad Notam*. 2017, č. 4, s. 10–16.

konečné odpovědi vyčkat odpovídající judikatury. Je však důležité, aby od samotných účastníků a především soudních exekutorů byly předkládány a navrhovány možné právně fundované odpovědi a řešení. Samozřejmě je možné také přiměřeně vycházet z praxe a dosavadní judikatury ve věcech zpeněžování v případech likvidace dědictví, avšak vždy je potřeba nepustit ze zřetele odlišnosti insolvenčního řízení a likvidace dědictví. V článku nastíněné odpovědi musí projít a osvědčit svou použitelnost především v praxi. Proto v případě, že článek vzbudí diskuzi v odborných kruzích, úkol bude splněn. Zbývá položit si podobné otázky i u zpeněžování dalších majetkových hodnot.

Literatura

- HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014*
- HRNČIŘÍK, V., HROMADA, M., KŘIVÁČKOVÁ, J., PŘIDAL, O., ŠÍMA, A. *Občanský soudní řád. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1177*
- KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. 4. vydání. 2017, s. 554–557*
- MARŠÍKOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy. Praha: Leges, 2011*
- MELZER, F., TĚGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. § 1–117. Praha: Leges, 2013*
- RICHTER, T. *Insolvenční právo. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017*
- SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R., BÍLÝ, M., HAMULÁKOVÁ, K., HRNČIŘÍK, V., HROMADA, M., KŘIVÁČKOVÁ, J., PŘIDAL, O., ŠÍMA, A. *Občanský soudní řád. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1177*

Judikatura

- KSBR 29 INS 33609/2013 3 VSOL 1227/2015-B-192 úpadce Roman Čechmánek
- II. ÚS 2450/16 ze dne 11. 10. 2016
- I. ÚS 28/16 ze dne 8. 11. 2016
- NS 29 Cdo 49/2014 ze dne 28. 7. 2016
- 29 NS 47/2015 ze dne 31. 5. 2017
- NS sp. zn. 33 Odo 447/2004, ze dne 28. února 2006
- NS sp. zn. 32 Cdo 3051/2014, ze dne 28. 6. 2016
- NS 21 Cdo 559/2014 ze dne 4. 12. 2014
- MSPH 94 INS 18988/2016-B-10 online na <http://kraken.slv.cz/MSPH94INS18988/2016>
- MSPH 94 INS 13116/2015-B-20 online na <http://kraken.slv.cz/MSPH94INS13116/2015>
- MSPH 94 INS 13116/2015-B-18 online na <http://kraken.slv.cz/MSPH94INS13116/2015>
- 29 NS 50/2011 ze dne 27. června 2013, uveřejněném pod číslem 97/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek („R 97/2013“), a následně 29 ICdo 37/2012, ze dne 22. 1. 2014
- 20Co 113/2016–45 Krajský soud v Praze
- 24Co 1487/ 2016–116 Krajský soud v Českých Budějovicích
- NS sp. zn. Cpjn 201/2009 ze dne 14. dubna 2010

- NS sp. zn. 21 Cdo 3178/2016 ze dne 3. 11. 2016
- NS sp. zn. 20 Cdo 316/2016 ze dne 13. 4. 2016
- KS v Ostravě č. j. 10 Co 540/2016–066 ze dne 30. 5. 2017

Odborné články

- BERÁNEK, P.; ZEJDA, D. *Předražek. EPRAVO.CZ [online]. Publikováno 31. 7. 2013. [cit. 30. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/predrazek-91739.html>*
- BROŽ, J. *Mohou insolvenční správci zpeněžovat dle ust. § 76 odst. 2 exekučního řádu kladívkem exekutorovým? Dostupné online: <https://www.epravo.cz/top/clanky/mohou-insolvenzni-spravci-zpenezovat-dle-ust-76-odst-2-exekucniho-radu-kladivkem-exekutorovym-101590.html>*
- FILIP J. *Poznámky pod čarou jako problém legislativy a judikatury. Právní zpravodaj – Časopis pro právo a podnikání, říjen 1999, s. 7–8*
- HOZMAN, D. *Dražba na návrh soudního komisaře. Komorní listy. 04/2014. Praha: Exekutorská komora ČR, 2014, s. 10. MK ČR E 19153*
- HOZMAN, D. *Zpeněžení likvidační podstaty exekutorem. Ad Notam. 2017, č. 4, s. 10–16*
- KASÍKOVÁ, M. *Jak skutečně zpeněžit majetek při likvidaci dědictví? Ad Notam. 2011, č. 4, s. 15 a násl.*
- KASÍKOVÁ, M. *Jak skutečně zpeněžit majetek při likvidaci dědictví? Ad Notam. 2011, č. 5, s. 7 a násl.*
- KASÍKOVÁ, M. *Jak skutečně zpeněžit majetek při likvidaci dědictví? Ad Notam. 2011, č. 6, s. 3 a násl.*
- KRBCOVÁ, V. *Institut předražku v právní praxi. Komorní listy. 2015, č. 3, s. 35–37*
- KRHUT R. *konkurzní noviny č. 08/2014, insolvenční poradna, dostupné z: <http://www.kn.cz/clanek/insolvenzni-poradna-58>*
- SIGMUND, A. *Zpeněžení zástavy v insolvenční – více otázek než odpovědí. Bulletin advokacie. 2012, č. 6, s. 27*
- SVOBODA, J. *K postupu soudního komisaře při likvidaci dědictví prodejem ve veřejné dražbě. Ad Notam. 2011, č. 2*

Právní předpisy

- zákon č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
- zákon č. 99 /1963 Sb., občanský soudní řád
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách
- zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora
- vyhláška č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti

POVINNOSTI SPRÁVCŮ A ZPRACOVATELŮ VE SVĚTLE OBEČNÉHO NAŘÍZENÍ O OCHRANĚ OSOBNÍCH ÚDAJŮ (GDPR)

JUDr. Jan Diblík

advokát a partner Havel, Holásek & Partners

JUDr. Ján Jaroš

advokátní koncipient Havel, Holásek & Partners

Úvod

Dne 27. 4. 2016 došlo na úrovni Evropské unie k přijetí významného dokumentu z pohledu ochrany osobních údajů¹, který je dnes široké veřejnosti znám pod názvem GDPR. Nařízení o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) („GDPR“ nebo „nařízení“) nabyde účinnosti dne 25. května 2018. Jelikož se jedná o nařízení, které je přímo aplikovatelné, bez potřeby implementace do vnitrostátního práva, je nezbytné provést komparaci nově ukládaných povinností správcům a nečekat na adaptační zákon o zpracování údajů, jehož „první verze“² byla uveřejněna koncem srpna letošního roku. Novinky týkající se GDPR postupně vešly ve známost již

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32016R0679>

² Návrh zákona o zpracování osobních údajů. Dostupné z https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=KORNAQCDZPW5&tab=detail

od léta 2016, kdy správci a zpracovatelé začali analyzovat nové povinnosti a porovnávat je s těmi stávajícími. Pro řadu subjektů, a to od zaměstnavatelů, internetových prodejců až po sportovní kluby, nemocnice či advokáty a v neposlední řadě také exekutory, se GDPR stalo často diskutovaným a důležitým tématem.

V obecné rovině lze říci, že nařízení představuje právní rámec ochrany osobních údajů platný na celém území Evropské unie, který hájí práva fyzických osob při shromažďování a zpracovávání jejich osobních údajů a má sjednotit roztržitost právní úpravy ochrany osobních údajů v jednotlivých členských státech Evropské unie.

Roztržitost bylo možné spatřovat např. v nejednotnosti názoru na osobní potřebu. Výklad tohoto jednoduchého pojmu byl a i nadále dle GDPR bude velmi důležitým pro řešení otázky aplikovatelnosti právního předpisu (veřejnoprávní úpravy) na zpracování osobních údajů. Za zmínku stojí uvést, že otázku osobní potřeby posuzoval Soudní dvůr Evropské unie v rámci proslulé kauzy *Ryneš*⁵, přičemž k této otázce se vyjádřila řada států⁴, které na tuto kauzu projevíly rozdílné pohledy.

Nařízení ve zkratce

Nařízení ošetřuje pět základních oblastí. První z nich jsou *zásady* zpracování osobních údajů, které upravují zejména zákonnost, korektnost a transparentnost zpracování, zásady shromažďování osobních údajů a podmínky souhlasu subjektu údajů. Druhou oblastí úpravy jsou *práva subjektů údajů*, mezi která patří právo na poskytnutí informací o zpracování správcem stručným, transparentním, srozumitelným a snadno přístupným způsobem za použití jasných a jednoduchých jazykových prostředků, právo na přístup k osobním údajům (zejména právo získat potvrzení, zda osobní údaje, které se ho týkají, jsou či nejsou zpracovávány, a zejména účel, kategorie, příjemci nebo plánovaná doba zpracování). Dále se jedná o právo na opravu nepřesných osobních údajů s přihlédnutím k účelu zpracování, právo na výmaz („právo být zapomenut“) při splnění taxativně vymezených důvodů, právo na omezení zpracování v taxativně vymezených případech, právo na přenositelnost údajů

spochívající v poskytnutí údajů ve strukturovaném, běžně používaném a strojově čitelném formátu pro účely předání těchto údajů jinému správci a právo vznést námitku a nebýt předmětem automatizovaného individuálního rozhodování, včetně profilování. Třetí oblastí jsou pak obecné *povinnosti správců a zpracovatelů*, kteří shromažďují a zpracovávají osobní údaje občanů Evropské unie, kterým se budeme věnovat dále. Dalšími oblastmi jsou *dozorová činnost, spolupráce dozorových orgánů, případná odpovědnost a sankce*.

Revoluce v ochraně dat?

Část odborné veřejnosti byla a z části i je toho názoru, že GDPR je revolučním předpisem v oblasti ochrany osobních údajů. S tímto míněním však Úřad pro ochranu osobních údajů („Úřad“) nesouhlasil a svá názory shrnul v článku desatero nejčastějších omylů či zavádějících tvrzení o nařízení. Do určité míry lze s Úřadem souhlasit, a to zejména v případě tvrzení, že „*označování obecného nařízení jako právního aktu EU spouštějícího revoluci mělo svůj smysl v době jeho přípravy a oficiálního projednávání, jež započalo v roce 2012 a skončilo v roce 2016*“.⁵ Nelze však popřít skutečnost, že v řadě ustanovení GDPR nacházíme nové povinnosti, které ve stávající právní úpravě, tj. v zákoně č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, („**ZOOÚ**“) obsaženy nejsou.

Z prostého porovnání obsahu GDPR a směrnice 95/46/ES je zřejmé, že stejná ustanovení lze spatřovat např. v definicích pojmů (osobní údaj, subjekt údajů, zpracování – čl. 2 směrnice 95/46/ES a čl. 4 obecného nařízení). Na druhou stranu jsou však pravidla pro správce či zpracovatele „*podrobnější a vesměs přesnější než ve výrazně stručnější směrnici 95/46/ES a zákoně o ochraně osobních údajů*“.⁶

Jak již bylo zmíněno výše, GDPR se dotkne velkého množství subjektů, a to nejen poskytovatelů online služeb, ale i všech společností, institucí i jednotlivců, které zpracovávají data fyzických osob, nehledě na to, zda se jedná o subjekty soukromé či orgány veřejné správy. Přijetím nařízení došlo tedy ke zpřísnění regulace, jejímž cílem je zajištění širší a snáze vymahatelné ochrany při

⁵ Rozsudek NSS ze dne 25. února 2015, sp. zn. 1 As 113/2012-135.

⁴ Písemná vyjádření předložili španělská, italská, rakouská, polská a portugalská vláda, vláda Spojeného království a Evropská komise. Na jednání konaném dne 20. března 2014 byly zastoupeny Úřad, česká, rakouská a polská vláda, vláda Spojeného království a Komise.

⁵ Úřad pro ochranu osobních údajů: *Desatero omylů GDPR*. [cit 30. 10. 2017]. Dostupné z <https://www.uouu.cz/desatero-omylu-o-nbsp-gdpr/d-23799/p1=0>.

⁶ Tamtéž

zásahu do subjektivních práv při shromažďování a zpracování osobních údajů. Tato ochrana se projevuje zejména tím, že GDPR rozvíjí a posiluje práva fyzických osob dotčených zpracováním, a to jak po stránce informovanosti o tom, jaké jejich údaje a za jakým účelem jsou zpracovávány, ale také z hlediska možnosti domáhat se nápravy zásahu do subjektivních práv. V rozšíření práv lze spatřovat určitou modifikaci zmíněnou již výše, neboť povinnost informovanosti a práva subjektu údajů ZOOÚ patřičně upravoval a Úřad plnění této povinnosti vymáhal prostřednictvím opatření k nápravě, anebo nepřímo prostřednictvím ukládaných pokut za porušení ustanovení § 11 a § 21 ZOOÚ.

Máme-li shrnout povinnosti, které jsou pro správce novinkou, lze je uvést následovně: i) Povinnost vést záznamy o zpracování osobních údajů, ii) Povinnost ohlašovat případy narušení bezpečnosti, iii) Povinnost provádět posouzení dopadu na ochranu osobních údajů, iv) Povinnost předběžné konzultace, v) Povinnost jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů.

Některé z uvedených povinností byly již v jiných členských státech Evropské unie zavedeny a některé z nich v modifikované podobě existovaly i u nás. Za zmínku stojí uvést povinnost ohlašovat případy narušení bezpečnosti zavedenou zákonem č. 468/2011 Sb. Tato povinnost se však týkala pouze poskytovatelů služeb elektronických komunikací a správci ne vždy tuto povinnost vyhodnotili správně, čímž docházelo také ke hlášení narušení bezpečnosti u těch správců, kteří postavení poskytovatele služeb elektronických komunikací neměli.

Zásady zpracování údajů a RBA

Každý správce, respektive zpracovatel si musí být vědom základních zásad zpracování osobních údajů stanovených nařízením. Osobní údaje musí být zejména i) zpracovávány korektně a zákonným a transparentním způsobem; ii) shromažďovány pouze pro určité, výslovně vyjádřené a legitimní účely a nesmějí být dále zpracovávány způsobem, který je s těmito účely neslučitelný; iii) dále musí být přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve vztahu k účelu, pro který jsou zpracovávány, iv) přesné a v případě potřeby aktualizované; v) uloženy ve formě umožňující identifikaci subjektů údajů po dobu ne delší, než je nezbytné pro účely, pro které jsou zpracovávány a vi) zpracovávány způsobem, který zajistí náležité zabezpečení osobních údajů, včetně jejich ochrany pomocí vhodných technických nebo organizačních opatření před neoprávněným či protiprávním

zpracováním a před náhodnou ztrátou, zničením nebo poškozením.⁷

Nařízení spočívá zejména v přístupu založeném na riziku,⁸ známým pod zkratkou RBA.⁹ Tento přístup lze shrnout tak, že správce je již od počátku zpracování osobních údajů povinen respektovat povahu, rozsah, a účel zpracování a dbát možných rizik zásahu do chráněných subjektivních práv fyzických osob. Nařízení v tomto ohledu stanoví, že s přihlédnutím ke stavu techniky, nákladům na provedení, povaze, rozsahu, kontextu a účelům zpracování i k různě pravděpodobným a různě závažným rizikům pro práva a svobody fyzických osob, jež s sebou zpracování nese, zavede správce jak v době určení prostředků pro zpracování, tak v době zpracování samotného vhodná technická a organizační opatření. V souladu s tímto přístupem musí správci dodržovat povinnosti kladené na ně nařízením a eliminovat tím riziko porušení zabezpečení osobních údajů. Mezi takové povinnosti patří zejména níže vyjmenované.

Záznamy o činnostech zpracování¹⁰

První jmenovanou povinností správce, případně zpracovatele, bude s účinností GDPR vést záznamy o všech zpracováních, za která nesou odpovědnost. Nařízení také výslovně vyjmenovává, jaké konkrétní údaje musí být součástí takových záznamů; jedná se konkrétně o jméno a kontaktní údaje správce, účely zpracování osobních údajů, popis kategorií subjektů údajů a kategorií osobních údajů, kategorie příjemců údajů, informace o případném předání údajů do třetí země nebo mezinárodní organizaci, plánované lhůty pro výmaz jednotlivých kategorií údajů, obecný popis technických a organizačních bezpečnostních opatření. Nařízení umožňuje výjimky z povinnosti vést záznamy zpracování pro podniky nebo organizace zaměstnávající méně než 250 osob. Nicméně připouští možnost, že i tyto subjekty mohou provádět takové zpracování, které pravděpodobně představuje riziko pro práva a svobody subjektů údajů, není příležitostné, nebo například zahrnuje zpracování zvláštních kategorií údajů. Proto je výjimka omezena pouze na taková zpracování, která nenaplnují znaky rizikového zpracování.

⁷ Čl. 5 GDPR.

⁸ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Sdělení ÚOOÚ k přístupu založenému na riziku*. [cit 30. 10. 2017]. Dostupné z https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=26872.

⁹ Risk Based Approach.

¹⁰ Recitál 82 a článek 30 GDPR.

Na rozdíl od nynější úpravy již nebude povinností správce zasílat Úřadu dokumentaci obsahující uvedené informace za účelem jejich registrace¹¹, správce však bude povinen záznamy o zpracování dozorovému orgánu na jeho žádost zpřístupnit. Tato změna souvisí právě s výše uvedeným konceptem RBA.¹²

Ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů dozorovému úřadu a oznamování případů porušení zabezpečení osobních údajů subjektu údajů¹³

Další povinností pro správce je ohlašování tzv. „data breaches“. Nejedná se o povinnost, která by byla v českém právním řádu zcela nová, jelikož taková povinnost existuje pro poskytovatele elektronických komunikací, jak již bylo zmíněno výše. Od účinnosti GDPR však tato povinnost postihne všechny správce. Podle nařízení správce ohlásí bez zbytečného odkladu a pokud možno do 72 hodin od okamžiku, kdy se o něm dozvěděl, jakékoli porušení zabezpečení osobních údajů příslušnému dozorovému úřadu, ledaže je nepravděpodobné, že by toto porušení mělo za následek riziko pro práva a svobody fyzických osob. Pokud nebude ohlášení dozorovému úřadu učiněno do 72 hodin, musí být současně s ním uvedeny důvody tohoto zpoždění.

Stejnou povinnost má zpracovatel vůči správci a takové ohlášení musí obsahovat přinejmenším popis povahy daného případu porušení zabezpečení osobních údajů včetně kategorií a přibližného počtu dotčených subjektů údajů a kategorií a přibližného množství dotčených záznamů osobních údajů, jméno a kontaktní údaje pověřence pro ochranu osobních údajů nebo jiného kontaktního místa, popis pravděpodobných důsledků porušení zabezpečení, popis opatření, která správce přijal nebo navrhl k přijetí s cílem vyřešit dané porušení zabezpečení, včetně případných opatření ke zmírnění možných nepříznivých dopadů. Správce má navíc povinnost veškeré případy porušení zabezpečení, skutečnosti, které se týkají daného porušení, jeho účinky a přijatá nápravná opatření dokumentovat.

Na druhou stranu správce nemá povinnost oznamovat porušení zabezpečení pouze dozorovému orgánu, ale také subjektům, které jsou dotčeny takovým porušením, a to v případě, že bezpečnostní incident by představoval vysoké riziko pro jejich práva a svobody. V oznámení určeném subjektu údajů by měl správce za použití jasných a jednoduchých jazykových prostředků popsat povahu porušení zabezpečení osobních údajů a uvést v něm přinejmenším informace o jménu a kontaktních údajích pověřence pro ochranu osobních údajů nebo jiného kontaktního místa, popisu pravděpodobných důsledků porušení zabezpečení, popisu opatření, která přijal nebo navrhl k přijetí. Oznámení případů porušení zabezpečení subjektům údajů nebude třeba provádět, pokud prokáže, že zavedl příslušná technická a organizační ochranná opatření, (jako je například šifrování), nebo přijal následná opatření, která zajistí, že vysoké riziko pro práva a svobody subjektů údajů se již pravděpodobně neprojeví, nebo by to vyžadovalo nepřiměřené úsilí.

Posouzení vlivu na ochranu osobních údajů¹⁴

Posouzení vlivu na ochranu osobních údajů není zcela novým institutem, jak uvádíme v předešlých odstavcích, neboť určitou paralelu lze najít v již dosavadní povinnosti posoudit rizika zpracování¹⁵, které ZOOÚ výslovně zmiňuje. Kolik správců tuto povinnost provádělo není zřejmé, nicméně povinnosti *posouzení vlivu na ochranu osobních údajů*, tzv. DPIA¹⁶ již nebude snadné se vyhnout.

DPIA je důležitým nástrojem pro eliminaci odpovědnosti, neboť pomáhá správcům nejen splňovat požadavky nařízení, ale také prokazuje, že byla přijata vhodná opatření k zajištění souladu s GDPR.

Pokud je pravděpodobné, že určitý druh zpracování, zejména při využití nových technologií, bude s přihlédnutím k povaze, rozsahu, kontextu a účelům zpracování mít za následek vysoké riziko pro práva a svobody fyzických osob, provede správce před zpracováním posouzení vlivu zamýšlených operací zpracování na ochranu osobních údajů.

Posouzení by mělo obsahovat alespoň systematický popis zamýšlených operací zpracování a účely zpracování,

¹¹ § 16 ZOOÚ.

¹² Úřad pro ochranu osobních údajů. *Sdělení ÚOOÚ k přístupu založenému na riziku*. [cit 30. 10. 2017]. Dostupné z https://www.uouu.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=26872.

¹³ Recitál 73, 88 a článek 33 a 34 GDPR.

¹⁴ Recitál 84, 89, 90, 91, 92, 94, 95 a článek 35 GDPR.

¹⁵ § 13 odst. 3 ZOOÚ.

¹⁶ Data Protection Impact Assessment.

posouzení nezbytnosti a přiměřenosti operací zpracování z hlediska účelů, posouzení rizik pro práva a svobody subjektů údajů a plánovaná opatření k řešení těchto rizik, včetně záruk, bezpečnostních opatření a mechanismů k zajištění ochrany osobních údajů a k doložení souladu s nařízením.

GDPR dále uvádí příklady situací, kdy je posouzení vlivu zejména *nutné*, jedná se například o případy systematického a rozsáhlého vyhodnocování osobních aspektů týkajících se fyzických osob, které je založeno na automatizovaném zpracování, včetně profilování, a na němž se zakládají rozhodnutí, která vyvolávají ve vztahu k fyzickým osobám právní účinky nebo mají na fyzické osoby podobně závažný dopad, případy rozsáhlého zpracování zvláštních kategorií údajů nebo případy rozsáhlého systematického monitorování veřejně přístupných prostor. Společně s touto novou povinností správců vzniká povinnost i samostatným dozorovým úřadům. Ty by měly sestavit a zveřejnit seznam druhů operací zpracování, které podléhají požadavku na posouzení vlivu, případně může dozorový úřad také sestavit a zveřejnit seznam druhů operací zpracování, u kterých posouzení vlivu nutné není – tzn. vytvoření negativního seznamu.

Nařízení tak stanoví obecná pravidla a obsah posouzení a v určitých případech ukládá povinnost provedené posouzení předložit dozorovému orgánu ke konzultaci, viz dále předchozí konzultace. Pokud si správce údajů nebude jist, zda jeho zpracování údajů podléhá povinnosti posouzení vlivu, doporučuje se v pokynech pracovní skupiny WP 29¹⁷, aby správce posouzení vykonal.

K dnešnímu dni pracovní skupina WP29 již označila několik procesů zpracování, které budou vyžadovat DPIA. Jde např. o zpracování dat pacientů v nemocnicích, zpracování cestovních dat v rámci městské hromadné dopravy, zpracování zákaznických dat v rámci běžné obchodní činnosti pojišťovny nebo banky, nebo také obecně profilování zákazníků.

Pochybnosti týkající se konkrétního posouzení by mohla odstranit předchozí konzultace s dozorovým úřadem, kterou v krátkém shrnutí rozebíráme níže. GDPR dokonce předpokládá, že správce s dozorovým úřadem konzultuje zpracování, pokud z posouzení vlivu vyplývá, že by zpracování mělo za následek ono „vysoké riziko“ zpracování.

Předchozí konzultace¹⁸

S povinností správců osobních údajů v některých případech provést posouzení vlivu na ochranu údajů úzce souvisí také povinnost těchto správců takové případy zpracování předem konzultovat s dozorovým úřadem. Aby vznikla správci taková povinnost, je třeba, aby byly splněny dva předpoklady, a to: i) pokud by z posouzení dopadu vyplynulo, že zpracování má za následek vysoké riziko, a ii) správce nepřijal opatření ke zmírnění tohoto rizika. Dozorový úřad má povinnost zkoumat soulad daného zpracování s nařízením.

Pokud jsou tedy naplněny podmínky a správce je povinen konzultovat s dozorovým úřadem, poskytne úřadu informace o účelech a způsobech zpracování, opatřeních a zárukách poskytnutých za účelem ochrany práv a svobod subjektů údajů, kontaktních údajích případného pověřence pro ochranu osobních údajů a případné další informace, o které dozorový úřad požádá.

Předchozí konzultace lze do určité míry chápat jako posouzení/vyhodnocení zpracování, které by dozorový úřad jinak prováděl v rámci kontroly ex post. Nevyjádří-li se Úřad v této „ex ante kontrole“ negativně, mohou správci předpokládat, že jimi nastavené podmínky zpracování jsou v souladu nejen s právem národním, ale i evropským.

Bez ohledu na výše uvedené může právo členského státu od správců vyžadovat, aby konzultovali s dozorovým úřadem a získali od něj předchozí povolení i tehdy, pokud jde o zpracování za účelem vykonání úkolu ve veřejném zájmu, včetně zpracování v souvislosti se sociální ochranou a veřejným zdravím. Za zmínku stojí poukázat na skutečnost, že neprovedení posouzení dopadu nebo zpracování osobních údajů bez předchozí konzultace může být penalizováno až do výše 10 000 000 EUR nebo v případě podniků do výše 2 % jejich ročního celosvětového obrátu.

Pověřenec pro ochranu osobních údajů¹⁹

Zcela novým institutem v České republice, nikoli však např. v Německu, je osoba pověřence pro ochranu osobních údajů neboli DPO²⁰. Předpoklady pro výkon funkce jsou nařízením stanoveny v určitých obrysech, zatímco vodítka/pokyny k funkci pověřence specifikují požadavky na tuto osobu detailněji.

¹⁷ WP29. *Vodítka k Posouzení vlivu na ochranu osobních údajů*. 17/EN WP 248. Dostupné z http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=50083.

¹⁸ Recitál 95 a článek 36 GDPR.

¹⁹ Článek 37, 38, 39 GDPR.

²⁰ Data Protection Officer.

Mělo by se jednat o osobu s odbornými znalostmi v oblasti práva a zejména praxe v oblasti ochrany osobních údajů. Jedná se o institut usnadňující dodržení souladu s nařízením, jelikož úkoly pověřence jsou i) poskytování informací a poradenství správcům nebo zpracovatelům a zaměstnancům (kteří provádějí zpracování) o jejich povinnostech podle nařízení, ii) monitorování souladu s tímto nařízením, dalšími předpisy Unie nebo členských států v oblasti ochrany údajů, iii) poskytování poradenství na požádání, pokud jde o posouzení vlivu na ochranu osobních údajů (viz výše) a iv) monitorování jeho uplatňování, spolupráce s dozorovým úřadem a působení jako kontaktní místo pro dozorový úřad v záležitostech týkajících se zpracování, včetně předchozí konzultace (viz výše).

Povinnost jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů je nařízením výslovně stanovena pro orgány veřejné moci či veřejné subjekty, správce nebo zpracovatele, jejichž hlavní činnost spočívá v operacích zpracování, které kvůli své povaze, svému rozsahu nebo svým účelům vyžadují rozsáhlé pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů anebo jejichž hlavní činnosti spočívají v rozsáhlém zpracování zvláštních kategorií údajů. Je však v kompetenci jednotlivých členských států tuto povinnost rozšířit i na další subjekty a také je dána možnost pověřence jmenovat dobrovolně. Tuto činnost může pověřenec vykonávat jako zaměstnanec i jako tzv. externista na základě smlouvy o poskytování služeb, v každém případě je pověřenec při plnění svých úkolů přímo podřízen vrcholovým řídicím pracovníkům správce nebo zpracovatele.

Pověřenec má být podle nařízení náležitě a včas zapojen do veškerých záležitostí souvisejících s ochranou osobních údajů. Pracovní skupina WP29 doporučuje dosažení tohoto cíle například tím, že zajistí účast a stanovisko pověřence v situacích, kdy jsou přijímána rozhodnutí, která se mohou dotknout ochrany osobních údajů, poskytne pověřenci všechny relevantní informace, aby k nim mohl vyjádřit své stanovisko atd. Nařízení dále ukládá správci či zpracovateli povinnost podporovat

pověřence pro ochranu osobních údajů při plnění jeho úkolů tím, že mu poskytne zdroje nezbytné k plnění těchto úkolů, k přístupu k osobním údajům a operacím zpracování a k udržování jeho odborných znalostí. Za tyto zdroje Pracovní skupina WP29 považuje například přístup a komunikaci pověřence vůči jiným podnikovým oddělením, odpovídající finanční ohodnocení nebo poskytnutí dostatečného času a vybavení, aby mohl pověřenec vykonávat řádně své povinnosti.²¹

Závěr

Stručný průřez novinkami v oblasti ochrany osobních údajů nemá za cíl správce, příp. zpracovatele, odradit tak, aby již dále osobní údaje nezpracovávali. Naopak, má je vést k úvaze nad zásadami ochrany osobních údajů a povinnostmi, které pro ně z GDPR plynou. Plní-li správci povinnosti stanovené stávající právní úpravou již dnes, pak není důvod podléhat panice. Z dozorové činnosti Úřadu je nicméně zřejmé, že jak exekutorská komora, tak samotní exekutoři neplnili dosud své povinnosti v souvislosti s ochranou a zpracováním osobních údajů zcela bez pochybení; s ohledem na širokou a komplikovanou agendu jsou však tato pochybení do jisté míry pochopitelná. GDPR však mj. s ohledem na své vysoké sankce vysílá nepochybný signál, že ochraně osobních údajů je třeba se ve všech oborech činností a podnikání věnovat s větší pozorností. Nejde přitom pouze o splnění povinností dle GDPR, ale o nový pohled na nakládání s osobními údaji a daty. „Data is the new oil of economy“, neboli data jsou novým palivem ekonomiky a mají vysokou obchodní hodnotu, a tak je třeba k nim stále více přistupovat.

²¹ WP29. *Vodítka k Pověřenci pro ochranu osobních údajů*. 16/EN WP 243 rev.01. Dostupné z https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=23463.

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU

rubriku připravila
Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
asistentka soudce Ústavního soudu

Jízda nezletilého načerno. Náklady řízení v případě zastavení exekuce

Usnesení sp. zn. II. ÚS 2067/17 ze dne 7. 8. 2017

§ 89 exekučního řádu

V předchozím kasačním rozhodnutí, na jehož podkladě byly exekuce vedené proti stěžovatelce zastaveny, Ústavní soud vycházel především z věku stěžovatelky (13, resp. 14 let v době vydání rozhodnutí), její tíživé rodinné, a tedy i ekonomické situace (rozhodnutím soudu nařízena ústavní výchova) a nemožnosti účastnit se soudního sporu, respektive bránit svá práva vzhledem k věku. Ústavní soud se tak svým rozhodnutím snažil zejména o to, aby se stěžovatelka neocitla v neřešitelné životní situaci, která by pro ni mohla být finančně neúnosná, a aby stěžovatelce nevznikly vyšší než nezbytné náklady. Z tohoto důvodu také soudní exekutor usnesením rozhodl, že stěžovatelka není povinna hradit náklady exekuce. Přesto Ústavní soud nijak nezpochybnil samotnou pohledávku stěžovatelky vůči žalobkyni (nehrazené jízdné), pouze zpochybnil umělé navyšování exekučních nákladů namísto spojení jednotlivých exekučních titulů v jedno řízení.

V obecné rovině lze přisvědčit argumentaci stěžovatelky plenárním stanoviskem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06, a to v tom, že nic nebrání uložení povinnosti k náhradě nákladů povinného právě oprávněnému, jestliže lze oprávněnému přičítat účast na zastavení exekuce. V nyní posuzované věci však obecný soud konstatoval, že lze jen stěží přičítat žalobkyni k tíži, že měla mít povědomost o rodinné situaci stěžovatelky a dovozovat tak neadekvátnost postupu soudu, který exekuci nařídil. Takovému odůvodnění z pohledu ústavněprávního nelze ničeho vytknout. Podle Ústavního soudu je jen těžko představitelné, že by věřitelé před návrhem na provedení exekuce zjišťovaly rodinné poměry dlužníků v případě, kdy mají v rukou exekuční titul k vymáhání svých pohledávek.

Neplatnost rozhodčích doložek. Náklady řízení v případě zastavení exekuce

Usnesení sp. zn. II. ÚS 1722/17 ze dne 14. 7. 2017

*§ 3, § 87, § 89 exekučního řádu
§ 11 exekučního tarifu*

Ústavní soud si je vědom, že závěr o nezpůsobilosti některých rozhodčích nálezů být exekučním titulem je důsledkem judikatorní změny (což samo o sobě značí určitou výjimečnost situace) a že v důsledku této změny byla nepochybně narušena očekávání a předpoklady celé řady adresátů práva. Úkolem soudů je ovšem v takových případech zajistit, aby břemeno se změnou judikatury spojené bylo rozloženo spravedlivě a aby nedocházelo k excesivním zásahům do práv jednotlivců. V projednávané věci v zásadě připadala v úvahu dvě řešení – buď břemeno ponese oprávněný, či soudní exekutor. Řešení přijaté v této věci obecnými soudy, kdy rozhodly, že oprávněný zastavení exekuce nezavinil a není povinen hradit náklady exekuce, z ústavních hledisek ob stojí již proto, že soudní exekutor je profesionálem, po němž lze spíše než po oprávněném požadovat, aby změnu judikatury předvídal, popřípadě na ni reagoval.

Riziko, které exekutor nese, je navíc odůvodněno a do značné míry kompenzováno jeho, v podstatě monopolním, postavením při provádění exekucí. Již v rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci van der Mussele proti Belgii (rozsudek ze dne 23. 11. 1983) bylo totiž zdůrazněno, že rizika podstupovaná v souvislosti s výkonem určité profese, včetně rizika neuhrazení odměny za odvedenou práci, jsou vyvažována výhodami souvisejícími s touto profesí. Tyto závěry lze bez dalšího vztáhnout i na činnost a postavení exekutora (srov. usnesení sp. zn. I. ÚS 9/06, II. ÚS 254/06 či I. ÚS 1619/11, všechna dostupná z: <http://nalus.usoud.cz>), jenž svým návrhem a provedením zápisu do seznamu exekutorů dal souhlas s prováděním exekuční činnosti a s tím spojenými riziky, a to i takovými, že ne ve všech případech dosáhne uspokojení svých zákonných nároků.

Odměna exekutora v případě dobrovolného splnění povinnosti povinným

Nález sp. zn. III. ÚS 1253/17 ze dne 29. 8. 2017

*§ 87 exekučního řádu
§ 5 odst. 1, 4 a § 6 exekučního tarifu*

Ústavní soud se k výkladu § 5 odst. 4 exekučního tarifu výslovně vyjádřil již v nálezu sp. zn. I. ÚS 998/09 ze dne 30. 6. 2009, kde uvedl, že pokud byla „exekuce na v budoucnu se opakující plnění podle § 290 odst. 2 o. s. ř. zastavena z důvodu, že lze očekávat, že povinný bude nadále plnit svou povinnost dobrovolně, je nutné pro ústavně konformní stanovení základu pro určení odměny soudního exekutora vycházet jen z výše jím vymoženého plnění, tedy nikoli z výše plnění vymáhaného, jak předpokládá § 5 odst. 4 exekučního tarifu. Jinak řečeno, § 5 odst. 4 exekučního tarifu je možno chápat pouze jako omezení maximální výše základu pro stanovení odměny soudního exekutora v případě, že jím prováděná exekuce

trvá po dobu pěti let a déle, tak, aby výše nákladů exekuce neměla pro povinného likvidační charakter“.

Pokud normotvůrce při formulaci exekučního tarifu nedostatečně zohlednil skutečnost, že exekuce může trvat kratší dobu než pět let, je namístě vyřešit tento nedostatek ústavně konformním výkladem v souladu s výše uvedeným nálezem sp. zn. I. ÚS 998/09 spočívajícím v tom, že základem pro určení odměny exekutora podle § 5 odst. 4 exekučního tarifu nebude pětinašobek hodnoty ročního plnění, ale pouze násobek odpovídající počtu měsíců, kdy exekuce skutečně probíhala.

Ústavně konformní výklad exekučního tarifu předpokládá, že při stanovení výše odměny exekutora je třeba vycházet jen z výše jím vymoženého plnění (§ 5 odst. 1 exekučního tarifu), nikoli z nějaké fiktivní výše plnění vymáhaného (§ 5 odst. 4 exekučního tarifu), a že odměnu je nutno ještě korigovat hledisky odrážejícími stupeň dobrovolnosti plnění povinným a složitostí, odpovědností a namáhavostí činností vykonaných exekutorem.

Překvapivé rozhodnutí soudu o zániku práv oprávněné osoby podle § 336a odst. 2 o. s. ř.

Nález sp. zn. I. ÚS 909/17 ze dne 29. 8. 2017

§ 336a odst. 2 o. s. ř.

Rozhodnout v rámci exekučního řízení o tom, zda jsou splněny podmínky pro rozhodnutí soudu o zániku práva třetí osoby podle § 336a odst. 2 o. s. ř., lze jen na základě určitých skutkových zjištění. Je třeba zjistit a prokázat tvrzený nepoměr mezi nájemným v konkrétní věci a nájemným v místě a čase obvyklém nebo skutečnost, že věcné břemeno je zcela nepřiměřené výhodě oprávněného, stejně tak to, že práva, která mají zaniknout, výrazně omezují možnost prodat nemovitou věc v dražbě. Taková skutková zjištění nelze učinit bez dokazování, zpravidla alespoň příslušnou smlouvou zakládající právo třetí osoby.

Rozhodnutí soudu o zániku práv podle § 336a odst. 2 o. s. ř. může znamenat výrazný zásah do práva oprávněné osoby vlastnit majetek, které je zaručeno čl. 11 odst. 1 Listiny. Procesní předpis oprávněné osobě nepřiznává postavení účastníka. Přesto i zde platí, že součástí práva na spravedlivý proces je zásada audiatur et altera pars, a proto je třeba oprávněné osobě dát možnost se před soudem vyjádřit k zamýšlenému rozhodnutí soudu o zániku jejích práv a k provedeným důkazům.

Za situace, kdy soud neprovedl řádné dokazování a nedal možnost dotčenému subjektu (v tomto případě povinnému) se před soudem vyjádřit k zamýšlenému rozhodnutí soudu o zániku práv v konkrétně posuzované věci

a podstatnou měrou změnil za daného procesního stavu, bez kontaktu se stranami, dosavadní právní názor soudního exekutora na věc, pak zatížil své rozhodování nedostatkem předvídatelnosti. V rámci základního práva na spravedlivý proces bylo tedy porušeno i dílčí právo na řádné odůvodnění rozhodnutí a takovéto rozhodnutí je nutno považovat za stojící v rozporu s čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 a čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Náhrada nákladů řízení při zastavení exekuce vinou exekutora

Usnesení sp. zn. II. ÚS 390/17 ze dne 5. 9. 2017

§ 89 exekučního řádu

Jedná se o nepřípustnou exekuci na majetek manželky povinného prováděnou v důsledku chybného postupu soudního exekutora, a nikoliv v důsledku jednání oprávněného. Proto nelze oprávněnému uložit povinnost k náhradě nákladů vůči jinak úspěšné navrhovatelce, lhotejno přitom, zda s jejím návrhem na zastavení exekuce vyslovil souhlas, zůstal pasivní, či naopak proti němu aktivně brojil.

Potvrzení soudního rozhodnutí jako evropského exekučního titulu. Povinnost soudu podat předběžnou otázku k Soudnímu dvoru Evropské unie

Nález sp. zn. II. ÚS 4255/16 ze dne 26. 9. 2017

§ 353 o. s. ř.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

Povinnost podat předběžnou otázku podle čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“) je vázána na to, že proti rozhodnutí příslušného soudu není možné podat opravné prostředky podle vnitrostátního práva. V projednávané věci nebyl proti rozhodnutí okresního soudu přípustný žádný opravný prostředek, z čehož vyplývá, že tento soud, pokud během řízení vyvstala otázka týkající se práva Evropské unie spadající pod rozsah čl. 267 SFEU, byl povinen předběžnou otázku Soudnímu dvoru Evropské unie (dále jen „SDEU“) položit. V daném případě je irelevantní, že okresní soud není institucionálně soudem stojícím na vrcholu soustavy obecných soudů, ale určující je toliko skutečnost, že proti rozhodnutí tohoto soudu není přípustný opravný prostředek.

Dle okresního soudu byl výklad unijního práva v daném případě jasný. Tomuto závěru však Ústavní soud nemůže přisvědčit. Z rozsudku SDEU ve věci C-511/14 *Pebros Servizi* vyplývá, že pojem „nesporný nárok“ je třeba vykládat autonomně, nikoli dle národního práva. SDEU v něm také vyslovil názor, že nárok může být považován za „nesporný“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 druhého podstavce písm. b) nařízení č. 805/2004, pokud dlužník nečiní nic pro to, aby se proti nároku bránil, tím, že nesplní výzvu soudu k předložení písemného oznámení o tom, že se zamýšlí obhajovat nebo se nezúčastní jednání.

Ve stávající věci se přitom žalovaná jednání soudu nezúčastnila, ani se nikterak proti podané žalobě nebránila. Nadto nelze přehlédnout, že žalovaná svůj dluh vůči žalobkyni písemně uznala. To sice samozřejmě nelze ztotožňovat se splněním podmínek pro vydání rozsudku pro uznání, nicméně za výše uvedených okolností a ve světle závěrů podávajících se z rozsudku SDEU ve věci C-511/14 *Pebros Servizi* nelze souhlasit s tím, že výklad unijního práva, především pojmu „nesporný nárok“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 druhého podstavce písm. b) nařízení č. 805/2004 byl v dané věci zcela zřejmý a soud neměl důvod o něm pochybovat. Není tak naplněna žádná z výjimek z povinnosti předběžnou otázku podat stanovených Soudním dvorem v jeho rozsudku sp. zn. C-283/81 *CILFIT* (doktrína „*acte clair*“ a „*acte éclairé*“). Právě s odkazem na tyto výjimky měl okresní soud svoje nepoložení předběžné otázky přesvědčivě odůvodnit, což neučinil.

V nastalé situaci bylo povinností okresního soudu řádně vysvětlit a odůvodnit svůj názor na povahu nároku, anebo měl-li o jeho nespornosti pochybnosti, případně položit SDEU předběžnou otázku, zda lze nařízení č. 805/2004 vyložit tak, že za nesporný je možno považovat nárok, o kterém bylo rozhodnuto po provedeném dokazování, žalovaná, která svůj dluh uznala před zahájením řízení, ani její opatrovník se jednání soudu nezúčastnili ani nevznesli v jeho průběhu žádné námitky. Pokud takto okresní soud nepostupoval, porušil právo stěžovatelky na spravedlivý proces (nedostatečným odůvodněním), popřípadě právo na zákonného soudce (nepoložením předběžné otázky SDEU).

Pokud by byla odpověď SDEU na předchozí otázku kladná (tedy že jde o nesporný nárok), měl by okresní soud dále zkoumat splnění dalších podmínek nutných pro potvrzení rozsudku jako evropského exekučního titulu, tj. především splnění tzv. minimálních norem pro řízení o nesporných nárocích podle kapitoly III nařízení č. 805/2004. Posouzení, zda doručení žaloby pouze opatrovníkovi žalované (jejíž pobyt se nepodařilo zjistit), za situace, kdy opatrovník byl v dalším řízení zcela pasivní, vyhovuje požadavkům kapitoly III nařízení č. 805/2004 na doručování dokumentů o zahájení řízení, by pak mohlo být navazující součástí předmětu předběžné otázky.

JUDIKATURA V EXEKUČNÍCH VĚCECH

Mgr. David Hozman

exekutorský kandidát
soudní exekutorky JUDr. Jany Tvrdkové
Exekutorský úřad Praha 4

1. Exekuční titul

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 5148/2016 ze dne 16. 6. 2017

k ustanovení § 40 odst. 1 exekučního řádu

Je-li třeba převést dokument z digitální do listinné podoby, je nezbytné dokument konvertovat a vytvořit výstup podle ustanovení § 22 a násl. zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

Není-li k výkazu nedoplatek (exekučnímu titulu) připojena ověřovací doložka, jedná se o jeho vytištěnou podobu. V takovém případě je třeba zkoumat, zda vyhovuje požadavkům kladeným na obsahové náležitosti výkazu nedoplatek (exekučního titulu) vydaného v listinné podobě. Pokud je listina podepsána oprávněnou osobou s uvedením jména, příjmení a funkce, parafována vyřizující osobou a opatřena úředním razítkem, je řádným exekučním titulem.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2086/2017 ze dne 6. 6. 2017

k ustanovení § 40 odst. 1 exekučního řádu

Je-li v době podání exekučního návrhu z obsahu exekučního titulu ve formě notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti zcela zjevné, že se strana povinná dostala do prodlení s plněním dluhu jako celku, protože řádně a včas nezaplatila některou ze splátek, je takový notářský zápis materiálně vykonatelným exekučním titulem, i když z něho následkem chyby v psaní nebo v počtech není patrné, v jaké výši a kdy měly být zaplacení další splátky, k nimž mělo dojít poté, co se povinná strana ocitla v prodlení s plněním dluhu jako celku pro nezaplacení některé z dřívějších a termínem splatnosti i výší nepochybně definovaných (splátek), a kdy se stal dluh z toho důvodu zcela splatným.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 776/2017 ze dne 1. 6. 2017

k ustanovení § 37 odst. 2 písm. b) a § 40 odst. 1 exekučního řádu

Jelikož všechny výroky vykonávaného rozhodnutí jsou akty provádění vlastní exekuce, přičemž jako takové do režimu nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, na základě čl. 32 nespádají, je namíste návrh oprávněného na prohlášení vykonatelnosti zamítnout, neboť účinky nařízení exekuce ve členském státě Evropské unie nelze rozšiřovat na území jiného členského státu Evropské unie.

Chce-li oprávněný vést exekuci ve více členských státech Evropské unie, musí o prohlášení vykonatelnosti požádat v každém z nich samostatně. Ze zásady omezenosti prohlášení vykonatelnosti pouze na stát uznání též vyplývá, že následně vedená exekuce může být provedena pouze v rámci tohoto státu. Nařízení neumožňuje, aby exekuce nařízená soudem jednoho členského státu byla fakticky provedena na území jiného členského státu Evropské unie, neboť tím by bylo zasaženo do jeho svrchovanosti.

Podle ustanovení čl. 32 nařízení se pro účely tohoto nařízení „rozhodnutím“ rozumí každé rozhodnutí vydané soudem členského státu bez ohledu na to, je-li označeno jako rozsudek, usnesení, příkaz nebo nařízení výkonu rozhodnutí, včetně rozhodnutí o nákladech řízení vydaného soudním úředníkem. Uznání a prohlášení nařízení výkonu rozhodnutí vykonatelným přichází ovšem v úvahu pouze ohledně těch výroků, které jsou titulem pro jiné, samostatné exekuční řízení. V českém právu je takovým výrokem kupříkladu výrok o nákladech výkonu rozhodnutí. Vlastní výrok o nařízení exekuce režimu nařízení nepodléhá.

2. Pověření soudního exekutora

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 546/2017 ze dne 29. 5. 2017

k ustanovení § 43a exekučního řádu

Exekuční soud zkoumá, zda jsou splněny všechny podmínky pro vedení exekuce. Pokud dospěje k závěru, že tyto podmínky jsou splněny, vydá na základě žádosti

soudního exekutora o pověření a nařízení exekuce pověření soudního exekutora.

Jestliže exekuční soud neuvedl v pověření soudního exekutora všechny exekuční tituly i přes řádné a správné označení těchto exekučních titulů jak v exekučním návrhu, tak v žádosti soudního exekutora o pověření a nařízení exekuce, jedná se o pochybení soudu, které lze dodatečně opravit. Takovéto pochybení nemůže být důvodem pro zastavení exekuce pro nedostatek splnění podmínek pro vedení exekuce.

Odvolací soud (Krajský soud v Praze) v odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí (usnesení Krajského soudu v Praze č. j. 17 Co 75/2016–66 ze dne 21. 6. 2016) uvedl, že: „Pověření není rozhodnutím, není tak možné případné chyby opravit postupem podle § 164 a 167 občanského soudního řádu; na návrh účastníka však soud prvního stupně může vadu napravit vydáním nového pověření.“

3. Příkázání peněžité pohledávky

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 5043/2016 ze dne 26. 4. 2017

k ustanovení § 312 odst. 2 občanského soudního řádu

Soudní exekutor nahradí svým rozhodnutím prohlášení vůle povinného ve smyslu ustanovení § 312 odst. 2 občanského soudního řádu tehdy, jestliže lze tímto způsobem dosáhnout rychlejšího a efektivnějšího vymožení exekvované pohledávky.

Kritériem účelnosti není samotný rozdíl mezi výší pohledávky povinného v případě řádného ukončení smluvního vztahu a výší plnění vyplaceného při předčasném ukončení smlouvy. Lze totiž předpokládat, že výtěžek okamžitého ukončení smlouvy bude výrazně nižší, a to nejen s ohledem na prostý běh času, ale též na smluvní ujednání upravující finanční postihy při předčasném ukončení smlouvy; sama tato skutečnost neznačí neúčelnost nahrazení projevu vůle v exekučním řízení.

4. Prodej nemovitých věcí

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1273/2017 ze dne 2. 5. 2017

k ustanovení § 336p odst. 1 občanského soudního řádu

Do sedmi dnů od konání první dražby je soudní exekutor povinen zveřejnit na úřední desce oznámení o přihlášených pohledávkách. V oznámení uvede seznam přihlášek, o nichž bude rozhodovat v rozvrhu. Jedná se o přihlášky, které splňují náležitosti předepsané ustanovením § 336f občanského soudního řádu. Současně uvede i výčet pohledávek, které byly odmítnuty, a to včetně důvodu, proč k odmítnutí té které pohledávky došlo. Dále musí oznámení obsahovat poučení podle ustanovení § 336b odst. 4 písm. b) a 336f odst. 5 občanského soudního řádu.

Zákon tak umožňuje (s ohledem na hodnotu dražené nemovité věci), aby při rozvrhu rozdělované podstaty byly uspokojeny nejen pohledávky oprávněného a dalších oprávněných, v jejichž prospěch je exekuce prodejem nemovitých věcí vedena, ale také pohledávky dalších věřitelů povinného, nové pohledávky oprávněného a dalších oprávněných; tyto další pohledávky ovšem musí být přihlášeny ve smyslu ustanovení § 336f občanského soudního řádu.

Pohledávka oprávněného, pro kterou je exekuce vedena, však přihlášenou pohledávkou být nemůže, neboť jde o pohledávku, která je titulem pro konkrétní exekuci, k jejímuž vydobytí byla exekuce nařízena a bez níž by exekuce nemohla být vedena. Pohledávka oprávněného tedy není přihlášenou pohledávkou ve smyslu § 336f občanského soudního řádu, a proto není třeba, aby byla v oznámení o přihlášených pohledávkách podle § 336p odst. 1 občanského soudního řádu specifikována.

Nástrojem k tomu, aby exekuce případně nebyla vedena, protože vymáhaná pohledávka zcela nebo zčásti neexistuje nebo zanikla, není institut popření pravosti, pořadí či výše vykonávané pohledávky podle ustanovení § 336b odst. 4 písm. b) občanského soudního řádu (který je realizován na základě oznámení o přihlášení pohledávkách podle ustanovení § 336p odst. 1 občanského soudního řádu), ale zastavení exekuce s odkazem na ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) nebo h) občanského soudního řádu.

Domnívá-li se některý z účastníků rozvrhové části exekučního řízení, že vykonávaná pohledávka včetně svého příslušenství byla v rozvrhovém usnesení nesprávně vyčíslena, je prostředkem k nápravě odvolání účastníka do rozvrhového usnesení.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1721/2017 ze dne 30. 5. 2017

k ustanovení § 336ja občanského soudního řádu

Do uplynutí patnáctidenní lhůty nejsou návrhy na předražek zakládány do exekučního spisu (ustanovení § 336ja odst. 1 věta třetí občanského soudního řádu). Tato povinnost soudního exekutora je stanovena k ochraně povinného a oprávněného, případně dalších oprávněných a věřitelů, kteří přihlásili své pohledávky k uspokojení z prodeje vydražené nemovité věci. Její porušení (a s ním případně související nižší návrhy na předražek ze strany dalších předražitelů, kteří se předčasným uskutečněním výzvy dozvěděli o výši návrhu na předražek) by bylo způsobilé pouze jim přivodit újmu tak, že by jejich pohledávky byly uspokojeny v nižší míře nebo že by povinnému byl vyplacen nižší zbytek rozdělované podstaty.

Ustanovení § 336k odst. 4 věta druhá občanského soudního řádu je třeba pro účely posouzení, zda případné procesní pochybení soudního exekutora je důvodem pro změnu usnesení o předražku k odvolání vydražitele, vyložit tak, že musí jít o takové pochybení, které má ve fázi určené k podání návrhu na předražek a k rozhodnutí o něm srovnatelné následky, pro které by odvolací soud zrušil usnesení o příklepu.

Předmětem usnesení o předražku a jeho případného přezkumu odvolacím soudem totiž není to, zda došlo k takovým vadám, že se odvolatel nemohl zúčastnit dražby, nebo zda byl příklep udělen proto, že při nařízení dražebního jednání nebo při provedení dražby došlo k porušení zákona, ale to, jestli ke stejné zásadnímu pochybení nedošlo ve fázi, která je určena právě k podání návrhu na předražek a k rozhodnutí o tom, kdo a za jakou výslednou cenu je případným předražitelem.

Důvodem pro změnu usnesení o předražku tedy je mimo jiné i takové procesní pochybení, které vydražiteli znemožnilo realizovat právo na oznámení o zvýšení jeho nejvyššího podání na částku nejvyššího předražku a na dorovnání ceny předražku ve lhůtě, kterou k tomu vydražitel má k dispozici (ustanovení § 336ja odst. 3 občanského soudního řádu). Takové procesní pochybení totiž má pro vydražitele stejně závažný právní následek jako pro toho, komu bylo znemožněno zúčastnit se dražby.

Vydražiteli však žádná taková újma v souvislosti s nedodržením lhůty pro uskutečnění výzvy podle ustanovení

§ 336ja odst. 1 občanského soudního řádu (lhůty pro podání návrhu na předražek) nevznikne. Jedinou lhůtou uvedenou v ustanovení § 336ja občanského soudního řádu, na jejímž základě vzniká povinnost vydražitele (a jejímž porušením by došlo k podstatnému zásahu do práv vydražitele), je třídní lhůta stanovená k uskutečnění oznámení o zvýšení nejvyššího podání na částku nejvyššího předražku (ustanovení § 336ja odst. 3 občanského soudního řádu), jež plyne od doručení výzvy soudního exekutora.

5. Zastavení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2207/2017 ze dne 30. 5. 2017

k ustanovení § 268 občanského soudního řádu a 55 odst. 1 exekučního řádu

V exekučním řízení platí, že exekuci nelze podle ustanovení § 268 odst. 1, odst. 4 a 269 odst. 1 občanského soudního řádu zastavit (částečně zastavit) ve vztahu ke třetímu subjektu (tedy subjektu odlišnému od oprávněného a povinného) jako takovému, nýbrž za zákonem stanovených předpokladů jen ve vztahu ke konkrétním věcem, právům nebo jiným majetkovým hodnotám tohoto třetího subjektu (tedy i manžela či rozvedeného manžela povinného, vznikla-li vymáhaná pohledávka druhému manželovi za trvání manželství) exekucí dotčenému.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 5786/2016 ze dne 16. 5. 2017

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu

V rámci exekučního řízení není možné uplatnit námitku rozporu exekučním titulem přiznané výše smluvní pokuty s dobrými mravy, neboť soud je exekučním titulem vázán a není oprávněn přezkoumávat jeho věcnou správnost.

Pokud Ústavní soud České republiky v souvislosti s výkladem kritéria zjevné nespravedlnosti považuje za neakceptovatelné, aby se případné soudní ochrany dostávalo subjektům, které evidentně poškozují práva svých klientů tím, že klientům jsou vnucována taková ujednání v podobě zajištění biankosměnkou, smluvní pokutou ve výši 30 % nebo 45 % dlužné částky za prodlení s platbou splátek v řádu jednotek týdnů apod., a uvedená ujednání

považuje za neplatná pro jednoznačný rozpor s dobrými mravy (na základě neplatnosti takových ujednání je dovozován nedostatek pravomoci rozhodce a důvod k zastavení exekuce), tak se tato rozhodnutí týkají úvěrových smluv.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2139/2017 ze dne 19. 6. 2017

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu

Soud musí v každém stadiu exekučního řízení najisto postavit, zda je titul vykonatelný. Bylo-li proti němu podáno odvolání, popřípadě odpor či námitky, exekuční soud buď vyčká rozhodnutí nalézacího soudu o tomto oprávněném prostředku, anebo otázku, zda byl oprávněný prostředek podán včas, posoudí sám.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2752/2017 ze dne 27. 6. 2017

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu

Soudní exekutor musí mít přiměřený prostor ke zjištění majetkových poměrů povinného; až do doby ukončení tohoto šetření není namístě exekuci zastavit podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2940/2017 ze dne 17. 7. 2017

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) občanského soudního řádu

V případě, kdy plnění nestačí na vyrovnání všech dluhů u téhož věřitele a kdy dlužník při plnění neurčil, který z více dluhů (popřípadě v jaké části) chce vyrovnat, nepřechází „právo volby“ na věřitele. Při splnění dluhu věřitel může projevit svou vůli jen v (jednostranném) právním úkonu, kterým plnění přijme (vyžaduje-li to povaha předmětu plnění), a jeho případná vůle, na který z více dluhů si plnění započte (nestačí-li poskytnuté plnění na úhradu všech dluhů dlužníka), nemá žádnou právní relevanci. Při úvaze, který z dluhů byl za této situace vyrovnán, pak lze vycházet buď ze zásady priority (přednostního vyrovnání některého z více dluhů, založeného

například na době jejich splatnosti, na úrovni jejich zajištění, na jejich povaze apod.), nebo ze zásady proporcionality (poměrného vyrovnání všech dluhů).

Prvotně je na dlužníku, aby určil, který ze svých více dluhů plní, a teprve v případě, jestliže této své možnosti nevyužije, aplikují se při určení, na který z více dluhů je plněno, výše uvedené a v judikatuře vymezené zásady priority a proporcionality. Tato možnost dlužníka stanovit, na který ze svých dluhů plní, ovšem musí reálně existovat, tedy mimo jiné o ní dlužník musí vědět. Jestliže je prokázáno, že dlužník v době plnění věděl o existenci jen jediného dluhu vůči věřiteli a o dalších dlužích nikoliv [v dané věci proto, že povinnému ad 2) nebylo oznámeno, že závazek ze směnky má plnit nikoli remitentovi, ale oprávněnému], je třeba vyjít z toho, že plnil na tento jediný jemu známý dluh.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 417/2016 ze dne 18. 1. 2017

k ustanovení § 271 občanského soudního řádu

Podle ustanovení § 271 občanského soudního řádu, ve spojení s ustanovením § 52 odst. 1 exekučního řádu, dojde-li k zastavení exekuce, rozhodne soud o náhradě nákladů, které účastníkům jejím prováděním vznikly, podle toho, z jakého důvodu k zastavení exekuce došlo; dále soud rozhodne též o nákladech exekuce ve smyslu ustanovení § 87 exekučního řádu.

Podle § 155 odst. 1 věty druhé části za středníkem občanského soudního řádu, jež se přiměřeně užije též na usnesení, rozhoduje-li soud ve věci samé, může rozhodnout pouze o základu náhrady nákladů řízení a její konkrétní výši určit následně v samostatném usnesení. Takto může soud postupovat v případě, kdy v době konečného rozhodnutí nelze přesně určit výši nákladů řízení – soud v usnesení, jímž se řízení končí (zde v usnesení, jímž exekuci zastavuje), vysloví, zda a v jakém poměru je účastník povinen nahradit druhému účastníku náklady řízení a konkrétní určení výše těchto nákladů (vyčíslení) vyhradí dodatečným rozhodnutím. Při určení výše

nákladů řízení samostatným usnesením již nelze o základu nároku opětovně rozhodovat a vydané rozhodnutí o něm, tedy rozhodnutí o tom, kdo, případně v jaké části je povinen nahradit náklady řízení, měnit.

Ustanovení § 35 odst. 5 věty první exekučního řádu je třeba vykládat tak, že pokud se zákaz přerušování vztahuje na „exekuční řízení“, tím spíše se uplatňuje ve všech jeho jednotlivých fázích, včetně rozhodování o nákladech exekučního řízení a nákladech exekuce (v to zahrnuje rovněž příslušné řízení odvolací), a to přestože již exekuce byla skončena.

6. Náklady exekuce

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 14 Kse 3/2017 ze dne 10. 10. 2017

k ustanovení § 6 odst. 3 a 13 odst. 1 exekučního tarifu

Vyplývá-li účtovaná odměna soudního exekutora jednoznačně z právního předpisu, je uvádění dalších položek zhoła zbytečné. Nijak totiž výslednou účtovanou částku ovlivnit nemůže. Proto postačuje v příkazu k úhradě nákladů exekuce odkázat jen na ustanovení právního předpisu, z něhož odměna exekutora určená minimální částkou 3 000 Kč vycházela.

Je-li náhrada hotových výdajů stanovena paušální částkou 3 500 Kč v souladu s § 13 odst. 1 vyhlášky č. 330/2001 Sb., lze jednoduše odkázat toliko na příslušné ustanovení právního předpisu. Částka totiž přímo vychází z textu právního předpisu, proto je jakékoliv rozepisování zbytečné.

Další data, která nota bene nemají na výslednou částku nákladů exekuce žádný dopad, nepřispějí k přehlednosti podoby odůvodnění. Naopak, nadbytečné údaje srozumitelnost odůvodnění pro adresáta sníží, sdělnost odůvodnění zamlží. Čtenář, laik, o kterého kárnému žalobci jde, totiž bude po citaci základu pro výpočet odměny složitě počítat tuto odměnu ze základu, byť ve skutečnosti je odměna dána pevnou cifrou.

STANOVISKA

rubriku připravila
**Právní a legislativní komise
 Exekutorské komory ČR**

Věc: Stanovisko k místu vydání exekutorem zajištěné movité věci insolvenčnímu správci – EK/leg/08/2017

Skutkový stav:

Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR byla soudním exekutorem požádána k zaujetí stanoviska v otázce místa vydání motorového vozidla, jež exekutor sepsal a zajistil ještě před zahájením insolvenčního řízení povinného. Po rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku povinného a o způsobu jeho řešení byl soudní exekutor požádán insolvenčním správcem, který dotyčné vozidlo pojal do soupisu majetkové podstaty, o jeho vydání, a to s odkazem na ust. § 68 exekučního řádu, v místě, kde bylo vozidlo exekutorem zajištěno.

Znění stanoviska:

Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR k dotazu soudního exekutora zaujímá stanovisko, že movitou věc, jež byla soudním exekutorem pojata do soupisu a zajištěna ještě před zahájením insolvenčního řízení, má exekutor povinnost vydat insolvenčnímu správci, který danou movitou věc pojal do soupisu majetkové podstaty, pouze v sídle dotyčného soudního exekutora. Jiné místo vydání movité věci je možné stanovit dohodou.

Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR při zaujetí výše uvedeného stanoviska vychází zejména ze skutečnosti, že současná právní úprava explicitně stanovuje místo vydání zajištěných věcí pouze v případě těch věcí, jež byly vyškrtнутy ze soupisu nebo vyloučeny z výkonu rozhodnutí (viz ust. § 68 odst. 7 exekučního řádu). Místo vydání zajištěných věcí, jež mají být exekutorem vydány z jiných než z již uvedených důvodů, občanský soudní řád, exekuční řád a ani insolvenční řád nestanovují. Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR, vycházejíc z judikatury Nejvyššího soudu (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2008, sp. zn. 22 Cdo 2234/2008), dle které je obecně místem vydání exekutorem zajištěné věci jeho sídlo, má za to, že ust. § 68 odst. 7 exekučního řádu je potřeba považovat pouze za výjimku z tohoto obecného pravidla a jeho analogické využití v tomto případě nepřichází v úvahu. Tento závěr vyplývá zejména z účelu dotyčné právní normy a jejího historického kontextu. Na základě uvedeného Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR dochází k závěru, že povinnost soudního exekutora vydat movitou věc insolvenčnímu správci se co do místa vydání věci vztahuje pouze na jeho sídlo, tedy sídlo exekutorského úřadu, v jehož čele dotyčný soudní exekutor stojí. Na vydání exekutorem zajištěné movité věci v jiném místě neexistuje právní nárok, což však samo o sobě nebrání případné dohodě se soudním exekutorem.

PROFESNÍ PROFILY NOVÝCH SOUDNÍCH EXEKUTORŮ

Komorní listy představují nově jmenované soudní exekutory.

Povězte, prosím, čtenářům Komorních listů, odkud pocházíte a kdy jste se narodila atp.

Narodila jsem se 25. 6. 1954 v Plzni.

Jaká studia jste absolvovala a jakou odbornou praxi za sebou máte? Uvést lze i jazykovou vybavenost, publikační činnost atd.

Jsem absolventkou Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Odbornou praxi jsem zahájila nejprve jako podnikový právník, poté, od roku 1992, jsem byla advokátní koncipientkou v advokátní kanceláři v Plzni.

Po vykonání advokátní zkoušky v roce 1995 jsem se stala samostatným advokátem v Plzni a advokátní praxi jsem provozovala až do začátku roku 2009. V únoru roku 2009 jsem nastoupila do pracovního poměru jako exekutorský kandidát u soudního exekutora JUDr. Ivo Luhana – Exekutorský úřad Praha 1.

S jakým záměrem či posláním byste ráda vykonávala exekutorský úřad? Jaký přístup k účastníkům zvolíte? Na co se při výkonu činnosti soustředíte?

Chtěla bych v Sokolově vytvořit do budoucna středně velký exekutorský úřad, ale počítám s tím, že zpočátku bude patrně činnost tohoto úřadu provozována v menším rozsahu.

Mým záměrem je být ve větším kontaktu s účastníky exekučního řízení a budu se snažit o to, aby tento úřad měl dobré jméno nejen u přímých účastníků exekučního řízení, ale i u běžné veřejnosti.

Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti?

Se vznikem úřadu je spojena řada povinností, tyto povinnosti vyplývají přímo ze zákona. V souvislosti se zahájením a provozem exekutorského úřadu je také nutné vyplnit množství různých dokumentů.

Mgr. Zdeňka Klímová

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Sokolov

Kdy plánujete otevřít svůj úřad? Kde se bude nacházet? Do jakých parametrů (personálních, IT atp.) ho v počáteční fázi zasadíte? A jaká je vaše vize ohledně ideálního fungování?

Otevření úřadu plánuji nejpozději k 1. 1. 2018, a to na adrese Karla Havlíčka Borovského 63 v Sokolově.

Plánuji zahájení činnosti prozatím s nezbytně nutným počtem zaměstnanců, počítám, že značná část činnosti i evidence bude provozována elektronicky. Počítám i s tím, že sama se budu podílet na všech činnostech úřadu v maximální možné míře.

Co si myslíte o současném postavení soudního exekutora? Lze podle vašeho názoru přispět ke zlepšení stavu? Jak?

Současné postavení soudního exekutora ve společnosti skutečně není nejlepší. Je negativně vnímán především laickou veřejností. Většinou veřejnosti totiž není jasný princip, na němž je exekuční činnost založena. Veřejnosti jsou pak předkládány pouze jednotlivé, zpravidla negativně, medializované případy. O tom, že je řada exekucí úspěšných a že věřitelé dosáhnou uspokojení své pohledávky, se již nikdo nezmiňuje. Domnívám se, že většina exekutorů se vůči účastníkům řízení chová dobře, ale tato skutečnost se nikde neuvádí.

Zlepšení tohoto stavu tedy lze očekávat spíše v budoucnu a bude záležet nejen na chování soudních exekutorů, ale také, a to především, na přístupu celé společnosti k této profesi.

Je něco, co byste ráda udělala pro exekutorský stav? Co očekáváte od kolegů, od Komory atp.? A naopak co byste ráda nabídla ve prospěch profesního celku?

Na otázku, co bych ráda udělala pro exekutorský stav, odpovídám, že se především budu snažit o to, aby veškerá moje činnost byla hodnocena jako korektní (tedy se vším, co toto slovo v sobě zahrnuje).

Takový postup a způsob jednání nabízím i svým kolegům v této profesi a stejný přístup si dovoluji očekávat i od nich.

Mgr. Ctibor Brančík

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Zlín

Povězte, prosím, čtenářům Komorních listů, odkud pocházíte a kdy jste se narodil atp.

Pocházím z Podluží, což je kraj mezi Břeclaví a Hodonínem. Je mi třicet let.

Jaká studia jste absolvoval a jakou odbornou praxi za sebou máte? Uvést lze i jazykovou vybavenost, publikační činnost atd.

Po gymnáziu jsem absolvoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Po velmi krátké praxi v advokacii jsem pracoval jako odborný pracovník a posléze asistent soudce u Okresního soudu v Hodoníně na civilním oddělení, kde jsem se zabýval především obchodní agendou. V červenci 2016 jsem úspěšně složil odbornou justiční zkoušku. Pokud jde o exekuční praxi, tu jsem vykonával již během studií v Exekutorském úřadu Hodonín, kam jsem na počátku roku 2017 nastoupil jako exekutorský kandidát.

S jakým záměrem či posláním byste rád vykonával exekutorský úřad? Jaký přístup k účastníkům zvolíte? Na co se při výkonu činnosti budete soustředit?

Posláním soudního exekutora nemůže být nic jiného, než dát průchod spravedlivému uplatňování práva, jak je ostatně uvedeno i v předepsaném stavovském slibu. V rámci praktické roviny věci mohu uvést, že bych chtěl provádět veškeré možné způsoby exekuce v mezích daných příslušnými právními předpisy.

Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti?

Chtěloby se odpovědět pouze lakonicky „Ano“. Má pozice je v něčem jednodušší, na druhou stranu i těžší v tom, že přebírám agendu již dříve fungujícího úřadu po JUDr. Josefu Černém, kterému bych tímto chtěl poděkovat za dosavadní spolupráci. Spisovou agendu a informační systém tak „pouze“ převádím, jiné věci ať už provozní nebo vyplývající z povinností danými obecně závaznými právními předpisy nebo stavovskými předpisy však musím řešit od počátku. Tak jako každý nový soudní exekutor.

Kdy plánujete otevřít svůj úřad? Kde se bude nacházet? Do jakých parametrů (personálních, IT atp.) ho v počáteční fázi zasadíte? A jaká je vaše vize ohledně ideálního fungování?

Každodenní provoz úřadu hodlám zahájit od 1. 1. 2018 se sídlem v Otrokovících. Z počátku hodlám provozovat úřad se třemi dalšími zaměstnanci. Pokud jde o další fungování, čeká mne především práce spočívající v budování povědomí o existenci mého úřadu. Při výkonu úřadu hodlám využívat v maximální míře dostupné prostředky informačních technologií.

Co si myslíte o současném postavení soudního exekutora? Lze podle vašeho názoru přispět ke zlepšení stavu? Jak?

Bohužel obecný diskurs ve společnosti o soudních exekutorech se vede téměř výhradně v negativní rovině. Přitom každodenně se lze v praxi setkat i s případy, kdy soudní exekutoři někomu pomohli domoci se práva, které by pro takovou osobu jinak bylo pouze cárem papíru s kulatým razítkem soudu. Tyto příběhy jsou myslím málo prezentovány veřejnosti a za exekutory tak nestojí žádné pro veřejnost uchopitelné přínosy. Myslím, že by stálo za to zkusit hledat cesty jak tyto „success stories“ proaktivně prodat co nejširšímu publiku.

Je něco, co byste rád udělal pro exekutorský stav? Co očekáváte od kolegů, od Komory atp.? A naopak co byste rád nabídnul ve prospěch profesního celku?

Od kolegů či Komory očekávám profesionální a kolegiální přístup. Pokud jde o můj přínos pro stav jako takový, v dohledné době vidím jako svůj prvořadý úkol přistoupit zodpovědně k povinnostem, které mám vůči exekutorskému úřadu, jehož výkonu se hodlám chopit.

**Mgr. Lenka Ochmannová,
LL.M.**

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Praha 2

Povězte, prosím, čtenářům Komorních listů, odkud pocházíte a kdy jste se narodila atp.

Narodila jsem se před 29 lety v Ostravě, dětství a dospívání jsem strávila v jednom malém městečku ležícím mezi Ostravou a Frýdkem-Místkem.

Jaká studia jste absolvovala a jakou odbornou praxi za sebou máte? Uvést lze i jazykovou vybavenost, publikační činnost atd.

Po vystudování osmiletého gymnázia v Ostravě – Zábřehu jsem studovala Právnickou fakultu Masarykovy university, kde jsem promovala v roce 2013. Během studií jsem strávila jeden semestr na universitě v Sieně, v Itálii. Po promoci na Masarykově universitě jsem pokračovala ve studiích již při práci na University of New York in Prague ve spolupráci s University of Greenwich a získala v roce 2014 titul LL.M.

Již během studií jsem prakticovala v advokátních kancelářích a po ukončení studia jsem v září 2013 nastoupila jako koncipient na Exekutorský úřad Praha 1 JUDr. Jiřího Bulvase, kde jsem se po třech letech dostala k složení exekutorské zkoušky a následně u něj dále vykonávala praxi kandidáta.

Díky svým studiím mluvím plyně anglicky, italsky a s trochou dobré vůle se domluvím německy.

S jakým záměrem či posláním byste rád/a vykonávala exekutorský úřad? Jaký přístup k účastníkům zvolíte? Na co se při výkonu činnosti budete soustředit?

Ráda bych vytvořila úřad, který bude mít dobrou vymahatelnost pro oprávněné, a zároveň lidský přístup pro povinné.

Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti?

S otevřením úřadu je spojena spousta povinností, jednak jsou to povinnosti stanovené přímo exekučním řádem, povinnosti stanovené stavovskými předpisy, povinnosti stanovené normami veřejného práva a mnoho dalších. Myslím, že si málokdo umí představit co vše je před samotným otevřením úřadu zapotřebí.

Kdy plánujete otevřít svůj úřad? Kde se bude nacházet? Do jakých parametrů (personálních, IT atp.) ho v počáteční fázi zasadíte? A jaká je Vaše vize ohledně ideálního fungování?

Otevření úřadu plánuji na leden. V současné době nejsem schopna říct konkrétní datum. Úřad se bude nacházet v jedné z administrativních budov na Praze 4. S ohledem na skutečnost, že přebírám pouze malý úřad, budu ze začátku fungovat jen s minimálním počtem zaměstnanců, avšak budou to lidé, kteří exekucím již rozumějí. Všechny spisy budou vedeny elektronicky a pokusím se provést co největší automatizaci úřadu.

Co si myslíte o současném postavení soudního exekutora? Lze podle Vašeho názoru přispět ke zlepšení stavu? Jak?

Soudní exekutor v současné době nemá snadné postavení. Jeho především mediální obraz není optimální. Myslím, že to lze vylepšit faktickým vstřícným chováním jak soudních exekutorů, tak jejich zaměstnanců, a to především vůči povinným, kteří se dostali do nelehké finanční situace. Je potřeba přesvědčit lidi, že to, co je mediálně známé, jsou jen excesy a netýká se to celého stavu.

Je něco, co byste ráda udělala pro exekutorský stav? Co očekáváte od kolegů, od Komory atp.? A naopak co byste ráda nabídla ve prospěch profesního celku?

Jelikož jsem ve stavu pouze krátkou dobu, tak zatím nevím, co bych mohla pro něj udělat. Musím však říct, že jsem mile překvapena přátelským jednáním jak ostatních exekutorů, tak zaměstnanců komory a tímto bych jim všem ráda poděkovala.

ZPRÁVY ZE ZAHRANIČÍ

Mgr. Tereza Lungová,
členka Mezinárodní komise Exekutorské komory ČR
JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.,
viceprezident Exekutorské komory ČR

Z činnosti Mezinárodní komise Exekutorské komory ČR

Na základě pověření prezidia Exekutorské komory ČR se ve dnech 14.–20. 5. 2017 společně zúčastnili členka Mezinárodní komise Mgr. Tereza Lungová a viceprezident Exekutorské komory ČR JUDr. Vladimír Plášil, LL.M., mezinárodní konference Petrohradské právnícké fórum a setkání Stálé rady evropské části členů Mezinárodní unie soudních exekutorů a soudních vykonavatelů.

V rámci této účasti se JUDr. Vladimír Plášil, LL.M., měl možnost osobně seznámit s průběhem a kulturou provádění exekucí na územním pracovišti Federální služby soudních exekutorů v Sankt Petěrburgu.

Představte čtenářům Komorních listů konferenci Petrohradské právnícké fórum.

Mezinárodní konference Petrohradské právnícké fórum, která se koná každoročně v Ruské federaci v Sankt Petěrburgu pod záštitou premiéra Ruské federace Dmitrije Medveděva a ministra spravedlnosti Ruské federace Alexandra Konovalova, proběhla letos ve dnech 16. až 19. května 2017. Hlavním posláním Fóra je propagovat myšlenky související s modernizací zákonů uprostřed globálních změn.

Na Fóru jsme se zúčastnili jednání v sekci exekuční a insolvenční s tím, že jsme si vyslechli, jaká je aktuální právní úprava obou právních oborů v rámci většiny evropských zemí. Jednání Fóra se mimo jiné rovněž zúčastnil prorektor Univerzity Karlovy v Praze prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc., významný odborník na ústavní právo, dále místopředsdkyně Nejvyššího soudu Slovenské republiky JUDr. Jarmila Urbancová a ředitel Justiční akademie SR JUDr. Peter Hulla. Odděleně jsme se setkali v rámci obou sekcí na krátké konzultaci s ředitelem sekretariátu Mezi-státní rady antimonopolních úřadů zemí Společenství nezávislých států Azamem Ganievičem Usmanovem.

Jaké myšlenky tato konference propaguje?

Programové zaměření této konference lze specifikovat jako řešení, která se především zabývají:

- zlepšením interakce mezi zahraničními právními systémy a vytvářením společných přístupů k právním problémům v kontextu globalizace;
- modernizací práva jednotlivých právních systémů a všech subjektů právních vztahů, včetně podnikatelů, zahraničních investorů a držitelů autorských práv.

Jednání tohoto Fóra se každoročně zúčastňují vysokoškolská pedagogové, advokáti, soudci, prokurátoři a státní zástupci spolu s ostatními zástupci právnických profesí. To znamená, že jde o účast opravdu celosvětovou, kde si odborníci z celého světa sdělují své praktické zkušenosti z práva kontinentálního s právem anglosaským a i další zkušenosti.

Kdo konferenci organizuje?

Tato akce probíhá pod záštitou vlády Ruské federace, Právníké fakulty Sankt petěrburgské státní univerzity a dalších vysokých škol Ruské federace, jakož i soudních orgánů a orgánů prokuratury.

Jaké je místo Exekutorské komory ČR na takovéto konferenci?

Naše profesní komora v rámci mezinárodní spolupráce prioritně shromažďuje poznatky týkající se aplikace zákonů zajišťujících vymahatelnost práva v ostatních státech světa a jejich využitelnosti v podmínkách České republiky. Takováto mezinárodní konference s účastí špičkových odborníků je přirozeně výborným zdrojem pro získání potřebných informací.

Pracovali jste v sekci exekuční a insolvenční. K jakým závěrům jste dospěli?

Nejpodstatnějším pro nás bylo zjištění, že podle většiny diskutujících se neosvědčuje model, který lze eufemisticky nazvat „insolvence je vlastně hromadná exekuce“. To znamená, že se potvrzuje zásada, že v exekuci je úspěšný ten věřitel, který se o své pohledávky průběžně zajímá a především včas je exekučně uplatňuje. Nečeká tedy, až se dlužník dostane do úpadku, aby pak obdržel v rámci insolvenčního rozvrhu nebo oddlužení pouze marginální část svojí pohledávky.

Můžete nám více přiblížit exekuce v Ruské federaci?

Exekuci v Ruské federaci provádí Federální služba soudních exekutorů. Ta především:

- vymáhá soudní rozhodnutí v občanskoprávních věcech;
- vymáhá soudní rozhodnutí v trestním řízení (potrestání pokutou nebo jiným prostředkem trestněprávního charakteru);

- vymáhá rozhodnutí soudu a oprávněných úředních osob ve věcech správních přestupků (uložení správní pokuty, trest obecně prospěšných prací, správní vyhoštění cizinců, pozastavení vykonávání činnosti);
- vymáhá rozhodnutí berních orgánů (správce daně, clo) o vymáhání finančních prostředků.

Dále zabezpečuje ochranu a pořádek při jednání soudů všech stupňů.

Administrativní pozastavení činnosti spočívá v dočasném zastavení činnosti podnikatelských subjektů, jejich poboček, zastoupení, organizačních složek, výrobních závodů a také ukončení provozu zařízení, objektů, budov nebo staveb (čl. 3.12 Sb. zákonů RF „O přestupcích“ a čl. 109 federálního zákona „O výkonu rozhodnutí“).

Při výkonu těchto požadavků soudní exekutor-vykonavatel provádí plombování, zajištění místností, skladů a jiných prostor skladování materiálních cenností, pokladen povinného a jiné opatření podle rozhodnutí správního pozastavení činnosti povinného.

Správní vyhoštění z Ruské federace spočívá v nuceném a kontrolovaném přemístění cizinců přes státní hranice Ruské federace (článek 3.10 Sb. zákonů RF „O přestupcích“ a článek 109.1 federálního zákona „O výkonu rozhodnutí“).

Výkon soudního rozhodnutí o nuceném vyhoštění z území Ruské federace spočívá v opatření cestovního dokladu pro cizince, v doprovodu do hraničního přechodu Ruské federace a oficiálního předání této osoby pohraničním orgánům.

Při realizaci správního vyhoštění soudní exekutoři-vykonavatelé a soudní exekutoři zajišťují pořádek při činnosti soudu spolupracují s pohraničními orgány a orgány migrační kontroly.

Dále Federální služba zajišťuje výkon správního trestu obecně prospěšných prací:

- Obecně prospěšné práce spočívají ve výkonu práce fyzickou osobou v jejím volném čase mimo její zaměstnání, službě nebo studiu, a to osobně a bezplatně – čl. 3.13 Sbírký zákonů RF „O správních deliktech“ (přestupcích). Soudní exekutor-vykonavatel kontroluje chování povinného při odpykávání výkonu trestu obecně prospěšných prací, dodržování pracovní disciplíny, počet hodin odpracovaných povinným a docházku prostřednictvím osobních návštěv v podniku, kam byl povinný umístěn, nebo získáváním informací z tohoto podniku.
- Při zajišťování bezpečnosti soudců, porotců (příseďících) a dalších účastníků soudního řízení, ochrany budov a jiných prostor soudů, předvádění osob, které se odmítají dostavit k soudu, a také zajištění

bezpečnosti soudního exekutora-vykonavatele při provádění jeho výkonných úkonů je soudní exekutor oprávněn kontrolovat doklady totožnosti, provádět osobní prohlídky občanů, včetně použití fyzické síly, donucovacích prostředků a zbraní.

Federální služba soudních exekutorů Ruské federace působí též jako orgán přípravného řízení trestního u těchto skutkových podstat:

- úmyslné vyhýbání se placení prostředků na péči o děti nebo nezaměstnané rodiče (čl. 157 TZ RF);
- maření soudního rozsudku, rozhodnutí nebo jiného soudního aktu (čl. 315 TZ RF);
- maření uplatnění spravedlnosti a přípravného vyšetřovacího řízení (čl. 294 TZ RF);
- neúcta k soudu (pohrdání soudem) (čl. 297 TZ RF);
- prozrazení informací o bezpečnostních opatřeních používaných ve vztahu mezi soudcem a jinými účastníky trestního řízení (část 1 čl. 311 TZ RF);
- úmyslné vyhýbání se splácení úvěru (čl. 177 TZ RF);
- protizákonné činy ve vztahu k majetku sepisovanému nebo zajištěnému, nebo majetku zabavenému (čl. 312 TZ RF).

Dne 15. 5. 2017 jsem měl možnost na územním pracovišti Federální služby soudních exekutorů v Sankt Petěrburgu osobně se seznámit s průběhem a kulturou provádění exekucí na tomto pracovišti. Pracovní setkání bylo zaměřeno především na využití elektronické lustrace a zajišťování majetku povinného, archivní služby a dodržování Exekučního kodexu Ruské federace. Za velice zajímavý způsob usnadnění práce zaměstnanců Federální služby při elektronické lustraci majetku povinných považují jejich možnost tento majetek (počínaje automobily, bankovními účty přes cenné papíry a další využitelná aktiva) lustrat jedinou elektronickou operací, tedy „zmačknutím jediné klávesy“. Výjimkou je pouze lustrace nemovitostí, která probíhá odděleně. Za pozitivum lze považovat i skutečnost, že na navštíveném pracovišti (dle sdělení hostitelů je takové vybavení na všech pracovištích Federální služby pro styk s veřejností) byl pro děti účastníků řízení velmi pěkně zařízený dětský koutek.

K jakým závěrům dospělo řádné zasedání Stálé rady evropské části členů Mezinárodní unie soudních exekutorů, jelikož jste se zúčastnili?

Dne 19. 5. 2017 proběhlo rovněž v Sankt Petěrburgu řádné zasedání části člednů Stálé evropské rady Mezinárodní unie soudních exekutorů (UIHJ) pod vedením její prezidentky Françoise Andrieux a všech zástupců členských států z Evropy.

Rusko bylo vybráno poprvé jako místo konání Stálé rady. Setkání představitelů systémů prosazování práva z 27 států se konalo v rámci Mezinárodního právního fóra v Sankt Petěrburgu. Organizátoři setkání byli UIHJ a Ruská federální služba soudních exekutorů.

Účastníky přivítal ruský ministr spravedlnosti Alexander Konovalov, který řekl, že setkání rady bylo harmonickým prvkem Mezinárodního právního fóra. Mezinárodní spolupráce a sdílení zkušeností v exekučním řízení jsou pro Ruskou federaci velmi důležité. „Musíte čelit novým výzvám, rizikům a úkolům,“ řekl pan Konovalov účastníkům setkání, „a to vše dává vysokou hodnotu vašemu dialogu.“

Ředitel Federální služby soudních exekutorů Dmitrij Atistov vyjádřil vděčnost předsedkyni UIHJ Françoise Andrieuxové za uspořádání takové skvělé akce v Rusku a ruskému ministerstvu spravedlnosti za poskytnutí místa. „Je to pro nás čest,“ řekl, „dluhy se vymáhají ve všech zemích, ale každá země má své vlastní komplikace, proto pro nás je klíčové sdílení mezinárodní praxe. Federální služba soudních exekutorů je vždy otevřena ke spolupráci se zahraničními kolegy.“

Účastníci diskutovali o naléhavých otázkách systémů vymáhání práva v různých zemích. Paní Andrieux zdůraznila, že setkání vedoucích orgánů pro prosazování právních předpisů usnadňuje modernizaci postupů

vymáhání práva a přejímání pozitivních zkušeností kolegů. Tímto způsobem vznikl zákon opatřený o výklad zahraničních zkušeností, který umožnil Federální službě soudních exekutorů dočasně omezit práva dlužníka při vymáhání výživného (například pozastavit řídičský průkaz).

Využívání zahraniční praxe umožňuje efektivněji a vyváženěji respektovat zájmy jak věřitele, tak i dlužníka, což omezuje vzájemné konflikty na minimum. UIHJ má aktuálně 86 členských států. Její ústředí se nachází v Paříži. Ruská federální služba soudních exekutorů se připojila k UIHJ v roce 2008 jako přidružený člen a stala se řádným členem s hlasovacím právem v roce 2015.

Proč se konala Konference Mezinárodní monitorovací skupiny Republiky Bělarus a Ruské federace pro exekuční právo a komparaci novelizovaných předpisů z oblasti exekučního práva?

Na základě pověření prezidia Exekutorské komory ČR jsem se ve dnech 5.–9. 6. 2017 na pozvání náměstka ministra spravedlnosti Republiky Bělarus, Andreje Avdějeva a nového hlavního exekutora Republiky Bělarus, plk. Dmitrije Kovalenka zúčastnil konference Mezinárodní monitorovací skupiny Republiky Bělarus a Ruské federace pro exekuční právo a komparaci novelizovaných předpisů z oblasti exekučního práva. Jednání proběhlo za účasti delegací Arménské republiky, Republiky Bělarus, České republiky a Srbské republiky.

Obsahem konference bylo seznámení pozvaných zástupců jednotlivých států s dílčí novelizací Exekučního kodexu Republiky Bělarus, do které byla inkorporována povinnost v případě zjištění jakéhokoliv pochybení plátců mzdy při exekučně nařízených srážkách, tedy zejména chybné pořadí, špatný výpočet srážky či nezákonné provádění či pozdní provádění srážky ze mzdy, zajistit úhradu škody vzniklé oprávněnému formou povinnosti majitele nebo odpovědného zástupce (ředitele státního nebo soukromého podniku) uhradit vzniklou škodu. Úhrada je zajištěna tak, že odpovědné osoby na přímou výzvu soudního exekutora musí ve lhůtě tuto škodu uhradit přímo „ze své kapsy“. Aplikací tohoto zákonného ustanovení tak odpadá zatěžování exekučního řízení ukládáním pořádkových pokut plátcům mezd a podávání poddlužnických žalob oprávněnými, čímž se dříve exekuční řízení prodlužovalo a prodražovalo.

Ve vztahu k exekučnímu vymáhání výživného přikročila novelizace Exekučního kodexu Republiky Bělarus k obdobné formě, jaká je aplikována v Ruské federaci, tedy vedle pozastavení řídičského oprávnění i pozastavení dalších takzvaných „požitků“ dlužníka, zejména omezení výjezdu do zahraničí, odebrání loveckého či rybářského lístku, odpojení internetu či nemožnost používat telefonní SIM kartu.

Organizátor umožnil všem delegacím zúčastnit se praktické exkurze na územním pracovišti Exekuční služby Republiky Bělarus, hlavního města Minsku. Při tomto půldenním programu byly zodpovězeny vedoucím územního pracoviště otázky členů zahraničních delegací, a bylo nám umožněno prohlédnout si i všechna pracoviště tohoto územního orgánu exekuční služby.

Čím byla přínosná pro české exekutory tato mezinárodní setkání vás dvou zástupců Exekutorské komory ČR?

Hlavním přínosem je především výměna praktických zkušeností při vymáhání práva, a to bez ohledu na

skutečnost, zda se jedná o exekuční služby státní nebo soukromé. Například v České republice a Srbsku vymáhají pohledávky soukromí soudní exekutoři, v Arménii, Bělorusku a Rusku jsou státní. Důležitá je však metodika a hledání nových forem při zjišťování majetku dlužníků. Jako velmi efektivní se hodnotí například práce na

veřejných sociálních sítích, kde jsou jednotliví dlužníci lustrováni a z jejich elektronické komunikace získávány hodnotné informace potřebné k zajištění jejich majetku.

Rozhovor s JUDr. Vladimírem Plášilem, LL.M., připravila Marie Novotná.

ABSTRACT

Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.

Realization of assets by judicial officer in insolvency proceedings

The author of this article analyzes the specifics of the voluntary auction in the insolvency proceedings carried out by the judicial officer. He tries to analyze the specifics of such auction from the theoretical and also from the practical point of view. The first part focuses on the general conditions of providing this service and on the process of concluding a voluntary auction agreement including the need for all necessary consents for the effectiveness of this contract. Subsequently the article elaborates on the auction of immovable property with the emphasis on differentiating the procedure from the auction in execution proceedings, auction in the liquidation of the inheritance during the probate proceedings and the common voluntary auction. Simultaneously the author tries to find logical, teleological and generally practical right solution to problems brought by the actual somewhat fragmentary legislation without any existing relevant jurisprudence.

**JUDr. Jan Diblík,
JUDr. Ján Jaroš**

Responsibilities of controllers and processors in the context of General Data Protection Regulation (GDPR)

The article Responsibilities of controllers and processors in the context of General Data Protection Regulation introduces the readers to legislative news brought by this regulation. The aim of this article is to inform the readers about the elementary provisions of the regulation while the attention is paid to the group of subjects that are primary responsible for data processing, it means controllers and processors of personal data. The key institutes are compared to the current legislation and viewed with respect to potential impacts on activities of controllers and processors. The thesis has mainly informative character. However, it also highlights the relation to the activities of judicial officers and their misconducts in the handling of personal data.

CONTENTS

INTERVIEW	8	Interview with a president of the National Chamber of Judicial Officers in Czech Republic Mgr. Pavla Fučíková	37	Court rulings on executions Section prepared by Mgr. David Hozman	
	10	Interview with a vice-president of the National Chamber of Judicial Officers in Czech Republic JUDr. Vladimír Plášil, LL. M.	CHAMBER'S	42	Section prepared by the Legal and legislative committee of National Chamber of Judicial Officers in Czech Republic
ARTICLES	12	Realization of assets by judicial officer in insolvency proceedings Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.	NEWS FROM THE CHAMBER	43	Professional profiles of new judicial officers
	28	Responsibilities of controllers and processors in the context of General Data Protection Regulation (GDPR) JUDr. Jan Diblík, JUDr. Ján Jaroš	NEWS FROM ABROAD	48	Report on the participation of members of the International Committee of National Chamber of Judicial Officers in Czech Republic at conferences
JURISPRUDENCE	37	From the Constitutional Court decisions Section prepared by Mgr. Ing. Lucie Mikmeková			

Komorní listy

Třicáté třetí číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘÍJMENÍ J. Název článku. Komorní listy. 02/2017. Praha:
Exekutorská komora ČR, 2017, s. xxx. MK ČR E 19153

redakční rada

prof. dr. Armanas Abramavičius (Litevská republika)
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
JUDr. Stanislava Kolesárová (Slovenská republika)
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.
JUDr. Milan Makarius
JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.
Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.
Mgr. Ing. Antonín Toman
Mgr. Petr Prokop Ustohal

redakce

Silvie Kratochvílová

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy, Na Pankráci 1062/58, 140 00 Praha 4

Kontakt

Tel.: + 420 210 311 000
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Libor Vaculík

tisk

NICOS, s. r. o., České Budějovice

Zdarma

Náklad 800 ks

Vychází čtvrtletně

Datum vydání 22. 12. 2017

MK ČR E 19153

Registrace Ministerstva kultury ČR

ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on line)

Komorní listy (print i on-line) jsou zapsány na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

Komorní listy

produkuje, vydává a distribuuje

Exekutorská komora České republiky

Tyto činnosti zajišťuje společnost Wolters Kluwer ČR, a. s., U nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3.

Wolters Kluwer

www.wolterskluwer.cz

Odpovědná redaktorka: PhDr. Mgr. Marie Novotná
(marie.novotna@wolterskluwer.com)

Časopis je dostupný také v ASPI.

